

VERONIKA
JONEŠOVÁ
OKAMŽIKY

III. DÍL KNIHY HODINKY

VERONIKA JONEŠOVÁ

OKAMŽIKY

Dvůr Králové nad Labem 2022

Copyright © Veronika Jonešová, 2022
Cover © Václav a Veronika Jonešovi, 2022

ISBN: 978-80-908737-3-5

Věnováno Radce a Milanovi,
mým druhým rodičům.

OBSAH

1. Křehkost bytí.....	1
2. Pod kopyty koní.....	7
3. Cesta ke svobodě.....	16
4. Úhel pohledu.....	26
5. Já, Novaque.....	29
6. Terapie Sauvignonem.....	46
7. Leporelo života.....	49
8. Syntetické štěstí.....	60
9. Esence padlých hvězd.....	66
10. Na kávě s filozofy.....	74
11. Šampion junior.....	78
12. Ve stínu piedestalu.....	88
13. Nakřáplá duše umělcova.....	93
14. Polárka.....	97
15. Vzdálená blízkost.....	111

16. Ve smíru vesmírů	114
17. Rozdílná oscilace	125
18. Elixír mládí.....	134
19. V bouři.....	138
20. Přístav vzpomínek	151
21. Hlavou v oblacích	160
22. Genius loci	169
23. Koření života	179
24. Okamžiky.....	187

Kapitola 1

KŘEHKOST BYTÍ

Emma (37 let), duben 2063

Život nemá smysl...

Celý život jsem si myslela, že vím, co chci. Muže, se kterým mi bude dobře, zdravé děti, vlastní dům se zahradou a práci, která mě bude bavit. I přesto, že tohle všechno mám, ve mně už od prosince roste pocit prázdna. V celém tom šťastném balíčku mi chybí smysl něčeho víc.

Proč bych měla být nadšená ze života, ve kterém nemám vlastně na nic čas? Proč si nejsme schopni s Oliverem sednout ani na společné kafe? Kam mizí ty hodiny ze dne? Co děláme špatně, že se z nás, zamilovaného páru, stali spolubydlíci? Proč mě najednou v mém vysněném domově ubíjí ten nekonečný kolotoč, kdy začnu pracovat na jednom konci zahrady, a než se dostanu na druhý, můžu začít znovu? Proč bych měla chodit do práce, kde píšu o věcech a lidech, kteří mě nezajímají? Proč si na konci každého dne připadám úplně vyřízená?

Mé utápění se v existenci přerušil Samuel, který se u nás doma nečekaně objevil s výkřikem: „Emmi, kam jste dali posledně ty barvy?“

„Na co potřebuješ barvy v neděli ráno?“ Má otázka se ztratila v rachotu přehrabování, které se neslo z kůlny, kam Sam bleskurychle zamířil.

„Půjčím si i štětce, jo?“ zavolal ještě, zatímco já seděla na terase a čekala na něj i s plechovkou piva, o kterou mě při příchodu požádal.

„Je mi to upřímně úplně jedno.“ Bylo by mi jedno, i kdyby se rozhodl odnést celou kůlnu.

Po úspěšném nálezů malířských potřeb se za mnou přišel posadit na terasu. „Děkuju!“ pronesl zároveň se zasyčením plechovky. „Vidělas předpověď? Příští týden se má konečně oteplít. Jsem rád, že jsem ještě nedal ven kytky na tyhle jarní mrazíky, to by nedaly,“ začal konverzovat, jako by se nechumelilo. Jako by náš svět byl naprosto v pořádku a naproti němu neseseděl uzlíček nervů s černými kruhy pod očima a okousanými nehty.

„Stejně to taky nemá smysl...“ Hypnotizovala jsem své ruce.

„Co nemá smysl?“

„Nic nemá smysl... Nemá smysl malovat. Nebo pěstovat kytky. Nemá smysl se snažit čehokoliv dosáhnout, protože stejně

skončíme jako vzpomínka pod kupou prachu, kterou z nás možná někdo opráší.“ Točila jsem s prázdnou skleničkou po okraji stolu.

„Emmo, myslel jsem, že budeš ráda, když si budeme moct popovídat prostě jen tak. O počasí, o kytkách, o vaření... Já tě chápu. Taky jsem vyřízenej. Ale dneska ráno jsem se vzbudil a poprvé pocítil malou, úplně malinkou jiskru energie a rozhodl se, že vymaluju. Ne proto, že bych už nemohl žít v domě, kde je odřená barva od toho, jak do zdi naráží klika hlavních dveří, ale proto, že potřebuju něco začít dělat, potřebuju aspoň nějakou změnu.“

Sklenička, se kterou jsem si hrála, mi vyklouzla a rozbila se stejně jednoduše jako moje mentální stabilita. „Když já už prostě nevím, co mám dělat,“ zašeptala jsem a pozorovala střepy pod nohama. „Často myslím na náš rozhovor na vyhlídce, ale nenacházím v něm moc útěchy. Vlastně pořád jenom o něčem přemýšlím. A pochybuju úplně o všem. Hledám a nevím co...“

„My ale nikdo nevíme, co tady máme dělat, co hledat. To není tak, že bychom měli nějakej tajnej recept, jak se vypořádat se smutkem, a tobě ho tajili. Nikdo na světě nemá návod na život. Všichni se tady jen plácáme a předstíráme, že víme, která bije, aby nám nehráblo úplně. Tak pojď taky předstírat. Říkej si, že to bude dobrý. Třeba se jednoho dne probudíš a zapomeneš, že to jen hraješ. Třeba se tak opravdu budeš cítit. Aspoň tak to dělám většinu života já.“

„Same, ty vážně věříš, že to všechno bude dobrý?“

„Kdybych tomu aspoň trošku nevěřil, tak bych nesháněl barvy, ne?“ usmál se na mě.

„To je asi pravda,“ nadechla jsem se a v tichu hledala odvahu, abych poprvé vyslovila nahlas, pro jakou životní změnu jsem se rozhodla, „dala jsem výpověď...“

„No, konečně! Gratuluju!“ Sam se natáhl přes stůl a stiskl mi ruku. „Chtěl jsem se tě zeptat, jak dlouho tam máš v plánu zůstat. Máš už nějakou představu, co bys chtěla dělat?“

„No, vlastně mám... Chtěla bych už konečně, po všech těch letech, napsat knihu. Přestat se vymlouvat, proč právě teď není vhodná doba. Poslední týdny jsem strávila čtením všech svých starých pokusů, probírala se střípky a útržky textů a přišla na hlavní důvod, proč jsem knihu nikdy nedopsala. A tak mě napadlo... Vzhledem k tomu, že se stejně nedokážu oprostít od myšlenek na Patricii, říkala jsem si, co kdybych se naopak tak urputně nesnažila za ní zavřít dveře? Co kdybych je naopak otevřela? Přenesla některé její myšlenky do knihy a inspirovala se jejím životem?“

Ráda bych pochopila, proč byla jaká byla a, při vši úctě, i jak je možné, že na tebe vydržela tak dlouho čekat. Jasně, byla to láska, ale muselo to být i něco víc. Něco v duši, co bylo jejím hnacím motorem a zároveň ji drželo na místě jednoho zamilování.

Ráda bych věděla, proč si vybrala, že zrovna ty budeš mít tu čest zlomit jí srdce.“

Čím déle jsem mluvila, tím větší odhodlání ve mně rostlo. Vyslovit nahlas, co jsem v sobě držela, bylo až osvobozující. Každou větou jsem sama sebe utvrzovala, že by celý tenhle nápad mohl dávat smysl.

„Člověk nemusí být neohrožený hrdina, aby inspiroval příběhy. Občas stačí obyčejný smrtelník, jako byla Patricie, která prožila život, který nebyl vždy definicí šťastného. Ráda bych vzala ty momenty, kdy šťastná byla, a ukázala, že pro ně stálo za to žít. Zasáhnu tím ale i do tvého života, takže jestli ti přijde, že bych to dělat neměla, tak to pochopím a najdu si něco jiného. Ale jestli aspoň trochu myslíš, že to není úplný nesmysl...“

„To je ten nejlepší nápad, jaký jsem od tebe za poslední dobu slyšel. Myslím, že by nám to všem mohlo prospět. Když budeš cokoliv potřebovat, jsem tu pro tebe.“ Samovi se na okamžik zaleskly vzpomínky v očích. Jeho povzbuzení a důvěra mě dojaly.

Večer, když usnuly děti i Oliver, jsem se zavřela k sobě do pracovny. Poprvé po dlouhé době jsem ucítila mravenčení z toho, že před sebou mám nový projekt, který mi vlévá životní energii do žil. Začala jsem psát osnovu, hledala ve štosech papírů a poznámek, co bych mohla ještě přepsat, co použít. Až s východem slunce jsem si uvědomila, že jsem strávila celou

noc psaním. Přejížděla jsem očima řádky a nemohla se dočkat,
až se nechám znovu pohltit příběhem.

Kapitola 2

POD KOPYTY KONÍ

Antonín Novák (51 let), srpen 1996

Vždycky jsem byl paličák a šel si pro to, co jsem chtěl. „To byla dobrá vlastnost,“ říkával můj táta. Plácal mě při tom po rameni, zatímco jeho tvář byla skrytá v dýmu z fajfky. Patřila k němu stejně neodmyslitelně jako hůl a ťukot protézy, kterou měl od pravého kolena dolů. Pokaždé, když se vracel z putyky domů, slyšel jsem pravidelné „ťuk“ na kočičích hlavách, jak se nese vyliďněným náměstím.

Bydleli jsme v městském bytě a měli se jak prasata v žitě. „To všechno díky tý děvce,“ říkával táta a myslel tím druhou světovou válku. Většinu svých dnů ale netrávil jako válečný veterán. „To sem se moh’ rovnou nechat vodkráglivat na frontě, abych ležel doma jako lazar. Dokud můžu, tak budu!“ říkával a pěchoval tabák do své milované fajfky. Byl vyučeným kovářem a po válce se rozhodl stát podkovářem. „Vždyť mi zachránili život,“ říkával a myslel tím koně. Měl pro ně zvláštní cit, a když šel, *když ťukal* vedle koně, mísil se jeho krok s klapáním kopyt a on

si představoval, že má obě nohy zdravé. Nebo aspoň já jsem si představoval, že si to představuje.

Žili jsme v činžáku ve dvou nevelkých pokojích s výhledem na náměstí. Za domem byl obrovský dvorek, který táta od nastěhování postupně víc a víc zabíral a přestavoval k obrazu svému. Mezi sousedy neproběhlo žádné hlasování, táta se nikoho o nic neprosil. Svou urputností, kterou jsem jistojistě zdědil po něm, se dvorek postupně stal dvorkem Novákovým. Všichni obyvatelé našeho domu to přijali za své. Dokonce i paní Stříbrná z nejvyššího patra, které se nelíbilo nikdy nic, sedávala každou sobotu na pavlači a pozorovala nádherné koně a mého tátu při práci.

Sobota byla mým nejoblíbenějším dnem. Kromě toho, že jsem nemusel do školy, jsem trávil čas s tátou. Nejradši jsem byl, když mi dovolil, abych projel a prohlédnul koně, jestli nekulhá a jestli okutí proběhlo správně. Občas jsem kroužil po náměstí a jen si vychutnával pohled na lidi z koňského hřbetu. Připadal jsem si potom jako pán, ne jako syn podkováře. Nikdy se nestalo, že by táta okoval koně chybně. Moc dobře se o něm vědělo, že má zlaté ruce.

Věděli to i naši sousedé, a proto ho „nikdo nebuzeroval,“ jak říkával. Všem totiž správil, na co si jen vzpomněli. I když by se kovařina mohla zdát jako hrubiánská práce, tátova zručnost byla obdivuhodná. Dokázal opravit všechno. Od zavírání na bižuterii až

po rozbité kolo povozu. Od malička jsem mu stál za zády a koukal pod ruce. Netrvalo dlouho a byl jsem schopný ho zastoupit v pomoci lidem s jejich drobnými patáliemi. „Měl by sis dávat majzla, hlavou zeď neprorazíš,“ říkával mi, když jsem supěl nad neúspěšným řešením problému a musel přiznat, že na něco nestačím.

Většinu mého života jsme s tátou hospodařili sami. Maminka zemřela, když jsem byl dítě, téměř si ji nepamatuju. Táta o ní moc nemluvil a já se na ni neptal. Nejčastěji jsem na ni myslel u jídla. Nesnášel jsem totiž tátovo vaření. No, vaření, spíš „dej na chleba, co je po ruce“. Táta zastával názor, že jídlo je jen palivo a je jedno, co do sebe dostaneme. Další důvod, proč jsem měl rád soboty, byl ten, že nám paní Škopová z vedlejšího bytu pravidelně pekla něco sladkého. Její tvarohové buchty, švestkové koláče, meruňkový nákyp i jablečný štrúdl s rozinkami namáčenými v rumu byly znamenité. Od rána jsem se ochomýtal okolo jejích dveří, a když se domem začala linout neuvěřitelná vůně, snil jsem o tom, jaké by to bylo, kdyby nám paní Škopová vařila a pekla každý den.

Přes týden studium a o víkendech dřina na dvorku. To byl můj život. Miloval jsem zvířata a práci s nimi. Budoucnost jsem měl nalajnovanou jasně. Dostuduji vysokou školu zemědělskou, obor zvěrolékařství, stanu se veterinářem, zahájím svou praxi a budu se pak o tátu na stará kolena, jak on říkával, starat. Někde mezitím si

najdu ženu, budeme mít kupu dětí a budeme žít šťastně až do smrti. Nic víc jsem vlastně nepotřeboval a nechtěl.

V době prázdnin mezi druhým a třetím ročníkem studia nabral život spád, jaký jsem nečekal. „Antoníne, pojď mi pomoci s touhle nádherou!“ doneslo se jedno červencové odpoledne ze dvorku k mým uším. Všeho jsem nechal a co nejrychleji utíkal. Že je táta člověk, který nerad čeká, jsem měl vštípené. Tátova oblíbená věc byl totiž opasek, což jsem nejednou pocítil na vlastní kůži. „Kůži na kůži,“ říkával.

Seběhl jsem tedy ke hlavním dveřím připravený na běžnou rutinu. Odvedení koně do podkovárny, připravení kozlíku a kovadliny, uklidnění zvířete. Když jsem ale ten den, ten osudný letní den, přebíral otěže anglického plnokrevníka, střetl jsem se pohledem s tou nejkrásnější dívkou, jakou jsem kdy viděl. Můj životní plán se mi zhmotnil před očima.

Podala mi otěže rukou v tmavě červených kožených rukavičkách, které ladily s ohlávku. Černá hřiva majestátního koně tvořila oku lahodící kontrast s jejími světlými kudrnatými vlasy, které měla pod jezdeckou helmou spletené do dlouhého copu. Vedle muskulaturní plece vraníka vypadala drobounká. V očích měla ale takovou jiskru, že jsem ani na chvíli nepochyboval o tom, že zvíře, které bylo mnohonásobně větší a silnější než ona, má pod absolutní kontrolou.

„Slečno, až na vás ten můj pacholek přestane zírat jako tele na nová vrata, třeba vám nalije i sklenici vody, než bude ten váš krasavec hotov,“ řekl táta a já klopýtl, když jsem zamířil pro mnou nenabídnuté pití.

„Jmenuju se Tereza,“ představila se a já si představil, jak jí bude slušet bílá barva, až spolu pojedeme na koních k oltáři.

Od našeho seznámení trvalo půl roku, než souhlasila, že mi dá šanci a vyjde si se mnou.

Od první schůzky mi trvalo rok, než jsem ji požádal o ruku.

Třetí společný rok zemřela při porodu naší dcery.

Zlomila mi tím srdce. Opustila mě a já se nikdy nevzpamatoval ze šoku, který jsem tehdy pocítil. Mělo by to být zakázané. *Někdo* by to měl *někde* zakázat. To přece není možné, aby lidské srdce prožilo smrt a zrození v jeden jediný okamžik. Aspoň to mé na to stavěné nebylo. Zničilo mě to, a kdyby můj táta s holí v jedné ruce a s mou dcerou v druhé neobstaral veškerou péči prvních pár dní, zemřeli bychom všichni. To byl jediný čas, kdy jsem u něj neviděl fajfku. Neměl totiž třetí ruku. Klupal kolem kolíčky, zatímco já jako náměsíčný posedával v koutě na lavici a bez sebemenší snahy o cokoli poslouchal dětský křik a pláč domáhající se mateřské lásky.

Měl jsem chuť taky křičet. Od táty jsem věděl, že život není fér. Kdyby byl, můj táta by nikdy nemusel do války, protože by žádné války nebyly. Kdyby ale nebyl ve válce, nepřišel by o nohu,

a kdyby o ni nepřišel, nikdy by nezačal kovat koně. Kdyby nekoval koně, nepřišla by Tereza se svým vraníkem a já bych se do ní bezhlavě nezamiloval. Kdybych se nezamiloval, neploužil bych se právě na dně lidské existence. Takže jsem miloval a zároveň nenáviděl život za to, jaký je.

Táta mi dal přesně deset dní. Zařídil pohřeb mé ženy s mou dcerou na ruce, vyřešil rodinné vypořádání a zapřisahal se na památku Terezy před jejími rodiči, že se o svou dceru zvládnou postarat. Že on se postará o to, abych se já postaral. A měl pravdu. Byl totiž ještě tvrdohlavější než já. Dal mi deset dní, ani o minutu déle. Jedenáctý den mé letargie mě vyvlekl na dvůr za kovárnu. Využil chvilky, kdy holčička spala, a chrstnul na mě džber ledové vody, kterou používal na chlazení rozžhaveného kovu.

„Máš hodinu na to, aby ses dal dohromady! Ve studiu pokračovat nemůžeš, to je ze stolu. Máš hodinu na to, abys v sobě našel sílu a vzal život do svých rukou, protože za hodinu já odcházím. A nevím, kdy se vrátím. Ale říkám ti, že až se vrátím, najdu tu holčičku stejně obstaranou, jako ji opouštím.“

Krok, ťuk, krok, ťuk... Přesně jako hodinky vrzla branka a jeho krok odezněl. Došel jsem domů a znovu na sebe pustil proud ledové vody. Voda z vlasů mi kapala na ramena a já se potichu posadil ke kolíbce. Poprvé jsem se zadíval na spící miminko. Poprvé jsem si pořádně prohlédl její obličej. Pokojně spící, netušící o bolesti, se kterou přišla na svět. „Jsi krásná, Evelin,“

zašeptal jsem a uvědomil si, že je to poprvé, co jsem na ni promluvil a oslovil ji jménem. Jménem, které bylo tím posledním slovem, jaké Tereza vypustila z úst.

„Jsi krásná po mamince,“ hřbetem ukazováčku jsem ji pohladil po baculaté tváříčce. Špičkou prstu jsem jí přešel linii drobného nosíku a pošimral pod bradičkou. Začínala se probouzet, dlouhé řasy mírně pomrkávaly, a když mě spatřila, rozplakala se. Rozeřvala se z plných plic. A já řval s ní, protože jsem vůbec netušil, jak to zvládneme.

Rychleji, než jsem čekal, jsme se dostali do jakéhosi rytmu. Když nás o týden později našel můj táta při večerním uspávání, opřel se o rám dveří a zapálil si fajfku. Neřekl ani slovo, zatímco já pokračoval v již tradičním vyprávění: „Po oštípání přebytečné rohoviny a zarovnění chodidla rašplí si natvarujeme podkovu. To proto, že musíme přizpůsobit podkovu pro chodidlo tak, aby celý podkovonosný okraj kopyta byl položený na horní ploše podkovy. Podkova musí kopírovat vnější hranu kopyta v jeho nejširší části...“

Táta mě poplácával po rameni a můj přednes nekomentoval. Sám sobě jsem ospravedlňoval, že číst jí pohádky nemá smysl, když usínala stejně dobře u jakéhokoliv mého povídání. Navíc by jí pohádky byly v životě k ničemu, tak ať holčička nežije v marné naději, že na ni někde čeká princ na bílém koni.

Oficiálně jsem byl jejím tátou, ale trvalo mi, než jsem se tak začal i cítit. Možná jsem se tak nikdy doopravdy cítit nedokázal.

Nebyla se mnou legrace, nemluvil jsem na ni ve zdrobnělinách, nešíšlal a nepitvořil se. Chtěl jsem, aby z ní vyrostla slušná osoba, která bude mít šťastnější život než já.

S hrůzou jsem zjistil, že z porodnice jsem si společně se svou dcerou přinesl i stroj času nastavený na zrychlený chod. To není možné, aby dny utíkaly takhle rychle! V porovnání s deseti dny smutku, které mi přišly, že trvají roky, následující léta utekla mrknutím oka. Můj táta zemřel na plicní embolii, když mi bylo čtyřicet. Zbyl jsem na výchovu své dospívající dcery úplně sám.

Snažil jsem se chápat, že Evelin je mladá dívka. Že je jiná doba, než v jaké jsem vyrůstal já. Že svět se mění. Snažil jsem se. A selhával na každém kroku, až jsem se postupně naučil nesnažit se. Motivace cokoliv dokázat zmizela v každodenním koloběhu. Práce, úkoly do školy, vaření večeře a pořád dokola. Cyklus všedního bytí mě ubil svou monotónností a já nenašel sílu proti němu bojovat. Neměl jsem proč. Z dcery mi vyrůstala osobnost a osoba, kterou jsem nepoznával. V očích, které podědila po Tereze, jí svítilo odhodlání pohnout světem. Přesně takové, které jsem obdivoval a trochu jí ho i záviděl. Její síla byla... zastrašující.

Oba jsme radši trávili čas sami. Když jsme spolu přece jenom vykonávali nějakou činnost, probíhala mlčky. Evelin se velice brzy a velice důrazně vyhradila proti jakékoliv práci se zvířaty, takže jsme neměli mnoho společného. Štítily se jich. Měla

z nich strach a zvířata na ni podle toho reagovala. Jako jedna z mála dětí netoužila po andulkách nebo morčatech, štěňata jí nepřipadala roztomilá a kočky všeho druhu obcházela obloukem. Ke koním bych ji nedostal ani párem volů. Měla ráda knihy a čistotu, aranžování květin a vyšívání. Ne že by na těchto zájmech bylo něco špatného, jenom to prostě byly úplně jiné záliby, než jaké jsem od ní očekával. Geny holt lásku nepřenáší. Smířil jsem se s tím, že můj odkaz lásky ke zvířatům zemře společně se mnou. S Terezou už zemřel.

Nebylo to tak, že bychom se neměli rádi. Ale spíš než vroucí láska mezi námi panoval respekt a tolerance. Pauzu v naší komunikaci způsobila Evelin tím, že si nechala ve dvaceti třech letech změnit příjmení. Ne proto, že by se vdala, ale proto, že pohrdala. Novákových byly statisíce, ale Novaque byla jen jedna. Vyčetl jsem jí, že zneuctila památku své, *mě*, rodiny i své matky, která pro ni zemřela. I v zápalu emocí jsem si dal pozor, abych neřekl, že zemřela kvůli ní, ale pro ni. Odtrhla se od její vzpomínky a stejně tak se odtrhla od mého otce, který se o ni staral. Odpověděla mi třísknutím hlavních dveří.

Ten večer jsem plakal a pak svou dceru neviděl čtyři roky. Po letech jsem se nechal taxíkem odvézt do porodnice a s pugetem růží se šel bez pozvání podívat na svého čerstvě narozeného vnuka Samuela. Ten den, 16. srpna 1996, jsem se rozhodl, že budu dědou tomuhle krásnému chlapečkovi.

Kapitola 3

CESTA KE SVOBODĚ

Antonín Novák (52–72 let),

1998–2028

„Jízda na koni je opojná a krásná. Na koňském hřbetě si budeš připadat nepolapitelně. Až ti vítr rozcuchá vlasy, pocítíš takovou sílu a energii, že bys pohnul klidně celým světem. Koňská síla léčí všechny lidské neduhy jak na těle, tak na duši. Unáší pryč od všedních starostí i od lidí. Přesahuje celý tvý já, protože abys byl správným jezdcem pro svého koně, musíš přijmout jeho osobnost a splynout s ním.“ Zadíval jsem se do velkých dětských očí mého milovaného vnoučka, zatímco jsem ho přidržoval na dřevěném houpacím koni. Na jediném koni, ke kterému mi Evelin, *má dcera*, dovolila Sama přiblížit. Sam výskal nadšením, baculatými pěstičkami svíral madla a houpal se, co mu síly stačily.

„Same, nikdy nesmíš při jízdě na koni zapomenout na vzájemný respekt. Musíš cítit sdílené pouto s tímhle nejmajestátnějším a nejkrásnějším zvířetem.“

„Babababa... ůůůů,“ odpověděl mi Sam nadšeně. Já vkleče lezl kolem něj a snažil se mít připravené ruce, kdyby náhodou začal padat.

„Bába tady není, Same. To ti vysvětlím, až budeš krapet starší.“ Jemně jsem mu odhrnul černou čupřinu, která mu přerůstala do očí.

Po přesně odměřených dvou hodinách se Evelin vrátila ze své psychologické seance. Oklepal jsem si kolena a vzal Sama do náručí, abychom se šli přivítat. „Mamamamama,“ povídal a ukazoval ke dveřím.

Evelin ze sebe sundávala sako a hned si ode mě Sama přebírala. „Všechno v pořádku?“ zeptala se a nakukovala do pokoje. Už dopředu si ověřovala pravdivost mých slov podle stavu, v jakém se nachází věci v bytě. Věřila víc nábytku než mně. Povzdechl jsem si a pevně se jí zadíval do tváře.

„Samozřejmě, že je všechno v pořádku. Sam jezdil na koni,“ pronesl jsem spokojeně.

„Už zase?“ Při jejím dotazu jsem si začal oblékat kabát a obouvat se. Efektivně jsme se vystřídali a ani jeden nepředstírali, že spolu chceme trávit víc času.

„Jo, moc ho to bavilo. Ke svačině dostal banán, což podle mě není dobrá strava pro žokeje, ale budiž, dal jsem mu ho. Upatlal od něj koníkovi hřívu, takže jsme pak museli koně vykoupat. U toho se mu podařilo pocákat celou koupelnu a sebe úplně promáchat.

Takže jsem ho převlékl do suchého a pak jsme si udělali dráhu okolo gauče, přesedlali na odrážecího koně a jezdili dostihy. Sam vyhrál, kdyby tě to zajímalo.“ Podal jsem report z hlídání jednou nohou na odchodu. Evelin každou informaci vstřebala mrknutím a pokývnutím hlavy. Že se mnou nesouhlasila, bylo na první pohled vidět, ale výjimečně nic nenamítala.

„Tak zase ve čtvrtek ve dvě. Budu tady jako na koni, haha. Tak ahoj Same, děda zase přijde, a když bude hezky, půjdeme do parku, jo?“ Mával jsem mu a byl potěšený, že mi mává nazpátek. „Prosím tě, připrav mu něco normálního na sebe. Minule byl na písku v riflích. V riflích, Evelin! Jsou mu necelý dva roky. Dej mu tepláky, já se nebudu nervovat tím, že ti ho vrátím zasranýho.“ Neodpustil jsem si vytknout další nedostatek, který jsem v její výchově zaznamenal.

Měl jsem mnoho výhrad k tomu, jak se Evelin a její muž rozhodli Samuela vychovávat. Na mě byli až moc *moderní*. Od mala na něj mluvili dvojjazyčně. Ona česky, Sebastian a jeho rodina španělsky. Podle mě to klukovi akorát udělá maglajz v tom, co je co. Podle nich je to naopak veliký krok vpřed.

Nejvíce mě mrzelo, že se s ní nedalo diskutovat o tom, kdy budu moct vzít Sama k opravdovým koním. Do té doby, než se mi to povede, jsem ho učil lásku k nim zkrátka jinak. S Evelin jsme byli v této při tak krátkozrací, že nás ani jednoho nenapadlo zamyslet se nad tím, co by bylo pro Samuela nejlepší. Já měl svou pravdu

a ona zase svou. V žilách nám oběma koloval stejný koktejl tvrdohlavosti a umanutosti, a možná jen z principu jsme odmítali jakýkoliv ústupek.

Naše rozpory přetrvávaly a mně se v životě naskytla příležitost, které jsem nemohl říct ne. V den, kdy Sam slavil druhé narozeniny a už dost obstojně ťpal a skládal česko-španělské větičky, jsem ho vzal do zoo. Zaparkovali jsme s kočárkem u výběhu koňů Převalských. „Víš, Same, že jsou jedinými potomky divokého koně? Poznáš to hlavně podle hřívý. Koukej, jak ji mají krátkou, žádné rozevláté kadeře. I když ty jsou samozřejmě taky nádherné...“

„Nádhelné,“ opakoval po mně Sam a prudce si serval z hlavy kšiltovku, kterou jsem mu po padesáté za posledních pět minut nasadil na hlavu. „Tygl!“ s tím se Sam hlava nehlava řtil ke sklu na druhé straně cesty. Nechal jsem ho na dohled a upřel pohled zpět na zvířata, která byla mému srdci nejbliže. Pomalu jsme procházeli celou zoo, Sam vykřikoval názvy zvířat a já se přistihl, jak si po něm opakuju španělská slovíčka. Že by to nebyla taková blbost, mluvit na dítě dvěma jazyky? Problém byl, že jsem nebyl schopný rozpoznat, jestli to říká správně.

Sam si ke konci našeho výletu dobrovolně vlezl do kočárku. Byl utrmácený z kilometrů, které naběhal. Modlil jsem se, aby neměl úpal, protože tu debilní kšiltovku jsem na něm prostě neudržel. Rostl z něj další paličák do rodiny. „Same, koukej, jsme

znovu u těch koníků,“ dřepnul jsem si vedle kočárku. „Musím ti něco říct, příští týden tě nepřijdu hlídat. Vezeme tyhle koně do Mongolska, věřil bys tomu? Povedlo se nám přidat čtyři k transportu, který zaštiťuje projekt Návrat divokých koní. Chtěl jsem tím říct, že i když příští čtvrtek ani ten další a ani ten potom nepřijdu, neznamená to, že jsem tě přestal mít rád...

Je úžasný, co se nám povedlo dojednat. Budeme pozorovat jejich přizpůsobování se prostředí, musím o tom napsat spoustu článků.“

Sam pozoroval dění kolem. To, že jsem na něj mluvil jako na dospělého člověka a ne jako na dítě, mezi námi patrně tvořilo mírnou jazykovou bariéru. I tak jsem v tomto stylu pokračoval. Výjimečně jsem s Evelin souhlasil, že nebylo potřeba se pitvořit. Nehrál jsem na něj divadlo a neparodoval sám sebe větami typu: „Děda pápá, děda a íhahá pápá.“ Věřil jsem, že Sam není idiot a pochopí, co mu říkáme, když s ním budeme mluvit jako sobě rovní.

„Takže, jak jsem říkal, jedu pryč, a až se vrátím, tak tě konečně svezu na koni, co ty na to? Ještě jsem s tebou chtěl probrat další věc. Jsi takový dobrý posluchač, navíc to na mě nikde nevykecáš, takže ti to prozradím. Bude to naše tajemství, ano?“

Sam na mě zaujatě koukal, a když jsme si podali ruku, už stisk nepovolil a držel mě dál. To jsem bral jako dostatečné potvrzení jeho mlčenlivosti. „Same, říkal jsem si, že bych tam vzal

Terezy popel. Představ si to. Já jsem nikomu neřekl, že jsem tenkrát na loučce nerozprášil všechen. Mám malou krabičku pořád u sebe. Rád bych, aby se stala součástí mongolských plání. Aby na zemi, na kterou dopadne, dopadala kopyta stád divokých koní. Koní, které se z ohrad rozběhnou do světa, kde nepocítí žádné hranice. Do světa, který se opět stane jejich domovem.“

„Dědo, blečíš?“ Sam mě šťouchnul do oka při snaze dotknout se slzy, takže jsem jich uronil ještě víc. Vysmrkal jsem se, popadl madla kočárku a odvezl ho domů. S Evelin jsme se neloučili nijak srdceryvně, popřála mi bezpečnou cestu, já jí hezké podzimní dny. Samovi jsem dal pusu na čelo.

Do Mongolska jsme odlétali pár dní poté. Cesta byla neuvěřitelně náročná s dvojitým mezipřistáním. Doplňovali jsme palivo a téměř nespali. Armádní letadlo bylo nepohodlné, až jsem si říkal, že bych si nejradši píchnul anestezii a celou cestu prospal. Po nekonečně dlouhé době jsme dorazili do chráněné krajinné oblasti a mně málem puklo srdce radostí. Koně jsme nahnali do aklimatizační ohrady, zkontrolovali je a nechali pást.

Následující den jsem se rukama nohama domluvil s místními pracovníky, aby mi půjčili jednoho jejich koně, a vyjel se podívat na pláně. Cválal jsem tou nádhernou přírodou a nemohl se nabažit energie vyzařující z krajiny. Vůbec jsem se nesetkal s vyprahlým nekonečnem, které jsem od pouště Gobi očekával. Klusal jsem po stepi a pozoroval horizont, který lemovaly vršky

pohoří Altaj. Suchý, horký vzduch mě škrábal v plicích. Připadal jsem si jako objevitel nového světa. Na hřbetu koně, v neposkvrněné a přísně chráněné přírodě, parnému vichru navzdory.

V okamžiku, kdy jsem cítil, že už mi nestačí dech, slezl jsem z koně a z náprsní kapsy vytáhl malou krabičku. S bušícím srdcem jsem nechal vítr odnášet Terezin popel. Pozoroval jsem ho, jak se rozletěl do širého okolí, a zařekl se, že jakmile se vrátím domů, musím napsat závěť, že tady chci i já zanechat.

V Mongolsku jsem nakonec zůstal čtyři roky. Pevnými nohama jsem skočil do práce jako veterinární asistent a reportér pro tuto oblast. Aklimatizace koní probíhala úspěšně. Odstartovali jsme tak unikátní projekt a podařilo se nám navázat smlouvu pro roky budoucí. Každý den jsem usínal s pocitem, že můžu klidně zemřít, protože nic víc v životě už stejně nedokážu. Přemýšlel jsem o tom, jak všichni čekáme, že život bude mít nějaký vrchol. Drápeme se na něj, obětujeme čas, rodinu, zdraví. Neuvědomujeme si, že žádný takový vrchol neexistuje. Život nemá vrchol. Je jen pár skutečností a jistot, o které se můžeme v životě opřít. Pro mě se tím stali koně a několik hezkých vzpomínek.

Do Prahy jsem se vrátil nerad. Na letišti mě nikdo nečekal, Evelin s rodinou byli právě ve Španělsku a neměli pevné datum návratu. Poflakoval jsem se ve své existenci a v bytě, kde ležela vrstva prachu a na oknech stály vyprahlé květináče. Nějak jsem se

neměl k tomu, abych našel vůli cokoliv nového budovat nebo starého obnovovat. Cítil jsem, že jsem tu dočasně, že Praha je jen mou mezizastávkou. Po měsíci jsem znovu odlétal do Mongolska a věděl, že letím domů.

Léta plynula, já stárnul a pozoroval rostoucí populaci divokých koní. Má práce byla různorodá a neuvěřitelně odměňující. Občas jsem zaletěl na otočku do Čech, někdy se viděl s Evelin, ale pokaždé se Samem. Čím byl starší, tím víc mě překvapoval svou tvrdohlavostí, ale já ho podporoval v utvrzování vlastních názorů. Boural jsem pevně nastavené bariéry, které kolem něj Evelin stavěla, a přál si, aby si šel za tím, co miluje. Když mu bylo deset, oznámil mi, že bude pilot. Viděl jsem v jeho očích jiskry nadšení a věděl, že Evelin nikdy nebude mít tu moc je uhasit.

Sam mě měl rád, ale čím méně jsme se vídali, tím víc jsem z něj cítil určitou naučenou rezervovanost a respekt. Nikdy mi neoponoval, i když jsem viděl, že si myslí o mně a o koních své. Že souhlasí s Evelin, že jsem už moc starý na to, abych se stále vracel do Mongolska. Na rozdíl od ní mi to nikdy neřekl, a proto jsme spolu vycházeli slušně.

Ani jsem se nenadál a najednou byl Sam plnoletý a měl přítelkyni Patricii, se kterou jsem se seznámil na vánoční sešlosti. Trošku jsem se bál, aby si nepřitáhl domů kopii své matky. Naštěstí se tak nestalo. Vypadal trošku přiškrcený pouty, která kolem něj za ta léta Evelin pevně utahovala, ale jinak se zdál šťastný

a spokojený. Mrzelo mě, že jsem tu pro Sama nebyl častěji. Že jsme společně nevytvořili alianci svobody a víc neprotestovali proti zákonům a nařízením, které Evelin vnášela do rodiny stejně nekompromisně jako do svých firem. Mrzelo mě, že mě to mrzí, protože jsem byl hrdý, že mé stárnutí neobsahovalo nostalgické přemílání o věcech, které už se staly a já s nimi nemohl nic udělat. Když jsem se seznámil s Patricií, viděl jsem, že Sam už svého partáka pro všechny špatnosti našel. Ulevilo se mi a s klidným srdcem jsem se po Vánocích vrátil domů.

V létě 2023 mi volala Evelin. Strohým hlasem mi sdělila, že kdybych někdy potkal ve světě Samuela, ať mu vyřídím, že už není v rodině vítaný. Skolila mě horečka. Byl jsem okamžitě hospitalizován. Lékaři nemohli určit příčinu mého kolapsu. Ani já sám to nechápal. Celý život jsem se těšil pevnému zdraví a odmítal veškeré medikamenty. Věřil jsem, že můj tuhý kořínek a čerstvý vzduch vše vyléčí.

Šlo to se mnou od desíti k pěti. Skoro osmdesát let jsem se snažil utéct stárnutí na koňském hřbetu, ale jakmile jsem opravdu pocítil svůj věk, začalo mi být zle.

Nebyl jsem spirituálně založený člověk, církvemi všech náboženství jsem pohrdal a na spravedlnost taky nevěřil. Možná to byl ten důvod, proč jsem se neuzdravil. Protože jsem neměl proč. Ani pro koho. Ztratil jsem jakoukoliv motivaci vstát z postele.

Chřadl jsem a bez vozíku se nedostal ani na záchod. Ztrácel jsem důstojnost a vše známé mě zrazovalo.

Nemohl jsem už věřit ani vlastním očím, protože jsem po pár měsících nebo možná letech na lůžku začal vídat svého tátu. Když jsem uslyšel klapot jeho protézy a on se pak objevil u mé nemocniční postele s fajfkou v koutku, byl jsem tak rád, že je se mnou. „Nepřišla za mnou jediná návštěva, až ty, táto. Jsem moc rád, že za mnou chodíš.” Nikdy mi nic neřekl, ale já mu vyprávěl a on seděl, pokuřoval a poslouchal. „Tak si představ, že jsem u těch koní vydržel, táto. Ještě léta potom, cos umřel, jsem si představoval, že když kovám koně, seš u toho se mnou. Když jsem na tom koni pak jel, zavřel jsem oči a klapot kopyt mi připomínal tvůj krok. Říkal jsem si, jak jsme se měli krásně. Jen my dva. Tenkrát, hrozně dávno. Byly to nejkrásnější roky mého života. Od té doby, cos umřel, už to šlo všechno do kytek. S Evelin si nerozumím. Nikdy jsem se nenaučil jí porozumět. Ale nevzdal jsem se jí, táto, to se neboj, spíš mám pocit, že ona se vzdala mě. A teď se vzdala i svého syna, mého vnuka, Samuela. Víš, co mě přece jen mrzí? Že jsem Sama nikdy nevzal ke koním...”

ÚHEL POHLEDU

Emma (37 let), květen 2063

„Same, podporovali tě tví rodiče v tom, co jsi chtěl v životě dělat?“ zeptala jsem se a položila si nohy na konferenční stůl. Odpovědí mi bylo dlouhé mlčení, ale nenaléhala jsem. Sam byl typ člověka, který si nejdřív potřeboval uspořádat myšlenky a až potom mluvil. To byla jedna z věcí, kterou jsem na něm obdivovala. Dost lidí to má naopak, chrlí ze sebe slova, aniž by věděli, kam je jejich vyprávění zavede.

„Kdybych to měl říct zkráceně, tak jo. Podporovali,“ usmál se a napil se kávy. „Od té doby, co ses pořádně vrhla do psaní, se s tebou konverzují čím dál zábavněji.“

„Víš, že bych ráda slyšela i tu dlouhou verzi.“ Doufala jsem, že má dychtivost po příbězích není příliš otravná. Novinařina mě naučila, že čím hlouběji člověk kope, tím větší šanci má najít poklad. Při psaní své knihy jsem cítila, že v nevyřčených příbězích Samuela a Patricie se ty poklady schovávají. Jsou v nich samotných i v lidech, kteří je vychovávali a které potkali na cestě životem.

Brzy poté, co jsem začala psát, jsem si uvědomila, že abych plně pochopila Patricii, tak musím i víc poznat a pochopit Samuela. Poznat ho jinak, než jak jsem ho viděla doposud. Ne jako svého tchána, druhého, lepšího otce a milujícího dědečka mých dětí, ale jako potomka rodiny Novaque Reyes. Jako kluka, který vyrostl v prostředí, kde byla jeho mysl od malička rozebírána v terapeutické ordinaci. Jako syna španělského miliardáře a české byznysmenky. Jako muže, který pro přátelství obětoval celý svůj život a pak ho skládal střípek po střípku zpět. Přála jsem si poznat jeho rodinnou historii, abych pochopila všechna jeho rozhodnutí. Věřila jsem, že s Patricií na sebe měli zásadní vliv i v době, kdy spolu nebyli.

„I v dlouhé verzi můžu říct, že ano, ale...“ Sam se opět odmlčel a napil, „ale po svém. Evelin byla velice podporující, pokud jsem se věnoval věcem a zájmům, které schvalovala. Do těchto aktivit byla ochotná investovat, ale na oplátku požadovala výsledky. A průměr se nepočítal jako kvalitní výsledek.“

Když jsem se rozhodl, že se stanu pilotem, tuhle historku jsem ti už vyprávěl, tak jsem jí musel dokázat, že to myslím opravdu vážně. Nebrala v potaz, že mi je deset a o životě vím kulový, prostě chtěla vidět, kolik jsem pro svůj sen schopný obětovat. Evelin moc dobře věděla, že k úspěchu nevedou zkratky. Že si to člověk musí odedřít. Takže mě sice podporovala, ale to neznamenal, že by mi cestu jakkoliv ulehčovala. Navíc se jí hodilo, že se mohla chlubit

synem s nálepkou pilot, a tím pádem jí nevadilo utratit miliony za mé studium.“

Psala jsem si poznámky a uvědomila si, jak rozdílně lze člověka vnímat, když ho necháme, aby nám vyprávěl část svého života z vlastního pohledu a neaplikujeme na něj svá očekávání a předsudky.

„Evelin těšilo, že jsem byl co k čemu a tím pilotem se fakt stal. Patrně žila ve strachu, že ze mě bude, nedej bože, účetní a bude mě muset vydědit, což nakonec stejně udělala. Táta jako by byl duchem celého mého dospívání. Asi mě taky podporoval, ale kdyby mu Evelin řekla, že to nemá dělat, přestal by.

Abych jí nekřivdil, ona v životě neměla téměř žádnou rodičovskou podporu. Všechno si musela urvat sama a děda Antonín nepromeškal okamžik, aby jí nepřipomněl, co všechno udělala špatně. Takže neměla moc dobrý vzor v tom, jak by měla taková podpora vypadat. Já se ale s dědou vídal rád. Mrzí mě, že na něj nemám tolik vzpomínek. Děda radši trávil čas s koňmi, a ne s lidmi. Což se mu ale taky nedivím, vzhledem k tomu, co všechno prožil.“

Kapitola 5

JÁ, NOVAQUE

Evelin Nováková (22–27 let),

1991–1996

Nejenže mě čas strávený v kuchyni nebavil, přímo mě ubíjel svou primitivností. Při pohledu na šedou vodu plnou mastných ok a zbytků jídla ve dřezu mi bylo do pláče. Cítila jsem, jak mi odumírají mozkové buňky, kdykoliv sahám po houbičce na nádobí. Představovala jsem si, co všechno jiného bych mohla dělat. Připravovat se na zkoušky, číst si, přijít na kloub hardangerské výšivce, jejíž návod mě zaujal v posledním čísle Praktické ženy, ...

S povzdechem nad promarněným potenciálem jsem si sedla k malému stolu. Na omyvatelném ubruse se vzorem fialových kostek ležely dvě netknuté porce a malé rádio. Tátovo rádio, které jsem v žádném případě nesměla přeladit. I když bylo po revoluci, stejně pořád poslouchal Svobodnou Evropu. Pustila jsem se do jídla a mezi jednotlivými lžicemi občas zalétla pohledem na prázdné místo naproti.

Předloňský rok pro mě, jako pro mnohé, znamenal opadnutí strachu. Ani ne snad proto, že by se mi dřív žilo špatně, ale proto, že se táta konečně uklidnil a přestal ohrožovat mě a mou budoucnost svými řečmi. Táta nebyl hloupý. Nebo jsem v to aspoň doufala. Věděl moc dobře, že studium na vysoké škole je pro mě prioritní, ale zároveň si nemohl pomoci. A já se klepala strachy, protože by stačil jediný důkaz a budoucnost bych měla zpečetěnou.

Nikdy nezapomenu na energii, kterou táta sršel, když se v listopadu vrátil z Václaváku, opilý ne pivem, ale fanatickým nadšením. Bundu měl navzdory mrazu rozepnutou a šálu někde ztratil. Nikdy nezapomenu na jeho šokovaný pohled a větu: „Tys tam nebyla?“ Ne že by mezi námi listopadové události vytvořily propast, spíš se tyto naše rozdílné postoje přidaly na kupu věcí, které nemáme společné. Za ty roky jsme se přes tu hromadu rozdílů téměř neviděli.

„Ev, jsi doma?“ ozvalo se ve chvíli, kdy jsem polykala poslední sousto. Z předsíně se společně s tátovým dotazem ozval i rachot klíčů, které se mu nepodařilo na první pokus pověsit na háček.

Kde bych asi tak byla? Je devět večer a zítra jdu do školy. „Jo, jsem, večeři máš na stole...“ Ani mě nepřekvapilo, že jsme se nepozdravili. Když se připotácel do kuchyně, střetla jsem se s jeho pohledem a tázavě zvedla obočí. Tátovy oči byly podlité krví

a smrděl na sto honů. Chtěla jsem kolem něj projít do koupelny, ale táta udělal něco, na co jsem nebyla připravená. Chytil mě za paži a podíval se mi do očí. Jeho pohled byl prosebný, ale zároveň jsem z něj cítila něco agresivního. Vypadal, že si přeje, abych byla někdo jiný: „Ev, dneska jsme ji museli uspat... V den, co se jí narodilo hříbě... To by se nemělo dít, to by mělo bejt zakázaný... Bylo to strašný. Neposadila by ses se mnou na chvilku?“

Pozdě, táto, o deset let pozdě. Už nebažím po tvé pozornosti. „Ne, musím se ještě učit. Zítra píšu spoustu testů. A chci ještě pilovat španělštinu.“ Hned s mým prvním slůvkem jeho stisk povolil. Malátně se odšoural ke své židli a tupě zíral na rajskou polévku, která od okrajů stydla a měnila barvu z příjemně rumělkové na strupatou červeň.

„Tohle jíst nemůžu,“ zašeptal a oči se mu zalily slabošskými slzami. Popadl mě vztek. Vařím se tady s polévkami, aby nemusel jíst pořád jen chleba, snažím se péct, obětuju svůj čas a on nejen že mě nikdy za nic nepochválí, ale ještě to odmítá jíst!?

„Víš, táto, kdybys trávil víc času s jinými věcmi a ne prací s dobyt看kem, udělalo by ti to líp. Kdyby ses zajímal víc o kulturu nebo ekonomiku, tak by tě něco jako kůň nemohlo takhle psychicky zdeptat.“ S tím jsem za sebou prudce zavřela dveře naší umakartové koupelny. Začala jsem se sprchovat ve stejný okamžik, kdy se náš soused rozhodl jít na záchod. Ani proud vody do uší nepřehlušil nechutné zvuky, které se ke mně přes zed' nesly.

Zhnusená a naštvaná jsem si šla rovnou lehnout. Snažila jsem si vzpomenout, jaké faktory se započítávají ve výdajové metodě pro výpočet HDP, žmoulala jsem lem peřiny a doufala, že zítřejší test nebude moc náročný. Svou pozornost jsem plně upřela na opakování naučené látky, když se z tátova pokoje začala linout hudba.

Napřímila jsem se, a než mě mozek stihl zastavit, už jsem měla nohy v trepkách a ruku na klíce. V momentě, kdy jsem položila dlaň na černý plast a na škvírku pootevřela, jsem se zastavila a zaposlouchala. Táta pustil gramofon. Ani jeden jsme nebyli hudebně založení. Desky jsme si pouštěli jen na Štědrý večer. Já občas zkusila hudbou vyplnit prázdný byt, ale to většinou jen umocnilo samotu. Sevřelo se mi hrdlo a moc jsem si přála, aby táta hudbu vypnul. Přitom jsem balancovala na prahu svého pokoje, protože jsem chtěla slyšet každé slovo. Písnička zněla slabě. Nikoho nerušila. Hrála totiž jenom pro tátu. Zaposlouchala jsem se do textu a snažila uklidnit tep, který mi bušil v uších.

*„Já viděl divoké koně,
běželi soumrakem,
vzduch těžký byl a divně voněl
tabákem...“*

Tiše jsem za sebou zavřela a zalezla si zpět pod peřinu. Nerozuměla jsem původu smutku, který se mi usadil na duši. Přece nebudu plakat kvůli nějaké pitomé herce, opuchnou mi oči a zítra budu vypadat příšerně. Ale má sebekázeň byla na slzy výjimečně krátká.

*„Běželi, běželi bez uzdy a sedla
krajinou řek a hor,
sper to čert, jaká touha je to vedla
za obzor...“*

Druhý den ráno jsem se cítila, jako bych nespala. Opuchlé oči jsem vysvětlovala alergickou reakcí na ořechy a do paměti si vtloukala, že si už před nikým nesmím dát ani burák. Pod příkrovem rozporuplných myšlenek jsem bloumala chodbou fakulty a test z makroekonomie zazdila takovým způsobem, že jsem hned po hodině šla za profesorem škemrat o náhradní pokus. Nehodlala jsem se vzdát výborných výsledků jen proto, že jsem včera měla slabší chvílku. Zaklepal jsem na dveře jeho kabinetu a po vyzvání vkročila dál.

Vedle staříckého profesora Kohoutka, kterému mí nevyspělí spolužáci přezdívali Slepíčák, stál nějaký cizinec. Jeho vůně přebíjela typickou kombinací parafínu a kuliček proti molům, která k této místnosti neodmyslitelně patřila. „Slečno Nováková,

vy jdete jako na zavalanou," zašveholil profesor Kohoutek a s úsměvem mě zval blíž. V rukou stále ještě držel vybrané písemky.

Takhle byste se na mě nesmál, kdybyste viděl, co jsem dneska předvedla v testu, pomyslela jsem si a úsměv mu oplatila. „Dobrý den, omlouvám se, že ruším...“ začala jsem a očima těkala mezi opáleným neznámým mužem a bělovlasým profesorem.

„Ale vůbec ne, slečno Nováková, vůbec ne. Pojdte se seznámit, tohle je náš nový profesor pan Reyes. Bude u nás učit španělský jazyk, představte si to. Jsme první fakulta v Československu, která začne aplikovat výuku takového krásného jazyka. Pan Reyes se přestěhoval přímo ze Španělska i se svou manželkou a synem. Prozradil jsem mu, že máme v řadách velice nadanou studentku, která začala španělštinu studovat ve svém volném čase.“ Profesor Kohoutek na mě spiklenecky mrkal a vypadal, že čeká, že začnu plynule hovořit v cizím jazyce. Když se tak nestalo, pokračoval: „Takže jsem si říkal, že byste panu Reyesovi mohla pomoci se tu cítit jako doma. Bude určitě rád, když s vámi bude moci komunikovat.“ S panem Reyesem jsme si vyměnili zdvořilé pozdravy v češtině, čímž jsme patrně profesora Kohoutka zklamali. Z fakulty jsem odcházela s podstatně lepší náladou.

Následující dny proběhly v naší domácnosti změny. Začala jsem večeřet dřív a táta přicházet z práce ještě později. Utíkali

jsme před sebou a bylo nám tak oběma dobře. Nalhávali jsme si dostatečně dlouhou dobu, že tak je to nejlepší, až jsme tomu po čase oba uvěřili.

Můj život konečně nabral vytoužený spád. V uších mi sice ještě dlouhé měsíce znělo: „*Já viděl divoké koně...*“, ale já narozdíl od Jarka Nohavici a mého otce koně fakt neviděla, a postupně jsem tu melodii vyhnala ze života. Společně s ní jsem vyhnala i sebemenší snahu o tátovo porozumění. Měla jsem na práci důležitější věci.

Jedno dubnové odpoledne, kdy už druhý týden ustavičně lilo jako z konve, jsem zůstala po vyučování s profesorem Reyesem déle a pomáhala mu s překladem nějakého dokumentu do češtiny. Slyšela jsem rachot stovek nohou, které i přes řádící nečas spěchaly co nejrychleji pryč. Během pár minut celá budova utichla a já se pohodlně usadila na místě za katedrou. Kdykoliv jsem pracovala a učila se s profesorem Reyesem, seděli jsme jako sobě rovní před tabulí. Milovala jsem toto soukromé privilegium.

Po chvíli se ozvalo zabouchání na dveře. Když do učebny vešla promočená osoba, nechápavě jsme se na sebe podívali. Profesor Reyes okamžitě vyskočil a začal mluvit španělsky kulometnou rychlostí, takže ačkoliv jsem se v jazyce výrazně zlepšila, neměla jsem šanci pochytit, o čem je řeč. Do pár vteřin jsem ale byla seznámena. „Evelin, toto je můj syn Sebastian.“ Vypadal jako zmoklá slepice. „Sebastian es estúpido,“ řekl

profesor Reyes a této větě jsem už porozuměla. „Ztratil klíče,“ předal mu svoje a vyprovodil ho z místnosti.

Po zbytek semestru jsem si na Sebastiana nevzpomněla. V den poslední zkoušky jsem byla asi jediná osoba v celé škole, kdo nejásal nad tím, že začínají prázdniny. Spolužáci se chovali tak infantilně, že jsem neměla sebemenší chuť se s nimi socializovat. Rozuměla jsem si víc s profesory, což nebylo vůbec na škodu. Zadávala jsem se do indexu na vyznamenání a ocenění rektora za mimořádnou píli a mimoškolní aktivitu. Přejela jsem palcem po jedničce a uškříbla se. Kdyby tak spolužáci tušili, že mě profesor Kohoutek tenkrát po mém nepodařeném testu ještě přezkoušel a započítal mi tu lepší známku.

Každému profesorovi jsem na konci roku nesla osobní dárek – dečku s hardangerským vzorem, který jsem už vypilovala k dokonalosti. Přes prázdniny jsem měla v plánu naučit se vyšívat stylem richelieu. Pochmurnou náladu ze začínajících prázdnin mi zlepšil pan Reyes, který mi nabídl, že se můžeme jednou týdně scházet na soukromých lekcích španělského jazyka.

Byla jsem nadšená, a když jsem o týden později vkročila do jeho bytu, málem jsem omdlela. Jako bych prošla portálem do Španělska. Ze stropů visely měděné lustry, v obývacím pokoji byl krb a obrovská pohovka, která mířila na tu největší televizi, jakou jsem kdy viděla. Celý byt byl dekorován do zlatých tónů, všude byly okrasné sošky, vázy s umělými květinami, taburety

a ze stěn na mě shlížely nádherné obrazy. Vše působilo, jako by na mě svítilo slunce. Ten hřejivý pocit mě přímo hladil na duši a zároveň mě do ní nepříjemně bodal, protože jsem si uvědomila, jak chudá vlastně jsem. Jak je má šedá sukně sepraná, jak se mi u černých punčoch třepí látka na palcích.

Pan Reyes mě uvedl do přepychového obýváku a usadil naproti knihovně, ze které jsem nemohla spustit oči. Trval na tom, že jsem pokročila na takovou úroveň, že se můžeme bavit výhradně ve španělštině, a začali jsme konverzovat. Povídali jsme si o plánech na léto, plánech do budoucna, vyptávala jsem se na jeho knihy a on mi přibližoval jejich děj. Dokonce mi jednu půjčil domů. S paní Reyes jsem se seznámila na naší první hodině a při pohledu na ni mi má sukně připadala ještě ošklivější a celé mé vzezření ušmudlanější. Nepokrytě jsem žárlila. Jedna věc mi byla ale hned jasná. Takovýhle luxus by si obyčejný učitel nemohl dovolit. V rámci hovoru jsem se dozvěděla, že rodina pana Reyese má ve Španělsku velikou firmu, která expanduje do celé východní Evropy. On byl vyslán do Československa, aby zajistil potřebné podklady a zmapoval trh. Přednášky na vysoké škole pro něj byly pouhým koníčkem.

Až do noci jsem přemýšlela o jedné věci. O penězích. To byl ten hlavní rozdíl mezi mnou a rodinou Reyes. Teď, když jsem naplno pocítila, jaké to je peníze nemít, jsem si připadala jako ještě větší chudák bez možností. Věděla jsem, že jestli nějaké chci,

musím si je vydělat sama. Táta měl peněz dost, ale většinu jich utrácel a pro nás nechával minimum. Místo aby mi koupil nové boty, koupil radši sto kilo sena a nosil ho v zimě do krmelce, i když se ho o to nikdo neprosil. Místo aby mě poslal na výměnný pobyt do Madridu, stal se hlavním sponzorem útulku pro psy. Místo aby mě vzal do Jugoslávie k moři, kde jsem ještě nikdy nebyla, zaplatil operaci zlomené nohy koni, který se zranil na dostizích a který by šel jinak do salámu. Bylo to nespravedlivé. Já neměla nic a cizím dával všechno. Když jsem byla ještě dítě a vyčetla mu, že mi nikdy nic nekoupil, řekl, že mám střechu nad hlavou a jídlo a že je to víc, než má většina lidí na světě. Koukal na mě tenkrát tak zvláštním pohledem, že jsem se radši přestala domáhat svých práv.

Celé následující dopoledne jsem strávila nad knihou „Chléb náš vezdejší“ a nechala se unášet fascinujícím příběhem Tomáše Bati. Jeho myšlení mi bylo sympatické. Jenom mě utvrdilo v přesvědčení, že nezbohatnu tím, že se nechám zaměstnat. Snažila jsem se proto vymyslet, co budu dělat.

Chvíli mi trvalo, než jsem přišla na to, že se o odpověď téměř dennodenně opírám lokty a v hlavě se mi začal rodit plán. Výšivky! Jsem jediná, o kom vím, že by vyšival. Dobře, Božena, se kterou jsem se potkávala na přednáškách z práva, se vyťahovala svým výtvořem, ale to byl prachobyčejný steh křížkový. Navíc ho prezentovala s prsty rozpíchanými od jehly, takže to ani nemůžu

považovat za konkurenci. V knihovně jsem vrátila knihu o Bažovi a napůjčovala si časopisy s technikami vyšívání.

Většinu června jsem strávila nad těmi nejsložitějšími vzory, jaké existovaly. Byla jsem ale odhodlaná. A když byl někdo z rodu Novákových odhodlaný, znamenalo to jasnou cestu k úspěchu. Nebo jsem si to aspoň myslela a vzpomínala na tvrdohlavého dědu, který vždycky říkával, že jablko nepadá daleko od stromu. Ač jsem to pocítila asi mezi posledními, i atmosféra v republice se zdála víc nakloněná podnikání. Pan Soudek ze sousedního bytu, ten, který si zásadně synchronizoval své střevní pochody s dobou, kdy jsem byla v koupelně, za poslední rok pěkně zbohatnul. Už před domem neparkoval s žigulíkem, ale s favoritem. A když to dokázal on, dokážu to taky.

Pan Reyes byl jediný, kdo o mém plánu věděl. Taky si ode mě jako první koupil pár výšivek, aby mě podpořil a já si mohla nakoupit další nitě a jehly. Koncem června jsem sbalila do tašky všechny své dečky a ubrusy a vyrazila na španělské velvyslanectví. Pan Reyes mi poradil, že tam mám zajít nabídnout své zboží. Souhlasil s mým názorem, že přece nebudu prodávat takovou krásu někde na ulici. Než si na mě úřednice udělala čas, kručelo mi v břiše. Byla jsem tak nervózní, že jsem k snídani nebyla schopná pozřít ani sousto. Po rozložení výšivek na mahagonový stůl mě potěšilo, že se ke dřevu krásně hodí a že to úřednice vidí. Těkala pohledem z výšivek na mě a já se, dle poučky o sebevědomém

vystupování, pevně zadívala do jejích očí. Najednou ze mě opadla veškerá nervozita. Koupila si jich hned několik a poslala mě o dveře vedle, abych tam podepsala příjmové doklady a nabídla je i ve vedlejších kancelářích.

Odcházela jsem domů a nevěřila vlastním očím. V kabelce jsem si nesla celé tři tisíce korun. To bylo víc než průměrný plat švadleny. Taková zkušená švadlena si měsíčně vydělala maximálně dva tisíce šest set. Já měla tři, a ještě příslib budoucích zakázek. S rukou bezpečně položenou na kabelce jsem mířila ke svému cíli.

„Dobrý den, je Boženka doma?“ snažila jsem se říct co nejvíc mile vykukující hlavě Boženiny matky.

„A ty seš která?“ houkla na mě bez pozdravu.

Jen počkej, za pár let budeš moc dobře vědět, kdo jsem. Budu totiž slavná podnikatelka. „Evelin Nováková, chodíme s Boženkou na stejné přednášky. Potřebovala bych s ní něco probrat.“ Hlava z okna zmizela a po chvíli k brance přicházela Božena osobně.

„Čus, co chceš?“ oděna byla v teplákách, ve kterých asi právě přišla z pole.

„Ahoj Boženko, mám pro tebe návrh. Chtěla by sis vydělat peníze a nemuset u toho hodiny dřít na poli?“

„He? No jasně, už mně ty brambory lezou ušima.“

„Dobře, ale budeš se muset hodně snažit. Rozhodně za to dostaneš hodně peněz...“

„Tak už mě nenapínej, Evo, mám na stole večeři.“ Proboha, ona taky neví, jak se jmenuju.

„Ehm, Evelin. Jmenuju se Evelin, to si prosím zapamatuj. Takže, můj návrh je, že ti dám tisíc korun, když mi pomůžeš co nejrychleji vyšít ubrusy a dečky.“

Boženě se při té částce rozsvítily oči. „Tak to je krutý, Evo! Teda, Evelin. To jako fakt celou tisícovku, jo?“ koktala.

„Jo, klidně sepíšeme smlouvu, jestli mi nevěříš. Přijď zítra ráno v sedm ke mně domů. Jo, a vezmi si svoje jehly!“ křikla jsem na ni při odchodu.

Když se druhý den ráno v šest za tátou zavřely dveře, vystartovala jsem do obývacího pokoje, abych vše nachystala. Na psacím stroji jsem natukala smlouvu. Takový dokument jsem nemohla napsat jen tak rukou. Připravila jsem návody, obrnila se trpělivostí a v duchu si představovala, co si koupím za ty další čtyři tisíce, které mi byly na ambasádě přislíbeny. Božena přišla o pět minut dříve. Svůj jehelníček postavila vedle mého a bez přerušování poslouchala můj výklad. Ač nebyla nejostřejší pastelkou v penále, odpoledne už začínala zvládat základy složitějších vzorů. Do týdne byla schopná pracovat sama. Do dvou týdnů jsme měly našito a já si na cestu na ambasádu koupila nové šaty a lodičky. Boženě jsem dala její podíl a svůj, většinový, si zašila do polštářku, na kterém jsem usínala.

Druhý den po výplatě jsem nechala Boženu Boženu a vydala se se vzorky na národní výbor. Odcházela jsem se sešitem zaplněným objednávkami. Koncem léta pro mě pracovaly tři spolužačky a z mého pokoje se stala šicí dílna. Když jsem musela nastoupit do třetího ročníku, poprvé jsem zalitovala, že prázdniny končí. Sice jsem si pár zakázek ponechala, ale věděla jsem, že teď už to nebude takové.

Celé prázdniny jsem taky poctivě chodila na hodiny španělštiny a všimla si, že syn pana Reyese – Sebastian – se od té doby, co jsem nosila pokaždé jiné šaty a vyčesané vlasy, začal víc a víc objevovat v obýváku. Někdy hledal klíče, někdy si chtěl vypůjčit knihu, ale nemohl si vzpomenout na její název. Někdy na mě čekal, když jsem vyšla z bytu a doprovázel mě domů. V září, kdy mé návštěvy ustaly, protože jsem měla normální rozvrh ve škole, mi občas přinesl květiny nebo bonboniéru. K Vánocům jsem od něj dostala zlaté náušnice s pravými perlami, ze kterých spolužačky bledly závistí.

Na jaře, v době, kdy jsem se měla připravovat ke státnicím, mě brával do kina a já souhlasila, aby kupoval lístky do poslední řady, držel mě kolem ramen a předstíral, že se mého prsa dotýká omylem. Dovolila jsem mu, aby mě líbal u závěrečných titulků a zahrnoval drobnými dárečky. Dva dny před mými třiadvacátými narozeninami jsem složila státnice s vyznamenáním. V den narozenin mě vzal na večeři a řekl, že mě miluje. Následující den jsem

napochodovala na národní výbor a nechala si změnit příjmení z Novákové na Novaque a rozhodla se, že z něj udělám značku. V kostech jsem cítila, že mi má svět najednou co nabídnout a já jsem připravená si to vzít.

Celé léto jsme se Sebastianem strávili buď u vody, nebo u něj doma a já ho nechala, aby mi na jeho posteli se zlatými nebesy dělal věci, ze kterých se mi trochu zvedal žaludek, ale zároveň nebyly tak nepříjemné, jak jsem si myslela, že budou. Mezitím šest zaměstnankyň firmy Novaque pracovalo na zakázkách.

Hysterickou scénu svého otce ohledně změny příjmení jsem považovala za hřebíček do rakve našeho vztahu. Kufry jsem měla sbalené celkem rychle a hnusný byt, který jsem opouštěla, mi nestál ani za druhý pohled. Rychle jsem kalkulovala své možnosti. Nemůžu jít za Sebastianem. Jak bych před ním vypadala? Mou největší hrdostí byla má nezávislost a samostatnost, takže jsem zamířila do nejbližšího penzionu a procházela nabídky podnájmů v novinách. Kroužkovala jsem byty, které splňovaly mé nároky. Balkón, rozhodně jsem potřebovala balkón. Taky aby tam byla hezká koupelna. Každá žena má právo na hezkou koupelnu. Červený kroužek jsem obkreslila kolem třípokojového bytu v domě s výtahem na hlavní třídě. Peněz jsem měla dost a o týden později se stěhovala.

Dlouho jsem přemýšlela o tom, jestli pokračovat v magisterském studiu, ale jelikož Sebastian už také nestudoval, nakonec jsem přihlášku nepodala. Těšilo mě vědomí, že bych se dostala, kamkoliv bych chtěla, ale víc mě lákala svoboda dospělého života. V jednom z pokojů svého bytu jsem měla dílnu a brzy ji rozšířila i do druhé místnosti. Stejně jsem většinu volného času trávila u Sebastiana. Byla jsem pyšná na to, co jsem si vlastníma rukama vybuodovala. Pan Reyes, který trval na tom, abych mu už neříkala profesore, mě i se svou ženou přivítali do rodiny velice vřele. Na Vánoce následujícího roku jsem s nimi letěla do Španělska. Na Štědrý den mě Sebastian na pláži při západu slunce požádal o ruku a já při pohledu na prsten s diamantem řekla ano. Podepsali jsme předmanželskou smlouvu, která chránila nás oba, a když jsem se stala mladou paní Novaque Reyes, byla mi nabídnuta jedna z vedoucích pozic v jejich rodinné firmě.

Měla jsem svou firmu Novaque, svou novou vedoucí pozici, milujícího manžela a krásný byt. Byla jsem na sebe pyšná. Po pár letech jsem Boženě, která nakonec nebyla tak hloupá, jak jsem si o ní myslela, přeprodala svou firmu i s bytem. Stěhovali jsme se se Sebastianem do většího, protože nás mělo být o jednoho víc. V těhotenství jsem měla víc času přemýšlet. A to mi nedělalo vůbec dobře.

„Tak si dojdi k psychologovi,“ řekl mi jednoho dne Sebastian, protože jsem ho už svými řečmi obtěžovala. Bylo mi tak úzko, že jsem nemarnila čas a rovnou si ve Zlatých stránkách našla kontakt na nejbližší ordinaci.

TERAPIE SAUVIGNONEM

Emma (34 let), červenec 2060

„Super, tak oslava se vydařila, mám radost. Stejně mě překvapuje, že se dají tyhle akce dělat bez nervů a stresu,“ řekla Patricie, zatímco jsme se přesunuly do kuchyně a postupně začaly likvidovat nádobí.

„Musela být fakt výzva setkávat se se Samovou rodinou,“ poznamenala jsem a rozlila nám zbytek vína. To, že jsem s ní mluvila bez zábran, nemělo s množstvím alkoholu nic společného. S Patricií se mi komunikovalo lehce za jakýchkoliv okolností. Jako by byla mou sestrou, matkou a nejlepší kamarádkou v jednom. Okamžiků, kdy jsme byly jen my dvě, jsem si vážila pro jejich klidnou a uvolněnou atmosféru.

Před Patricií jsem nemusela řešit, jak bude znít, cokoliv řeknu. Mohla jsem prostě mluvit, přemýšlet nahlas, vyslovit své tajné sny a myšlenky, za které jsem se styděla nebo se necítila na to, abych je sdílela s Oliverem. Jediná ona věděla o mých psacích pokusech. Že občas, místo abych psala články do práce,

sepisují povídky. Že mám rozepsané úryvky, ze kterých by jednou mohl být román, jenom kdybych měla více času.

I přes důvěru, jakou jsem k ní měla, jsem jí zatím nedala přečíst ani řádek. Patricie mi svými hodnotami nasadila do života laťku, o které jsem věděla, že ji nikdy nepřeskočím, ale aspoň jsem se k ní snažila přiblížit. Mé psaní mi pro ni zatím nepřipadalo dost dobré. Zpět z myšlenek mě vytrhla její odpověď.

„To si neumíš ani představit...“ Rukou od jarových bublin ode mě přijala nabízenou sklenku. „Teď už na to samozřejmě koukám z jiného úhlu, ale ani za nic bych se nevrátila do bot mého dvaceti něco letého já, které jde k Evelin na návštěvu.“ Tón, který v ní takhle představa vyvolala, zněl hořkosladce.

„Ptala jsem se Sama, proč nikdy nehledal své rodiče, a chápu ho. Naprosto ho chápu.“ Víno mi ze skleničky zmizelo záhadně rychle, takže jsem rovnou otevřela novou lahev Sauvignonu.

Patricie souhlasně pokývla. „Tenkrát jsem se na ně fakt zlobila. Občas mě vůči nim popadne vztek i teď, na stará kolena,“ řekla hlasem, který jsem od ní moc často neslychala. „Zlobím se na ně! Ne kvůli sobě, nebo kvůli tomu, co mohlo být, ale kvůli Samovi. Je mi strašně moc líto, jak se k němu chovali před jeho zmizením i po něm. Jak sobečtí všichni v jeho rodině byli.“

„Evelin byla asi fakt sociopatka, co?“

„To teda byla. A nejsmutnější na tom je, že to nebyla ani zdaleka jediná osoba s psychickými poruchami, která měla na Samuela vliv.“ Mlčky jsme si přitukly. „Víš, kdo se ale nakonec ukázal jako úplně největší sobec? Ten jejich slavný rodinný psycholog, Daniel Kahlman. Pch, psycholog... spíš psychopat. Před klienty se tvářil jako hrdina, ale měla jsem tu čest mluvit s ním i mimo zdi ordinace a větší zoufalec jsem v tu dobu byla snad už jen já. Chudák. Úplně nevyrovnaný jedinec.

Bohužel pro mě to byl tenkrát jediný člověk, který měl dostatek podkladů, aby dosvědčil, že by Sam dobrovolně nikdy neutekl. Jako jediný měl tu moc zvrátit i rozhodnutí Evelin. Místo toho, aby se ale trochu zasněžil, překonal se a vylezl ze své ulity, se zachoval jako naprostý zbabělec. Kariéra a peníze pro něj byly důležitější než jakékoliv morální zásady.“

LEPORELO ŽIVOTA

Daniel Kahlman (32 let), prosinec 1995

Speciální místo u štědrovečerní večeře v domě mých rodičů tradičně obsazovalo zklamání. Přicházelo zhruba v okamžiku, kdy jsme se mlčky pouštěli do preparování kůstek z kapřích řízků, a usedalo s námi ke kulatému stolu. V jeho středu trůnil malý adventní věnec s plápolajícími svícemi, třemi fialovými a jednou růžovou. Bylo mi třicet dva let, ale stejně mě Vánoce, rodný dům a rodiče uměli proměnit v malého kluka a rozdmýchávali ve mně pocity, ze kterých se mi dělalo nevolno.

Máma zašeptala před večeří tichou modlitbu a prosebně se zadívala na mé neseprnuté ruce. Její velké smutné oči a svěšené koutky už nade mnou neměly moc. Vůči této podprahové manipulativní technice jsem byl imunní. Ale že byl ten sváteční den, tak dokonce i táta sepjal ruce a zavřel oči. Jeho gesto bylo falešné na všech úrovních. Navíc mu chybělo dva a půl prstu na levačce, tudíž je nemohl jako řádný křesťan sepnout a spílat. Se slovem „amen“ se hned začal cpát bramborovým salátem. S mírným znechucením jsem ho pozoroval a u toho vybíral ze své

porce kostičky gothaje, který máma do salátu vytrvale krájela, i když jsem ji léta prosil, aby to nedělala. Vyhrnul jsem si rukávy košile a pustil se do jídla. Každý kousek ale chutnal jako vina. Jako... nenávisť?

„To se ti, maminko, výjimečně povedlo,“ řekl táta bez známek úsměvu nebo bez jakéhokoliv výrazového projevu, který by korespondoval s pozitivním smyslem dané věty. A tak to bylo vždycky. Všechno jenom prázdné řeči. Fráze, které říct nechtěl, ale měl pocit, že by je říct měl.

„Už mě zase pozoruješ? Nebudu ti vopakovat, že nejsem laboratorní krysa, abys na mě zkoušel ty své kejkle,“ vyštěkl výhružně směrem ke mně. Páni, tak to netrvalo ani do rozbalování dárků, než na mě zaútočil.

„Dan na tebe nic nezkouší, že ne?“ obhajovala mě máma. Opět jsem skončil bez hlasu. Ve třiceti dvou letech jsem seděl zařezaný na židli, jako by mi bylo dvanáct. Jako bych neměl právo na obhajobu a mé pocity byly to poslední, na čem záleželo, protože tohle *všechno* bylo přece hlavně kvůli mně.

Chtěl jsem to přejít mlčky, nemělo cenu se k tomu vyjadřovat. Oni to stejně zase řeknou za mě. Stejně jako když jsem byl kluk. Vždycky se dokázali pohádat pro mě, o mně a kvůli mně.

Ve dvaadvaceti jsem už nemohl dál. Moje situace měla dvě řešení. Buď jsem se mohl stát obrazem svých rodičů, nešťastným duchem, který nechce a neumí vzít existenci do vlastních rukou

a prostěžuje se dalšími padesáti lety života, nebo se sebou něco udělat. Rozhodl jsem se pro tu druhou variantu. Po bakalářském studiu stavebního inženýrství jsem změnil obor na psychologii. Chtěl jsem totiž pochopit. A čím hlouběji jsem do vědy o lidském myšlení zabředával, tím jsem si byl jistější, že existuje i jiná cesta, než jakou mi předváděli rodiče. Táta psychologii říkal kejkle a máma prokletí. Ta zlá věda mě totiž odvedla od víry a naučila říkat svůj názor. Ani jeden na tuto změnu nebyl připravený. Ani já na ni nebyl připravený. Měl jsem ze změn všeho druhu strach. Neznal jsem nikoho, kdo by prošel proměnou a jeho okolí to kvitovalo jako úspěch. Vždycky to znělo jako výčitka.

„Mami, prosím, nemluv za mě. A táto, neboj se, na tebe bych si žádný kejkle nedovolil, na tebe je psychologie krátká.“ Usmál jsem se na oba. Přitom jsem si myslel, že je na něj psychologie krátká, protože patří mezi narcistické manipulátory na prahu alkoholismu, což je kategorie pro klinickou psychiatrii.

„Změnil ses, Dane...“ Výborně, máme tu vítěznou větu večera. Výčitky, zloba, nepochopení. S hořkým úsměvem jsem si povzdechl, protože se mi potvrdila má premisa. Opravdu s námi dnes tradičně večerelo zklamání. Krmili jsme se jím navzájem. Rvali jsme si ho do chřtánů a zpět ho na sebe zvrátili. Topili jsme se v něm a neuměli přestat.

Večer pokračoval v tragickém duchu, nikdo jsme s tím nic neudělal. Táta se nezeptal, jak se mi daří, máma se taky neodvážila,

aby ho nerozzuřila a zároveň nerozhněvala mými odpověďmi Boha. A já po pár minutách přišel o inspiraci, na co se ptát jich. Jejich odpovědi byly deprimující: „V práci dobrý, ale dřina, to ty, chlapečku, nezažiješ, co to je, makat rukama... Ta dnešní mládež si vůbec ničeho nevází.“ Plány do budoucna byly probrané taky rychle: „Do důchodu daleko a na dovolenou maximálně na Slapy, když Bůh dá.“

Pod stromkem jsem si rozbalil dárek, ze kterého mi vypadla do klína sada šroubováků. Tátův dovětek „To abys nebyl v životě úplně jalovej!“ mi zněl v hlavě ještě dlouhá léta, kdykoliv jsem nepoužitou sadu překládal z různých míst ve skříni a otíral z ní prach. Nikdy jsem ale neměl to srdce ji vyhodit. Od mámy jsem dostal tradičně svetr s vypleteným božím přikázáním. Pletla mi je už desátý rok. Letoškem bychom tedy měli tuto útrpnou etapu ukončit. Obával jsem se, že mi příští rok uštrikuje podobiznu samotného Krista. Asi si myslí, že mě tím obrátí zpět na víru. Bylo to politováníhodné. Byla to šikana a emoční vydírání, obalené vlnou z lásky, obav a výčitek, stejně jako celá její výchova.

Nikdy bych jí nepřiznal, že se svetrem s nápisem Nesesmilníš, který jsem dostal šestý rok od mého opuštění křesťanství, jsem měl největší úspěch po barech. Rudý svetr s černým nápisem působil na holky jako muleta na býka. Kontroverze toho nápisu ze mě dělala nedostupného a slušného kluka a devět z deseti holek mi kvůli tomu dalo. Asi je víc lákala ta

představa o překonání pomyslné překážky než já samotný, ale to mi bylo úplně jedno. Toreadorky hlavně bavilo chodit druhý den ráno pouze v tom svetru a vařit mi snídani. Kdykoliv jsem chtěl sex, prostě jsem si navlékal ten *boží* svetr. Kámoši tomu říkali vyjebávání s vírou a na svetry s mými nápisy se regulérně uzavíraly sázky.

Bylo to uboze zastydlé. Student psychologie, kluk s touhou osamostatnit se a dokázat rodičům, že není k ničemu. Jak říkám, zoufalé. Sám na sebe jsem aplikoval nejednu psychologickou diagnózu, analyzoval jsem své chování z pohledu druhé osoby a občas si říkal, že za to všechno jednou skončím v pekle.

„Už zas to dělá, mámo, už zas nás soudí!“ Táta na mě zamířil vidličkou, na které měl zbytky salátu a hrášek obalený v majolce se zakutálel pod stromeček. Během toho, co jsme rozdělávali dárky, totiž usoudil, že si ještě přidá a s další pořádnou porcí se usadil na odrbaném koženém křesle, které mu začínalo být malé.

Tátova posedlost jím samotným byla směšná. Kdykoliv jsem se v myšlenkách zatoulal, vydedukoval, že ho soudím. A bylo by mi ho opravdu líto, kdyby mi sebe samotného nebylo líto mnohem víc. Tady se ta sebestřednost přelévala i do mé povahy, ale dávno jsem se utvrdil, že já rodičům nic nedlužím. Klečel jsem pod stromečkem v obýváku svého dětství, kde se nezměnilo zhola nic. Hypnotizoval jsem svetr a mlčel, čímž jsem nutil tátu k výběru mezi útekem a útokem. Posadil jsem se s dárky na gauč a připojil

se ke sledování vánoční mše. Při tupém zírání na nevelkou televizní obrazovku jsem se nemohl ubránit i pohledu na celou protějščí zeď. Na palubkami pobité stěně visely fotografie opět přes můj protest. Jako první zleva byla černobílá explicitní fotka mě, jakožto nahého vřiskajícího novorozence. Nikdy jsem tu fotku neměl rád, neztotožňoval jsem se s ní. Kdykoliv v pubertě měla přijít návštěva, sundával jsem ji a schovával. Máma ji vždy našla a vrátila zpět se slovy: „Neměl by ses stydět, vždyť tě takhle Pán Bůh stvořil.“ Následovala velkolepá přehlídka typické osmdesátkové rodiny. Tříletý já v punčocháčích s pruhy a hříbkem na hlavě. Pokračovala až k fotce z tanečních, kde jsem v nepadnoucím obleku po tátovi šlapal na špičky mé tanečnici Monice.

Jo, Monika... povzdechl jsem si při pohledu na ni i na sebe a ucítil malý střípek lítosti nad tím, jak naivní jsem tenkrát byl. Monika Mráčková se mnou chodila do sboru a zpívala tím nejčistším sopránem. Náš farář o ní říkal, že dostala do vínku andělský hlas. Když stála v bílých šatech na kůru a společně s varhany zpívala Ave Maria, byl jsem přesvědčený o existenci Boha nejvíc za celý svůj život. Kromě hlasu mi na Monice ale imponovalo i to, že se sice jako anděl tvářila před Bohem, rodiči a učiteli, ale stejně se mnou každou středu a neděli chodila za faru tajně kouřit trávu. Monika byla mou první velkou láskou. Byl jsem do ní zamilovaný, jak jen kluk může v šestnácti být. Samozřejmě mi zlomila srdce na tisíc kousků, když jsem se dozvěděl, že

náklonnost, kterou projevovala mně, byla nic oproti tomu, co za farou dělala s kluky z vyšších ročníků.

Následovala fotka s maturitním vysvědčením v červených deskách. Pak z promoci na stavárně, kde ke mně vedle rodičů stála přivinutá i Pavlína. Má další životní láska. Odkopla mě potom, co jsem se první rok studia na psychologii začal ptát na otázky, na které jí nebylo příjemné odpovídat. „Já potřebuju svobodu, Dane, dusíš mě!“ křičela na mě a balila si do kufru polovinu naší sdílené garsonky. Rozchod s ní mě sice bolel, ale po dalším roce studia jsem usoudil, že chyba nebyla ve mně. Mé otázky ji nedusily. Dusily ji odpovědi, které nebyla schopná dostat z krku, aniž by ji přiměly zpochybňovat celou uměle vytvořenou konstrukci štěstí, ve které žila.

Nad tím trapným leporelem mého života visel Ježíš. Na kříži. A soudil mě za mé hříchy a za mé hříšné myšlenky. Soudil mě ještě víc než loni, kdy jsem to přehnal s vaječným koňakem a zeptal se, jestli v něm náhodou nemůže být červotoč. Maminka měla se slzami po mém komentáři namále, ale dovětek mého táty „Seš debil, Dane“ ji dodělal a strávila zbytek večera žmouláním růžence a v slzách se modlila za nás oba. Letos jsem byl opatrný, abych nezpůsobil podobnou nepříjemnost.

V pauze na reklamy přišel dotaz, který završil bingo otázek a vět, které k dnešnímu večeru neodmyslitelně patřily: „A kdypak, Danečku, se už dočkáme nějakého vnoučátka? Takové požehnání

by to pro naši rodinu bylo.“ Máma na mě opět upřela pohled a jemně položila svou dlaň na mé v křeči zaťaté pěsti.

„Prosím tě, ten by si nejdřív musel najít nějakou babu. A kdo by si ho vzal? Ženský potřebujou oporu. Vopravdický chlapy, ne třasořitky zabředlý v papírech o mozku. A neříkej mu Danečku, není to malej fakan!“ zavrčel táta odpověď místo mě.

„To není pravda. Daneček je opravdovej chlap. Určitě měl spoustu přítelkyň, jen ještě nenašel tu pravou, vid?“ snažila se máma spor, který byl opět kvůli mně, beze mě a o mně, vyhrát.

Pohládl jsem ji palcem po hřbetu ruky a zvedl se k odchodu. Času s rodinou bylo právě dost. I když jsem toho za celý večer moc neřekl, připadal jsem si sociálně vyčerpaný. Vysátý dvěma emočními upíry, kteří si říkali rodiče. Vysátý minulostí, která mě sžírala možná ještě intenzivněji než oni dva dohromady. V rychlosti jsem se rozloučil a odcházel ke svému bytu za drobného mrhnutí ulicemi bez sněhu. Každým krokem od domova se mi lépe dýchalo, ale kroutil jsem sám nad sebou hlavou, proč se dobrovolně podrobuji takové sebedestrukci.

Pravda byla, že mě otázka možného potomstva vylekala. Kategoricky jsem odmítal mít děti. Viděl jsem totiž na sobě, kolik chyb se dá na dětské psychice napáchat pod rouškou těch nejlepších úmyslů. Nesouhlasil jsem ani s tvrzením, že mít děti je biologické poslání každé bytosti, nebo že je v tom schovaný smysl lidské existence.

Útěchou mi bylo, že má milovaná psychologie poskytovala hned několik škatulek, kam jsem se mohl se svými problémy schovat. Za ještě větší komfort jsem považoval vědomí, že jsem v nich rozhodně nebyl sám. Byly v nich miliony stejně ztracených, možná trochu jinak nešťastných lidí.

Žil jsem si ve svých škatulích, občas do nich nahlížel a zkoumal je dle pouček. Prioritní pro mě bylo pomoci si, abych byl schopný kvalitně pomáhat i dalším lidem. Do té doby jsem se neodvažoval zahájit svou praxi.

„Zbláznil ses? Jestli hodláš čekat, až budeš mít hlavu v pořádku, tak nikdy pracovat nezačneš!“ oponoval mi zděšeně ne jeden kolega z oboru, kterému jsem se se svým záměrem vyléčit nejdřív sebe svěřil.

„Kdepak, to je blbost, musíš prostě začít hned! Hele, podívej, zítra je ke mně objednaná na první konzultaci nějaká mladá podnikatelka. Pravděpodobně bude mluvit o tom, jak je složité být ženou v byznyse a ve světě, kterému právem vládnou muži. Bude mít pocit méněcennosti a bude to pramenit z nedostatku lásky ze strany otce. Freud jak vyšitej. Vždycky je to Freud.“ Hlasitě mi u oběda vysvětloval šedovlasý doktor Slavík, kapacita v oboru, u kterého jsem právě trávil poslední týden praxe. „Standa má pravdu,“ přizvukovali další ostřílení kolegové u stolu. Tak jsem souhlasil.

S hlavou plnou pochybností jsem druhý den přicházel do práce a cítil zvláštní mravenčení. „Tak, kolego, je to tvoje.“ Poplácával mě po ramenu doktor Slavík ve dvě hodiny odpoledne a oblékal se k odchodu.

„Počkejte, jako že mě tady necháte úplně samotného?“ breptal jsem v panice.

„Dane, jestli nezvládneš konverzaci s jednou úzkostnou těhulí, měl bys přehodnotit obor. Hlavně se tvař, že víš, co děláš. To je klíč k úspěchu, jo? Tvař se, jako bys věděl nějaký tajemství. Pozorně naslouchej a zbytek nějak vykoumáš. Pak zhasni a zamkni. Klíče nech na recepci.“

Zavřely se za ním dveře a já si kvapně přešel sednout na místo za jeho stolem. Přece jenom jsem měl za sebou pět let studia a skoro pět let praxe. Panika, že nebudu dost dobrý, pramenila z mého nízkého sebevědomí, ne z nedostatku zkušeností, analyzoval jsem sám sebe a snažil se uklidnit.

Přesně o půl třetí mi recepční pustila do ordinace mladou a velice krásnou ženu. Respektive, nejprve se ve dveřích objevilo břicho a až potom ona. Postavil jsem se a šel se představit: „Dobrý den, já jsem doktor Daniel Kahlman, prosím, posadte se.“

„Dobrý den, Evelin Novaque Reyes, děkuji,“ odpověděla a sundala si klobouk, zpod kterého rozpustila po ramena dlouhé světlé kadeře.

„Až budete připravená, můžete začít mluvit, proč jste za mnou přišla.“

„Doktore, já... já mám strach, že nemiluju svoje dítě. Co mám dělat?“ se slzami v očích se mi zadívala do tváře.

Do prdele, tak tohle má být ta jednoduchá konverzace s nedoceněnou těhulí, jak predikoval doktor Slavík? Tohle bylo existenciální drama a já absolutně netušil, jak ho přežijeme...

SYNTETICKÉ ŠTĚSTÍ

Daniel Kahlman (32 let), srpen 1996

Vztah mezi mnou a Evelin byl jiný, než jaký by měl mezi klientem a psychologem být. Od prvního setkání jsem nedokázal zachovat profesionální odstup. Odhalila se přede mnou a já znal každé zákoutí její duše. Měl jsem s ní intimnější vztah než její muž. Hned na prvním setkání mi vyprávěla o záchvatech úzkostí, které ji budily ze spaní. O strachu, že při porodu zemře stejně jako její maminka. Vyprávěla mi o pocitu beznaděje, že život s narozením dítěte končí. Měla odvalu vyřknout myšlenky, ze kterých se mi ježily vlasy na temeni, což jsem na ní obdivoval. Hrdost a vztyčená brada, se kterou se mi svěřovala, byly fascinující.

Když mi 16. srpna 1996 volala, že se jí narodil zdravý syn, byl jsem pyšný na ni i na sebe. Neskromně jsem si ukrajoval podíl na tomhle úspěchu, protože proměna, kterou prošla pod mým vedením mezi sedmým a devátým měsícem těhotenství, byla markantní.

„Patolízale,“ odfrknul si mým směrem doktor Slavík, když viděl můj kalup za Evelin pár dní po jejím příchodu z porodnice.

Jakmile se mi ozvala, jestli bych ji nepřišel navštívit, jako poslušný pejsek jsem hned zrušil svůj program a upaloval za ní. Žárlivče, pomyslel jsem si, ale nahlas neoponoval ani slovem. Měl jsem pocit, že Slavíka trýzní, že mi ji tenkrát přenechal.

S kyticí lilí jsem o pár minut později stanul v pokoji, který vypadal jako ze žurnálu. Nebýt kolébky v rohu, ani bych nepoznal, že se zde nachází miminko. Měl jsem v sobě zakořeněnou představu, že se ocitnu v nepořádku a chaosu plném plín, hraček a řevu, nemluvě o čerstvé matce s hormony na horské dráze. Ale Evelin neměla mastný drdol nebo tričko s fleky od tekutin neznámého původu. Perfektní žena mě uvítala ve svém perfektním domově. Ani netušila, kolik mi toho o ní její vzhled a byt říkají. Nebo možná tušila a dala si na tom velice záležet.

Samuel spokojeně spinkal a nad hlavou se mu točil kolotoč s koníky. Provedl jsem mentální poznámku o nenápadném, ale neustálém vlivu Evelinina otce a jeho „posedlosti lichokopytníky,“ jak ji poměrně trefně sama nazývala. Volala mi, že se za ní do porodnice bez pozvání přišel, ačkoliv se už několik let neviděli.

Odpoledne jsme strávili povídáním spíš přátelským než terapeutickým a domluvili se, že za tři týdny se sejdem opět v ordinaci. Sam prospal celou mou návštěvu, což Evelin kvitovala větou: „Už teď ví, co je slušné chování.“

Vídal jsem ji na terapiích jednou týdně. Občas s sebou brala Sama, později ho nechávala s dědečkem Antonínem.

Od Samových pěti let jsem si ho vzal také do péče. Kolegové protestovali, že nemám dostatečnou praxi v dětské psychologii, abych si něco takového mohl dovolit. Jiní mi říkali chůvo a slouho. Všechny posměšky a narážky ale ztichly ve chvíli, kdy nám její firma poskytla šestimístný příspěvek na nové vybavení ordinace. Evelin a Sam se stali vstupenkou do lepší fáze mého pracovního života, což samozřejmě příznivě ovlivnilo i můj život mimopracovní.

Evelin mi imponovala svou povahou a taky jsem nemohl ignorovat fakt, že krásnější ženu jsem neměl tu čest potkat. Ženu, která dokonce platila za můj čas. To mému egu dělalo až odporně dobře.

Již zkraje mé psychologické praxe se mi osvědčila teorie, kterou jsem sice nikomu veřejně nepřiznával, ale v posuzování klientů se jí řídil. Lidi jsou jako města.

Paříž, Řím a Benátky byly vždycky výzvami. Na první pohled dokonalí. Psychika těchto lidí ale obvykle stála na prohnilých základech, obklopovaly je páchnoucí kanály nebo nad sebou měli tyranskou nadvládu. Byla s nimi práce na dlouhé lokte. Musel jsem použít veškerý svůj důvtip, abych je jako marionety dovedl přesně tam, kde dokázali odhalit a pojmenovat pravé příčiny svých životních kolapsů, a mohli jsme vykročit na cestu k jejich uzdravení.

Pak tu byli klienti, kteří přicházeli s malými problémy, které jim zneprjemňovaly každodenní fungování. Byli obecně nenápad-

ní, nepyšnili se svou okázalostí, nikdy nedokázali nic velkolepého, ale zároveň po tom ani netoužili a terapie jim stačila krátkodobá. Pojmenoval jsem si je jako Santa Monika a měl pro ně slabost. Říkal jsem jim tak z několika důvodů. Zaprvé Monika byla má andělská zpěvačka a první láska, za druhé Santa Monika byl jeden z Filipínských ostrůvků, kam jsme letěli na svatební cestu s Karin a sledovali tam ty nejkrásnější západy slunce. Těšilo mě, že jsem jim všem dokázal snadno pomoci, aniž bychom se museli pouštět do překopávání celé struktury jejich osobnosti.

Teorii měst jsem aplikoval i na Evelin a pojmenoval si ji New York. Město, které taky rozkvetlo až po změně jména, nebálo se riskovat a mělo odvážné srdce. Město, které mířilo přes všechny překážky ke hvězdám. Město, které nikdy nespalo, bylo neodolatelné, vzrušující a člověku při pohledu na něj naskakovala husí kůže. Podlehnout jejímu kouzlu netrvalo dlouho. Čím dál víc mě bavilo ztrácet a nacházet se v uličkách její mysli a odhalovat tajemství, vzpomínky, naděje a představy.

Že jsem do Evelin až po uši zamilovaný, mi došlo ve chvíli, kdy jsem u oltáře koukal do očí své za pár vteřin budoucí ženy Karin a ze rtů mi s výdechem splynulo „ano“. S prozřením, komu patří má upřímná náklonnost, se pro mě ale vůbec nic nezměnilo. Navlékl jsem Karin prstýnek, políbil ji, zapózoval na společných fotografiích a vyvedl ji na parket k našemu prvnímu společnému tanci pod nálepkou novomanželé Kahlmanovi.

Žádný svůj pocit jsem si ani na okamžik nevyčítal. Měl jsem načteno až moc knih, takže jsem věděl, že všechny emoce jsou založené pouze na chemických procesech. Láska není nic jiného než pár napružených neurotransmiterů, libido a pozůstatek evoluce, zakořeněný hluboko v naší genetice. Uklidňovalo mě, že umím pojmenovat jejich příčinu. Vlny šťastných pocitů, které mnou procházely, kdykoliv jsem byl v přítomnosti Evelin, byly založeny na výkyvech testosteronu a serotoninu. Stačilo mít jen dostatečné sebeovládání. Věřil jsem, že *to* časem vyšumí a „Voilà!“ máme tady jednoho spokojeného, čerstvě ženatého psychologa s úspěšnou kariérou před sebou. Někdo by si možná mohl myslet, že to nevydržím. Že se sebou nezvládnou žít, lhát si, lhát Karin a přetvařovat se před Evelin. Že jednoho dne zkrátka Evelin řeknu, že ji miluji a... tuhle úvahu jsem se nikdy neodvážil dokončit.

Programování vlastní mysli se mohlo zdát jako smutná fraška. Já ale žil většinu času spokojený život. Uměl jsem si štěstí totiž vysvětlit a vytvořit. Litoval jsem lidi, kteří čekají, až jim z nějakého důvodu spadne do klína. Čekají na externí spásu a pořád se jim nedaří postavit na vlastní nohy. Takoví klienti mi byli schopni tvrdit, že se jim začne bez jakéhokoliv jejich přičinění dařit, až planeta, pod jejímž vlivem se narodili, zkříží osu s jiným vesmírným tělesem. Neochvějně věřili, že vesmíru záleží na dobrém osudu jednotlivce a jejich pasivní postoj a vyčkávání jim přinesou kýženou spásu. Ano, i takové klienty jsem měl. Poslouchal

jsem jejich stěžování s vážnou tváří. Nikdy jsem se nikomu nevysmál, nepohrdal žádnými myšlenkami ani životními postoji. Nebudu lhát, občas to bylo náročné a extrémně vyčerpávající.

Ani já ale neměl vše vždy tak pod kontrolou, jak by se mi líbilo. První situace, která otřásla celým mým světem, byla, když mi má manželka po půlroce spokojeného soužití oznámila, že je těhotná. Jeden z hlavních důvodů, proč jsem si ji vzal, byl ten, že jsme se oba shodli, že nechceme děti. A najednou bum. Mávala mi před očima těhotenským testem, ze kterého, ač jsem na něj koukal celý večer, druhá čárka nezmizela. Než jsem se nadál, připravil a pochopil celou situaci, doma se mi ocitla dcera Johanka.

Podruhé jsem se ocitl na hraně zlomu v roce 2023, když jsem zjistil, že zmizel Samuel. Nikdy jsem na tyhle události nezapomněl a nikdy se z nich úplně nevzpamatoval.

Evelin a můj vztah k ní mě doprovázel téměř dvacet pět let. Ten se z mladistvé platonické poblázněnosti vykrytalizoval v něco, co jsem nebyl schopný definovat. Pohrdali jsme sebou, ale zároveň byli tak propletení, že bychom se radši navzájem udusili, než abychom se pustili. Parazitovali jsme na sobě a věděli, že jeden bez druhého nejsme schopní žít. I když se navzájem zabíjíme.

ESENCE PADLÝCH HVĚZD

Daniel (64 let), březen 2028

Svou účast na galavečeru s názvem Esence hvězd jsem zvažoval do poslední chvíle. Že tam opravdu půjdu, jsem si uvěřil, až když jsem ve svém nejlepším smokingu vstoupil do lobby a v odrazu zrcadla kontroloval, jestli motýlek drží na svém místě. Nevědomky jsem si přejel vlasy sčesané dozadu a v duchu poděkoval své milované ženě Karin, že se mnou měla dostatek trpělivosti a pomohla mi s přípravou, přestože se sama nehodlala účastnit.

Nechal jsem se vést davem do barokního sálu a pohled mi okamžitě padl na hlavní hvězdu dnešního večera. Evelin. Ve zlatých šatech na podiu začala se svou uvítací řečí a mluvila tak srdečně, až jsem málem uvěřil, že to myslí upřímně. Naposledy jsem ji viděl před pěti lety, kdy mi v parném srpnovém odpoledni vysvětlovala, proč podle ní Samuel dobrovolně zmizel. Od té doby nepřekročila práh mé ordinace.

Nezdržoval jsem se tlacháním na baru, ale rovnou zamířil do místa, které mi bylo nejkomfortnější – na balkon. Brzo mě tam našel barman a postaral se, aby byl můj večer co nejsnesitelnější.

Vyhovoval mi nadhled. Byl jsem zároveň s lidmi, zároveň sám. Opřeny o sametem vyplstrované zábradlí půlkruhového ochozu jsem shlížel na tančící páry a nespouštěl z Evelin oči. Tančila uprostřed parketu, kde jinde. Jako hvězda zářící na všechny strany, jako slunce sálající energii. Dechberoucí, fascinující, nedotknutelná, nepochopitelná ve své existenci.

Od svého soukromého číšníka jsem přijal další Martini a opět se zadíval na páry pod pódiem. Tančily vídeňský valčík v téměř dokonalé synchronizaci. Skladba se blížila ke konci. Odložil jsem prázdnou sklenku a sestupoval v rytmu um-ta-ta, um-ta-ta po točitých schodech pro svůj tanec.

„Mohu požádat dámu o další tanec?“ poklepal jsem na rameno Sebastianovi, ale oči nespouštěl z Evelin. Místo odpovědi jen přikývl. „Evelin, smím prosit?“ S posledním Straussovým tónem jsme zůstali stát na parketu. Lehce se na mě usmála, a když mi položila dlaň na rameno, musel jsem se podívat, jestli je její dotek skutečný.

Vyšponoval jsem se do své maximální výšky a zvedl bradu, ale ani tak jsem nesrovnal rozdíl, který mezi námi vytvořily její podpatky. Kapela plynule navázala a my pluli Na krásném modrém Dunaji parketem. Ani jeden jsme nepromluvili. Tančili jsme a já její dlaň držel, jako by ode mě mohla uletět. Poprvé po strašně dlouhé době jsem se soustředil víc na Evelinino tělo než na její duši. Což bylo osvobozující a kupodivu mě ani nepřepadly výčitky, existenční

deprese a úvahy o dalším vývoji událostí. Patrně šest zelených oliv zbylých na dně skleniček bylo ideálním poměrem pro umlčení mých myšlenkových pochodů.

Zavřel jsem oči a nechal se naplno pohlit omamnou vůní jejího šeříkového parfému. Bez přemýšlení. Beze strachu o následující okamžiky, dny a roky. Když ustaly poslední záchvěvy smyčce a dozněla poslední rozvibrovaná struna, nabídl jsem jí rámě a odvedl k venkovnímu baru. Prošli jsme masivními dveřmi a chlad jarní noci se mi začal příjemně zakusovat do kůže. Čerstvý vzduch mi aspoň trošku pomohl se závratí, která se o mě pokoušela, a se znovu získanou rovnováhou jsem kráčet k osvětlenému ostrůvku.

„Manhattan a Martini,“ kývl jsem na obsluhu, aniž bych se musel ptát, co Evelin pije. Než nám připravili naše drinky, zastavilo se u nás pár hostů. Všichni měli na rtech ty stejné úsměvy a stejné fráze: „Evelin, děkujeme. Nádherná akce, Evelin, ostatně jako vždycky. Evelin, děkujeme za pozvání, tvé benefiční galavečery jsou legendární...“ Bla bla bla. Pořád dokola. Všichni stejní, se stejnými kecy. Převzal jsem od barmana pití a vedl Evelin na lavičku, kde jsem doufal v trochu soukromí.

„Jsem ráda, že jsi přišel, Danieli,“ řekla, když ode mě přebírala sklenku na vysoké nožce. V přítmí a bez publika najednou vypadala unavená. Padlá hvězda Evelin.

„Evelin,“ odmlčel jsem se a radši se napil na kuráž. Zvedla ke mně vyhaslé oči. Věděl jsem, že patos a sentiment nemá ve své emoční škále, takže mě svými dalšími slovy překvapila.

„Danieli, děkuji ti za tvou přítomnost v mém životě. Děkuji ti za všechny dny i noci. Troufám si tvrdit, že jsi byl jediným člověkem, kterého mohu označit za věrného přítele. A to jsem od tebe tenkrát odešla téměř bez rozloučení.“

Ladným pohybem si upravila uvolněný pramen vlasů, který jí padal přes tvář a vrátila ho zpět do složitého drdolu. Kéž by šlo všechno v životě spravit takhle jednoduše. Jedním ladným pohybem vrátit věci a vztahy do pořádku, aby vše fungovalo, jako by se nic nestalo. Ale to bych neměl práci. Bylo to největší vyznání vděku, kterého se mi od ní kdy dostalo. Zdaleka na mě ale nemělo nijak srdceryvný efekt. To jsem chtěl slyšet před lety. Evelin u mě díky tomu klesla ještě níž. Nevěřil jsem jí. Nechtěl jsem, aby mi děkovala za to, že jsem jí pomohl zakopat syna a nechal ji se ospravedlnit svými fabulacemi.

„Danieli? Jsi v pořádku?“ nad svým hlasem měla kontrolu, ale prsty okolo, teď už prázdné, skleničky držela v křeči tak, že vypadaly jako supí drápy.

„Evelin, přestože tady dnes nejsem v pozici tvého *placeného* psychologa, tak ale i tak oceňuji, tvě... ehm... vyznání?“ lepil jsem slovo za slovem a věděl, že zním jako opilec hrající si na chytráka. Evelin zvedla obočí a zúžila oči, což byl pohled, ze kte-

rého jsme si se Samem dělali mnohokrát legraci. Při vzpomínce na Samuela se mi do očí nahrnuly slzy. Evelin ale absolutně nemohla pochytit tenhle můj myšlenkový kvapík, takže jsem vypadal, že jí děkuji za vyznání, a ještě u toho brečím.

„Evelin? Kde myslíš, že je Samuel? Myslíš, že nás oba nenávidí?“ vyhrkl jsem a sám sebe překvapil, jak vyděšeně jsem zněl.

„Danieli, proč mi chceš ublížit? Přišel sis dnes pro svou vendetu? Nebo...“ položila si dlaň na srdce, v naučeném gestu, ale já jí to opět nevěřil a rovnou skočil do řeči.

„Do prdele, Evelin, slyšíš se? Já se tě zeptal na Samuela, na jeho pocity a ty mluvíš o sobě? Okamžitě si všechno vztahuješ. Kromě viny, to je fakt, tu štědře rozdáváš svému okolí. Jsi prostě neuvěřitelná. A i přesto... Evelin, my dva si nemáme co vyčítat, ale prosím, *prosím*, na jednu malou chvíli, odhod' to brnění. Svlékli jsme ze sebe navzájem spoustu vrstev, zjistili, že jsme úplně stejně zkažení a bahnili se v tom, ale já věřím, ano, já věřím, že pod tou kupou sraček je malá jiskřička něčeho víc...“ přecházel jsem před lavičkou, na které ona zůstala usazená jako královna na trůnu.

„Hmmm, to jsem netušila, že ten vyrovnaný psycholog Daniel, kterého jsem celá léta prakticky živila a o kterém jsem si myslela, že ho znám, má v sobě sílu říct mi *konečně*, co si myslí.“ Kakofonie slov mě drásala a zdaleka nekončila. „Ty vážně věříš tomu, Danieli, že jsem nepoznala, že se mnou nesouhlasíš? Že jsi

tak dobrý herec? Že nevím, co sis o mně celé roky myslel? Máš za to, že jsem nepocítila, kdy se tvůj obdiv změnil v pohrdání? Teď tě snad lituji ještě víc, když vím, že jsi nic nepochopil.

Jak si můžeš myslet, že máš jakékoliv právo mi kázat o vině, o sobectví? V jedné větě mi vytkneš, že vztahuji věci na sebe a v další pokračuješ sebelítostným kňučením? V co doufáš? Že se dočkáš katarze? Jen proto, že věříš, že každý v sobě máme schovanou špetku dobra? A před kým v to očištění doufáš? Před sebou? Před mnou? Před Bohem? Neopovažuj se přede mnou o Samuelovi mluvit. Vůbec nic nevíš!“

Syčela na mě jako had a tvář se jí zkřivila navzdory tomu, kolik míst už měla kvůli kosmetickým procedurám znehybnělých. Mou sebejistotu vystavěnou na promilích alkoholu zbořilo zjištění, že nebyla tak zaslepená, jak jsem se domníval. Opět nade mnou měla navrch.

„Bod pro tebe, Evelin. Jsem jen hlupák, který ti zobal z ruky a myslel si, že tě má přečtenou. Tohle nemám šanci vyhrát, vlastně jsem nikdy neměl. Škoda, že mi tak dlouho trvalo, než jsem to pochopil. Nerozumím ale tomu, proč mi děkuješ, že jsem byl tvým přítelem? Myslelas vážně alespoň jednu větu, kterou jsi kdy řekla?“

„Danieli, myslela jsem to smrtelně vážně. Jsem ti vděčná za zachování profesionální mlčenlivosti, za to, že jsem ti mohla věřit. Mohla jsem se spolehnout i na to, že když za tebou přijde bláznivá Patricie a bude chtít, abys svědčil proti mně a mé rodině,

neuděláš to. Věděla jsem, že bys mě nikdy nezradil a nekompromitoval. Ani před Sebastianem, ani před nikým jiným.“

Evelin si se mnou hrála celou dobu jako kočka s myší. Děkovala mi za to, že jsem byl srab a mlčel jsem. Děkovala mi za připosrané ticho. Bylo k smíchu myslet si, že mezi námi bylo někdy něco víc. Já jsem byl k smíchu. Ona k breku. Reagovali jsme ale opačně. Ona se smála, já brečel.

Byl jsem zhnusený. Bylo mi špatně a nemělo smysl už nic říkat. Evelin politicky uzavřela naši kapitolu a já se definitivně, naposledy přesvědčil, že jsem ve skutečnosti jiným člověkem, než jakým jsem si přál. Bývalo by se mi se sebou lépe žilo, kdybych byl tím, kým jsem si přál být.

Seděli jsme v tichu, protože to jsme ještě nezničili. Ticho nám fungovalo. Ani přes pohrdání, přes zlomené duše, ega a srdce jsme nebyli schopní od toho druhého odejít. Nocí se k nám linula melodie Květinového valčíku. Evelin pokyvovala do rytmu špičkou pravé nohy. „Poslední tanec?“ zeptal jsem se a nabídl jí své rámě.

„S tebou vždycky, Danieli,“ odpověděla a propletla svou paži s mou. Vešli jsme zpět do sálu, kde nás pohltila síla čišící z orchestru a jejich precizní imitace nejtalentovanějších skladatelů evropské historie. Tančili jsme opět mlčky a každým krokem provedeným v pevném držení se loučili. Vzdaovali jsme se od sebe, i když jsme pokračovali v jedné harmonii. Tančili jsme jako pár, dlouholetí přátelé i jako bývalí milenci.

Naše poslední setkání bylo zkrátka takové, jako byl náš vztah. Na první pohled krásné, rezervované a inteligentní, ale vevnitř toxické, rozervané, plné viny a nepochopení.

NA KÁVĚ S FILOZOFY

Emma (37 let), červenec 2063

„Co to bude, až to bude?“ Nakoukla jsem Samuelovi pod ruce hned po příchodu do kuchyně.

„Pizza. Počítám s vámi všemi na večeři. Když už jsi přišla dřív, prosím, neuvařila bys mi kafe? A sobě uvař samozřejmě taky, pokud máš chuť.“ Zvedl ruce s nalepenými kousky těsta. Usmála jsem se a rovnou zamířila ke kávovaru.

„Co je novýho, jak vlastně pokračuješ s knihou?“

„Uf...“ vydechla jsem přehršel emocí, které ve mně jeho dotaz vyvolal. „No, tak nějak pokračuju... Na jednu stranu jsem ze sebe trochu zklamaná, že mi to nejde tak rychle, jak jsem myslela. Na stranu druhou si čím dál víc uvědomuju, že jsem tuhle pracovní změnu potřebovala jako sůl. Psaní je pro mě terapie. Je to tak jiný tvořit příběh než psát články. Ta svoboda a tvůrčí proces mě vždycky úplně pohltí. K večeru sice padám na hubu, ale aspoň už po nocích necourám jako strašidlo domem a neusínám nad ránem na gauči s flaškou po boku.“

„Tak to rád slyším. A kdy si to budu moct přečíst?“

„Doufám, že brzo!“ Na okamžik se mi sevřelo srdce. Patricie si taky chtěla přečíst, co píšu. Já to ale odkládala a odkládala... Rychle jsem mrkala a bojovala s pláčem i pochybnostmi. Měla jsem na sebe a na své psaní velké nároky. Taky jsem měla strach, že nedokážu vepsat pocity do slov a zklamání tím nejen sebe, ale i Patricii a všechny, kdo ve mě věří. Za ty roky práce v novinách jsem věděla, jak je důležité, aby se každý příběh dotkl čtenářova srdce. Vyvolal emoce. Ať už pozitivní, nebo negativní. Vtáhl ho do děje a nepustil.

„Jsi nějaká zamyšlená,“ poznamenal Samuel, zatímco si oškrabával nožem kousky těsta z rukou. Já se mezitím přesunula i se dvěma šálky na barovou stoličku. „Děkuju za kávu.“ Posadil se naproti mně a po prvním usrknutí se na mě zadíval. Říkala jsem si, jak v jeho očích musím poslední měsíce vypadat. Pořád mnou zmítaly rozporuplné pocity. Od smrti Patricie se mnou nebylo jednoduché žít. Ani pro mě. Věděla jsem to. Teď jsem se upnula na psaní a viděla v něm spásu.

„Promiň, poslední dobou přemýšlím nějak víc o tom psaní. A o životě. Občas si říkám, co tady vůbec dělám.“ Rozhodila jsem kolem sebe rukama. „Nemám teď na mysli tady u tebe na barové stoličce, ale celkově... na světě... a nejen já, ale i ty další miliardy lidí. Všichni máme nějaké sny, plány nebo zlomená srdce. Všichni se tu za něčím honíme... a proč? Zaměstnáváme se zbytečnostmi,

abychom neměli čas přemýšlet o tom, jestli tahle parodie na život je fakt to, proč jsme se narodili.”

„Emmi, sama víš, kolik filozofů si s podobnýma otázkama lámalo hlavu. Stejně na nic podstatného nepřišli. Každý si to vysvětlil tak, jak se mu to zrovna hodilo. Doufám, že tě tyhle úvahy moc netrápěj?! Nebo nad tím dumáš, protože chceš tyhle myšlenky přenést do své knihy?”

„Ráda bych to jimi provázala. Ale zatím mám problém se s tím sama vypořádat. Obracím při tom naruby každé své pevně zafixované přesvědčení a snažím se na vše nahlížet z jiného úhlu.“ Taky z toho mám návaly paniky, protože mám pocit, že se mi hroučí svět. Dodala jsem v duchu, abych Samovi nepřidělávala starosti.

„Zvládneš to! Věřím, že tvá kniha bude skvělá.“ Zalil mě pocit, jako by mi Sam četl myšlenky.

„Moc si toho vážím, Same. Ani po těch letech jsem si nezvykla, jak automaticky jeden za druhým v rodině stojíte. To je další věc, na který musím zapracovat,“ poklepala jsem si při těch slovech na spánek.

Podpora, které se mi od celé mé rodiny dostávalo, mě nadnášela jako záchranná vesta. Díky nim jsem věřila, že neklesnu ještě níž. Díky nim jsem měla prostor a čas hledat ve psaní ten kýžený odrazový můstek zpět do normálu.

„Od té doby, co jsem tě poznal, jsi udělala obrovské pokrok. Z holky, která se rvala za každou hloupost, jsi vyrostla

v pokornou ženskou, která umí poznat, ve kterých bitvách stojí za to bojovat. Nebuď na sebe tak přísná, nemůžeš být hned ve všem dokonalá. Když do tebe Dušan hustil od narození, že nejsi dost dobrá, že na tebe v životě nic hezkýho nečeká, je pak těžký tyhle reakce hned přeprogramovat.”

ŠAMPION JUNIOR

Dušan (44 let), 2045

Nikdo na světě mě nedokázal tak ponížit jako můj táta. Plukovník Richard Krčmář nebyl velký zvíře jen u policie, ale i v naší rodině. Dokázal poznat, co na člověka platí. Za ty roky naší výchovy vychytil speciální druhy trestů, kterými nás úspěšně srážel do sraček. Nikdy nás nebuzeroval. Od toho jsme měli mámu. Táta nás trestal pohrdáním. Jeho pohled a zklamání, které z něj čišelo, bylo horší než tisíc nadávek a bolelo víc než výprask. I když ani o ty nebyla nouze. Pokud nás nemlátily on, mlátili jsme se s bráchama navzájem.

Fyzické poštuchování bylo na denním pořádku. Díky tomu se z nás ale stali pořádní chlapi. Žádný vysrabený třasořítka. Sousedé se naučili nenervovat se třštěním skla a nestrkali čumáky do našich rodinných záležitostí. Navíc, koho by na nás zavolali? Policii? Tomu jsme se všichni nahlas smáli. Taky jsme všichni tři chodili na box a doma pravidelně trénovali. I když jsme měli v garáži dva boxovací pytle, používali jsme je málokdy a radši se řezali mezi sebou.

Měl jsem dva starší bratry, Michala a Richarda. Prostřední Michal byl fajn, protože byl od narození chčípák. Byl z nás nejmenší a nejslabší. Zato měl ale v palici a táta o něm mluvil jako o nejchytřejším ze svých synů. Nejstarší, po tátovi pojmenovaný Richard, byl taky fajn. Dokud bylo po jeho a cítil, že nad námi vládne neohroženou diktátorskou rukou. Dokud vše, co děláme, buď přikázal, nebo povolil. Táta o něm mluvil jako o synovi, který to dotáhne v životě nejdál. A pak jsem tu byl já. Dušan. Strávil jsem většinu života tím, že jsem se je snažil přesvědčit, že nejsem tak k ničemu, jak mi říkali.

Byli jsme narození rok po sobě a měli stejné cíle a ambice. Zároveň jsme si byli největšími rivaly a bičovali se k co nejlepším výkonům. Všichni tři jsme věděli, že chceme být jako táta. Obdivovali jsme jeho uniformu, na které se vyjímalý tři zlaté hvězdy se zlatou proužkou. Od všech kostýmů na karnevaly až po dotazy všetečných známých „A čím chceš být, až vyrosteš?“ byla odpověď nás tři identická. Policista. Po deváté třídě šel Richard na střední policejní školu, rok po něm tam nastoupil i Michal.

Věděl jsem, že tam nastoupím taky. Nikdo o tom nepochyboval. Do okamžiku, než přišel odmítavý posudek přijímací zkoušky. Taková ostuda. Táta okamžitě podal odvolání a vyžádal si výsledky mého přijímacího řízení. Neprotlačil mě tam. Když si prohlédl mé odpovědi v testu, nemluvil se mnou dva týdny.

Richard mé neštěstí považoval za skvělou příležitost a mučil mě svými pošklebkami. Michal mě týral opakováním toho, jak ho to na mé vysněné škole nebaví. Takže jsem ho radši zmlátil. Co já bych za to dal, abych tam mohl chodit a on si toho ani nevážil! Debil jeden. Nechápal jsem ho a strašně mu záviděl. Musel jsem nastoupit na obor elektrikář a nenáviděl to. Nenáviděl jsem sebe, bráchy, tátu i mámu, spolužáky i studium.

To, že jsem studoval na jiné škole, nás s bratry nerozdělilo ani nestmelilo. Jedinou mou útěchou v tomhle období byl box. Konečně se mi vyplatily ty kila sežranejch tvarohů k večeři a hodiny v posilce. Nabral jsem takový svaly, že jsem postoupil do stejné váhovky jako Richard. Michala jsem přeskočil už před lety, ale jeho box stejně nikdy nebavil. Ten trénoval jen proto, aby s námi přežil. Einstein jeden.

Situace mezi námi většinou vygradovala, když jsme se posílili alkoholem. Trochu se nám to vymklo, když jsme vezli Michala na pohotovost, ožralí jak dobytci a špinaví od krve. Bylo to o prázdninách mezi mým prvním a druhým rokem na střední. Táta s mámou jeli na prodloužený víkend, my vypili tátův soudek piva a prokládali to panákama rumu.

Hulákali jsme na celou ulici za každým gólem, co Sparta dala, jenže pak se Michal začal navážet do Richarda. Používal na něj nějaká cizí slova a urážky a smál se, že ho Richard nechápe. Sice jsem neměl mozek jako Michal, ale aspoň jsem věděl, že nemám

Richarda srát. Samozřejmě, že se začali rvát a Richard ho prohodil vitráží. Že to byla vitráž, jsme se dozvěděli až z mámina řevu. My tomu říkali barevný skla. Táta s námi tenkrát nemluvil měsíc. Což bylo víc ponižující než mámy ječení, protože nám tím aspoň dávala najevo, že nás vidí a existujeme pro ni. Táta vypiloval umění ignorace a my tři se následující měsíc chovali jako šílení čoklové, co žebrají o pozornost. Ani šest stehů nad Michalovým okem tátu neobměkčilo.

Tu debilní vitráž jsme museli zaplatit ze svých peněz, což pro nás znamenalo prázdniny v trapu. Táta nám domluvil přišernou brigádu na baráku nějakýho pracháče, kterej nás jezdil kontrolovat v drahým mercedesu a koukal nám pod ruce. Celý léto bylo jedno velký peklo.

„Míra si na tebe zase stěžoval, prej si ty obvody zase zapojil blbě. Prej by to i opice zvládla líp,“ poškleboval se mi Richard o polední pauze. Na montérky mu padaly kusy strouhanky z řízku, který nám máma narvala mezi dva chleby.

„Drž hubu...“ Napil jsem se piva a podíval se směrem k rozestavěné třípatrové vile, která nám rostla pod rukama.

„Hele, než se zase poštekáte,“ začal mluvit Michal, „tak jsem vám chtěl říct, že jsem dneska slyšel tátu, jak říkal mámě, že se mu ta vitráž vůbec nelíbí. Že ji tam chce znovu jen proto, abychom dostali lekci. Aby nám to připomínalo, co jsme provedli, kdykoliv půjdeme kolem.“

„No, to si děláš prdel!“ Jestli nás tři něco dokázalo usmířit, byla to nenávisť, kterou jsme k tátovi cítili. Nadávali jsme zbytek pauzy a celý den proflákali. Pokračovali jsme tímhle stylem až do konce léta.

Nijak jsem se netajil tím, že chodím za školu, prolezl jsem učňák s odřenýma ušima a všem to bylo úplně jedno. Zato když měl Richard slavnostní předávání maturitního vysvědčení, všichni se mohli posrat. Sjela se celá rodina a šlo se na slavnostní večeři. Byl jsem z toho tak na nervy, že jsem si koupil zelenou a celou ji vychlastal, ještě než jsme vůbec zasedli ke stolu. Když jsem viděl, jak táta pyšně gratuluje Richardovi, sevřely se mi vnitřnosti a vyklopejtal jsem jen tak tak ven hodit šavli před restauraci. Michal mě táhl domů a já jenom nadával. Myslel jsem, že po tomhle incidentu budu opět trestán mlčením, ale s ještě větší hrůzou jsem zjistil, že si táta ani nevšimnul mého zmizení.

Po učení jsem musel začít makat. Bráčové byli na policejní akademii, ale já chodil do práce. Nejdřív jsem jim to záviděl, pak mi ale došlo, kolik volnosti jsem tím získal. Konečně jsem bydlel sám. Respektive ne sám, ale s Vendulou. Byla to ségra jednoho mého kámoše a poslední nezadaná ucházející buchtá v okolí. Proč se namáhat, hledat jinde, když jsem ji měl nadosah a ona ze mě byla vodvařená. Přestěhovali jsme se spolu do garsonky nad vietnamský bistro. Nikdy nezapomenu na smrad, kterej se odtamtud linul

přímo do našich oken. Když jsem šel k našim na oběd, bráchové si odsedávali, aby jim nenačichly uniformy.

Vendule ten smrad nevadil. Nevadilo jí ani, že ji nezvu na rodinný obědy. Nevadilo jí, že chodím na pivo, nevadilo jí, že mi pere, vaří a uklízí. Tak jsem si ji vzal za ženu a aspoň v tomhle urval prvenství. První ženatý, pracující a slušně vydělávající syn. Táta mi tenkrát stiskl ruku, poplácal po zádech, a dokonce pronesl i krátký přípitek. To pro mě byla nejvýznamnější věc, která se ten den stala. Jenže to by nebylo, aby se Richard nezačal v průběhu večera vychloubat. Ani v den mý svatby nezavřel hubu a všem dokola vykládal, jak je nejlepší v ročníku, a *ještě* i v boxu. Michal se snažil sbalit Venduly družičky, ale jeho inteligence mizela se zvyšující se mírou promile v krvi. Pořád dokola pletl jejich jména a řval na ně, že je budoucí detektiv, že si je i tak najde. V jednu chvíli mě všechno tohle nasralo. Jak Richardovo povýšený panování, tak Michalovy úchylný výlevy. Porvali jsme se tak, jak dlouho ne a nemluvili spolu, dokud nám nevybledly monokly.

S Vendulou se mi žilo dobře, protože mě nebuzerovala. Neptala se, kam jdu a kdy přijdu, neřešila, s kým se bavím nebo nebavím. Jediné, co ode mě kdy chtěla, bylo mimino. To jsem byl ochotný udělat, ale domluvil jsem se s ní, že budeme mít kluka. Šampióna juniora. Viděl jsem to stejně jasně jako tenkrát svůj nástup k policii. Budu mít syna a bude to můj nejlepší kámoš a nikdy se k němu nebudu chovat tak, jako se ke mně choval můj táta.

Budeme spolu chodit na ryby, hrát fotbal, budeme spolu pít pivo a koukat v telce na box. Viděl jsem svou zmenšeninu v malém fotbalovém dresu a bylo to poprvé v životě, co jsem se na něco doopravdy těšil. Něco, co bude jenom moje, za co si nebude moct připsat kredity ani Richard, ani Michal. Bude to tátův první vnuk a bude se jmenovat po mně, Dušan. Když Vendula otěhotněla, nechtěli jsme ujistění od doktora, co to bude, protože jsem to *věděl*/a ona mi věřila. Navíc si někde přečetla, že holky berou krásu a ona si připadala pořád stejně hezká, takže to bylo posichrovaný ze všech stran.

Během jejího těhotenství jsme se přestěhovali do většího bytu, kde nám pod okny hučela tramvaj. Pořád lepší tramvaj než smrad nudlí. Pokojíček pro dítě jsem vymaloval namodro. Tenkrát mi pomáhal malovat Michal, Vendula nám podávala chlazený piva a upekla makový buchty, kterejch jsme sežrali celej pekáč.

Nikdo si nedokáže představit tu bolest a zradu, když mi z porodnice Vendula zavolala: „Důšo, je to holčička.“ Jasně že jsem za nima do tý porodnice hned vyrazil, abych se na vlastní oči přesvědčil, jestli nám někdo nevyměnil dítě. Viděl jsem ve zprávách, že se to stává, takže jsem měl pořád naději. Když jsem stál vedle nemocniční postýlky, kde ležela má údajná dcera, a hypnotizoval kartičku, kterou měla umístěnou u nohou, s nápisem: Emma Krčmářová, nedokázal jsem se probrat ze šoku. Vendula si myslela, že slzím dojetím. Všichni v rodině měli

samozřejmě radost, ale já *cítí*, že mnou pohrdají. Richard si neodpustil říct: „Neboj se, táto, vnuka budeš mít ode mě!“

Emma byla uřvaný dítě. „Je celá ty, Důšo,“ opakovala Vendula jako kolovrátek. Střídali jsme u Emmy služby, protože odmítala spát nejenom v kočáru, ale i v postýlce. Spala pouze v náručí u chodící osoby. Zpočátku jsme byli naivní. Mysleli jsme si, že až usne, odložíme ji. Ona to ale vycítila a řev začal nanovo. Sousedí si na nás stěžovali za rušení klidu. Bouchali nám v noci na dveře, obviňovali nás z týrání a já na ně přes Emmin pláč křičel nazpátek.

Situace se stala po pár týdnech neúnosnou. V práci jsem byl nevyspáním nepoužitelný a hrozilo mi, že mě vyhodějí, protože jsem kabely zapojoval do rozvodových skříní víceméně náhodně. Nezbylo mi nic jiného než jít požádat o pomoc svého tátu. Předtím jsem si dal na posilněnou pár piv. Stejně už si o mně myslel, že jsem budižkničemu. „Všechno ti splatíme, nechci od tebe nic jen tak,“ dušoval jsem se, když jsem ho žádal o půjčení peněz, abychom si mohli koupit malý domek a měli klid. „Bytná už za námi byla se stížností a peticí za naše vystěhování, dokonce nám hrozí sociálkou,“ vyjmenoval jsem napůl opilý všechna fakta. Pro tátu nebylo nic lehčího, než si najít mé jméno a proklepnout si, jak se věci měly. Už jako dítě jsem se naučil, že mu nemělo smysl lhát. Táta mi kupodivu vyšel vstříc.

Richard zuřil, když se dozvěděl, že mi táta půjčil. Žil v bludu, že má právo na celé tátovo jmění jenom on. Michalovi to bylo jedno, protože se taky usadil a jako detektiv, na kterého to opravdu nakonec dopracoval, se měl víc než dobře.

S přestěhováním se Emma uklidnila. „To je tím, že jsme se uklidnili my dva, Důšo,“ říkala Vendula a já si myslel, že je to kravina. Občasné záchvaty pláče pořád pokračovaly a bojkotování kočáru taky. A to jsem za něj dal takovejch peněz! Když se v jedenácti měsících začala stavět, jezdila v kočáru zásadně vestoje. „Kdyby byla kluk, tak bys jí za tu vzpurnost chválil, ale jelikož je to holka, tak tě to sere,“ okomentoval Michal a já na to neměl co říct, tak jsem ho praštil do ramene.

Když byly Emmě tři roky, táta umřel na infarkt. Prostě jedno ráno vstal, rozloučil se s mámou a v půlce cesty do práce se skácel k zemi. Nasral mě tím. Půl roku po jeho smrti jsem totiž konečně začal pracovat jako městský policista a nemohl mu to vmést do tváře. Dokázal jsem to pouze díky své vůli a odhodlání. A taky díky pravejm kámošům jako byl Peca, kterej mi to předem domluvil. Jinak jsem ale sobecky tátovu smrt uvítal, protože v jeho závěti stálo, že peníze, co mi půjčil, si můžu nechat. V poslední vůli odkázal bráchům majetek a peníze stejné hodnoty, jako půjčil mně. Asi tuřil, že bychom se jinak nad jeho smrtí pozabýjeli.

Dost let jsme se s Vendulou snažili o další dítě, ale nepodařilo se nám to. Nikdy bych to nepřiznal, ale měl jsem strach.

Měl jsem strach, že se mi narodí další holka, a *třetí* ženskou v baráku, to bych nerozdejchal. Richardovi se samozřejmě narodil syn a setkání s nima pro mě už byla fakt nesnesitelná. Richard měl v životě přesně to, co jsem si zasloužil já. Hodnost kapitána mířící k hodnosti majora, syna, který s ním hrál fotbal a čuměl na box. A já? Dceru, která první rok života prokřičela a čím byla starší, tím to s ní bylo složitější. Neposlouchala mě, neměla ze mě respekt a v pubertě byl život s ní pod jednou střechou hotové peklo. Těch naschválů, co mi dělala. Bylo mi jasné, že pomstychtivá a mazaná je po mým tátovi, že *tohle* po mně nemá.

Už od roku 2020 začal jít svět pěkně do prdele. Co se dělo ve čtyřicátých letech, to byl vůbec blázeinec. S Pecou jsme se na tom shodli. Nemohli jsme už vůbec nic říct, a to jsme byli příslušníci zákona! Na nikoho se blbě podívat, abychom ho neurazili nebo neohrozili jeho identitu. Nemohli jsme říkat teplouš a negr, ale museli jsme používat slova jako homosexuál a Afro-američan. Nebo ideálně jsme neměli mluvit o tom, co na první pohled vidíme, ale předstírat, že nám nevádí, kdo stojí vedle nás. Přitom nám bylo naprosto jasné, jak to jde se světem do kopru, a že jsme asi jediný, kdo s tím může něco udělat. Snažil jsem se přimět k rozumu aspoň svou dceru, ale marně. Spikla se proti mně s tou nejpofidérnější sebrankou, jakou kde mohla na světě najít. Odstěhovala se k nim, a tím u mě, děvenka, skončila.

VE STÍNU PIEDESTALU

Emma (34 let), srpen 2060

Dušan na mně nesnášel spoustu věcí. Nesnášel, že jsem se narodila jako žena. Nesnášel, že jsem se v pubertě vytáhla a o půl hlavy ho přerostla. Nesnášel, že jsme měli stejnou velikost bot. Kupoval si proto svou obuv o číslo větší, aby se v nich cítil jako větší macho, a plaval v nich stejně jako v mé výchově. Nesnášel, že jsem ho nerespektovala, ale spíš se ho bála. Děsilo ho, že ve mně poznával svého otce. A možná i sám sebe. Byla jsem pro něj v mnoha ohledech zklamáním.

Nejtěžší pro jeho chorou psychiku bylo smířit se s tím, že jsem dle jeho měřítek k ničemu. Válela jsem se na úplném dně Dušanovy pyramidy pracovních pozic. Patřila jsem totiž do sekce s nápisem: *umělec*. Úplně vidím, jak mu při vyslovení toho slova běhal mráz po zádech.

Dušan stavěl na piedestal doktory, právníky a strážce zákona. Taky uznával sociální sektor a každý, kdo pracoval pro stát, byl i pro něj užitečný. Chvalozpěvy pěl taky na lidi, kteří „makali rukama,“ jako byli truhláři, zedníci, zkrátka řemeslníci všeho druhu.

A pak jsem tu byla já. Moc hloupá na to, stát se lékařkou, moc rozlítaná strávit celý život v soudních síních, moc nedůstojná, abych vystudovala policejní akademii. Jeho slova.

Moje máma mi říkala, že z *toho* vyrostu. Z toho vzdorů. Že *to* bude mezi námi dobrý. Sama tomu ale nijak nepomáhala. Svým mlčením podle mého dospívajícího ukřivděného já nadělala víc škody, než kdyby se postavila na jednu nebo na druhou stranu. Dřív jsem si myslela, že je prostě slabá a ustrašená. Nebo že mě nemá dostatečně ráda na to, aby se mě zastala. Teď, když o ní po letech znovu přemýšlím, možná taková vůbec nebyla. Já vlastně nevím, jaká moje máma byla. S Dušanem jsme jí nikdy nedali šanci projevit se. Možná jsme ji ušlapali tím, že jsme v sobě navzájem probouzeli to nejhorší.

Přes všechno nepochopení jsem ale Dušanovi vděčila za to, že jsem se stala novinářkou. Všechny naše šarvátky se odehrávaly slovně. Zhruba od jedenácti let jsem začala pocítovat mentální převahu a konečně získala trochu sebevědomí. Za mého dospívání u nás doma reálně platila pokroucená verze pořekadla „Kolik řečí umíš, tolikrát jsi člověkem.“ zaměněná za „Kolik slov umíš, tolikrát jsi vítězem.“ A já milovala vyhrávat. Pro dennodenní boje s Dušanem jsem potřebovala pořádnou municí. Takže jsem četla. Trávila jsem hodiny denně v knihách. Na cizí slova jsem měla dokonce sešit. Pamatuju si ho úplně přesně, měl kroužkovou vazbu a na jeho přebalu byl korálový útes, mušle a hvězdice. Vkusně jsem

přes pravý dolní roh nalepila nálepkou s nápisem: NEČUM!
Soukromý majetek Emmy Krčmářové.

V osmé třídě jsem se stala šéfredaktorkou školních novin a psaný projev měla lepší nejen než většina spolužáků, ale jak jsem jednou zaslechla svou učitelku, i než polovina učitelského sboru. Svými školními úspěchy jsem ale doma na nikoho dojem neudělala. Má malá vítězství byla nehmatatelná. Nenosila jsem domů medaile, ani výrobky, tudíž se pro Dušana tyhle věci nepočítaly.

Díky lásce k jazyku jsem po základní škole nastoupila na gymnázium a po něm na žurnalistiku. Aktivně jsem posílala články do místních novin a stala se jejich nejmladší přispěvatelkou. Postupně jsem zkoušela různé rubriky a psala reportáže z místních kulturních akcí, shrnutí, co se za uplynulý měsíc stalo, a občas přidala i fejeton reflektující současné bytí.

Milovala jsem psaní a knihy pro jejich úžasnou schopnost učit mě, aniž bych si připadala vyučovaná. Plus jsem do své řeči implementovala slova, kterým Dušan nebyl schopný porozumět. Většina našich přestřelek končila jeho vysupněním: „Tyhle chytroprdský kecý mi byl čert dlužnej! Jestli budeš ještě chvíli drzá, tak si mě nepřej! Dokud bydlíš pod mojí střechou, budeš se mnou jednat slušně, mladá dámo! Nemysli si, že nevím, co říkáš!“ hartusil a šponoval se do výšky, ale na můj metr osmdesát neměl šanci dosáhnout. Na čele, které bylo čím dál delší, mu nabíhala stará známá žíla vzteku a nezmezela, dokud si na klid nerozdělal pivo.

Slova a příběhy mě provázely životem. Měla jsem spoustu přátel, ba dokonce i spoustu lásek. Jedinou nevýhodou bylo, že všechny existovaly pouze na stránkách knih. Neměla jsem nejlepší kamarádku, nepatřila do žádné party a nikdy neměla kluka.

Částečně za to mohl Dušan, protože nade mnou visel jako hrozba, a při představě, že bych si přivedla kohokoliv domů, se mi svíral žaludek úzkostí. Částečně jsem si za to mohla i sama, protože jsem byla ostražitá a zdráhala se navázat jakékoliv vztahy.

Až jsem jeden zářijový den na procházce se psem potkala Olivera. Zнала jsem ho od vidění a z doslechu. Měla jsem ho zaškatulkovaného jako tichého kluka, který žil s bráchou a tátou a přes léto brigádničil v hospodě u rybníka.

Stačil okamžik a já se do něj zamilovala.

Stačil okamžik a já věděla, že je Oliver muž,
po jehož boku chci strávit celý život.

Stačil okamžik a já se stala šťastnější,
než jsem si myslela, že je možné.

Díky Oliverovi jsem v sobě našla odvahu udělat, co jsem potřebovala pro své psychické zdraví a pro svou novou rodinu. Odstříhla jsem Dušana ze života. Párkrát se nám ho sice snažil

znepříjemnit, ale jenom kolem sebe kopal. Nikdy nebojoval za zdravý vztah se svou dcerou. K dnešnímu dni je to přesně sedm let, co jsme spolu mluvili naposledy.

Život ale dělal to, co umí nejlépe. Plynul dál. Týdny se měnily v roky a najednou už jsem nebyla jen já. Nebo jen já a Oliver. Najednou jsme byli čtyři a měli kolem sebe milující rodinu, se kterou běžel čas tak, jako běží všem s dětmi. Děsivě rychle. Uvědomovala jsem si pomíjivost každé krásné chvíle a každou se snažila prožít naplno.

NAKŘÁPLÁ DUŠE UMĚLCOVA

Emma (36 let), prosinec 2061

„Jé, paráda, jdeš akorát, zrovna to dopisuju a můžeme se vrhnout na balení.“ Zaklapla jsem notebook a vyrazila naproti Patricii, abych jí z náručí vzala tašku a balicí papíry.

„Díky, ještě skočím pro jednu krabici.“ Otočila se na patě. Když se vrátila, odfoukla si vlasy z čela a ještě v kabátu, na kterém seděly drobné dešťové kapky, se na mě usmála: „Ahoj, holčičko, moc ráda tě vidím.“

Patricie mě vždycky uměla obejmout slovy. V její přítomnosti mě zaléval pocit, že všechno v životě bude v pořádku. Nebyla jsem zvyklá na takové mateřské projevy, jaké se mi od ní dostávaly. Do svých dvaceti, než jsem se nastěhovala k Oliverovi a potažmo pod Samova křídla, jsem považovala za jednu ze svých předností nezávislost a samostatnost. Vlastně jsem jinou alternativu neznala. Až s jejich péčí a starostlivostí jsem pocítila, jak zoufale mi chyběl pocit, že se můžu na někoho spolehnout.

„Tak se na to vrhneme, ať máme do půlnoci hotovo!“ Spráskla ruce a odsunula konferenční stůl, aby nám na balení vytvořila víc prostoru. „Co jsi vůbec psala?“

„Dopis svému budoucímu já.“ Usrkla jsem si horké čokolády s obřím kopcem šlehačky, které jsem nám na dnešní večer připravila. Hned s prvním douškem jsem měla pocit, že jsem se vrátila do dětství. Ne do svého. Do zidealizovaného. Pohádkového. Do takového, kde maminky připravují dětem horké čokolády poté, co je tátové učí jezdit na lyžích. „Je to moje tradice před Štědrým dnem,“ dodala jsem po chvíli a začala stříhat papír se sněhuláky, abych do něj zabalila první dárek.

Patricie jen pokývala hlavou. „Jak dlouho už si ty dopisy píšeš?“

„Asi od třinácti. Stejně jako jsem začala psát deníky. Byla to taková motivace a terapie. Prostě ode mě pro mě.“ Až po vyřčení nahlas jsem si uvědomila, jak politováníhodně to může znít.

„Nejsi z toho pak smutná? Když si čteš ty dopisy?“ zeptala se Patricie.

„Občas jsem. Občas bych svý mladší já nejradši objala a řekla mu, že to bude dobrý. Že věci, které jsem v ten okamžik vnímala jako konec světa, se nakonec vyřeší. S odstupem času vidím, kvůli jakým nicotnostem jsem byla schopná se trápit. Ale teď už mě psaní těchto dopisů uklidňuje. Víím totiž, že většina věcí, které považuji za problémy, nakonec odezní a občas je největším

šťěstím, že se člověku nesplní, co si vysnil. Myslím, že každý máme v životě přání, které by mělo zůstat nenaplněné.“

V atmosféře blížících se Vánoc jsem si vzpomněla nejen na dopisy sama sobě, ale taky na dopisy Ježíškovi, které jsem jako dítě každoročně schovávala za okno. Každé Vánoce jsem si přála hlavně knihy a pokaždé dostala ponožky, svetry a povlečení. Knihu jsem si většinou chodila kupovat za vlastní našetřené peníze do povánočních výprodejů.

„Na jednu stranu je mi neskutečně líto, že jsi byla skoro polovinu života na sebe sama. Na stranu druhou, vypracovala ses hlavně díky své pílí a odhodlání,“ řekla, aniž by zvedla oči od balení. „Podle mě by ses nestala tak kvalitní novinářkou, kdyby sis neprošla tím, čím sis prošla. Několikrát jsem si v praxi ověřila, že od lidí, kteří si projdou složitější životní situací, je pak psaní, focení, nebo já nevím, třeba i malování jiné. Křehčí, citlivější, ale zároveň silnější, protože v té tvorbě hledají únik z reality a doufají, že tím aspoň na chvíli utiší vnitřní volání o pomoc.“

Nedalo mi to a přerušila jsem ji: „Já jsem si spíš dřív myslela, že jsem šílená. Vždycky jsem si připadala tak nějak jiná. Taková divná nakřáplá duše...“ nevěděla jsem, jak pokračovat dál a raději se znovu napila.

„Já si myslím, že nakřáplé duše jsou těmi nejlepšími umělci. Umění totiž není o tom být dokonalý nebo bezchybný. Umění je tvořit navzdory všem překážkám a nepřestat věřit. Chápu, proč

pro tebe psaní bylo a je jako terapie, mám to úplně stejně s focením. Děda Svěráz tenkrát ani netušil, jak moc mi pomohl tím, že mě naučil lásce k fotografování. Taky neměl jednoduchý život, ale vždycky se se vším zvládnul nějak popasovat. Jeho terapeutickou místností byl les a nejmilnějším přáteli pes a foťák. Jeho fotky stále považuji za jedny z nejkrásnějších a nejintenzivnějších, jaké jsem kdy viděla.“ Dlouhou chvíli jsme ani jedna nepromluvily. Obývákem se neslo pouze šustění papíru, odlepování izolepy a bubnování deště na okna.

Kapitola 14

POLÁRKA

Arnošt Svoboda – děda Svěráz (67 let),

červenec 2006

Odkakživa jsem byl považován za svěrázného člověka. Jenom proto, že jsem neměl rád změny. A modernizaci světa. A technologie. A telefony, motorkáře, politiku, sport a drby. A nebál jsem se říct svůj názor nahlas. Ne že bych se cíleně snažil o budování originální integrity, ale prostě jsem to tak měl. A to, že jsem víc oplakal smrt svého psa než své ženy, ze mě udělalo už definitivně černou ovci rodiny. Anna a Zorka zemřely ve stejný rok. V ten stejný rok, co se mi narodila vnučka Patricie a dostal jsem Amálku.

Neměl jsem složitý život. Neřešil jsem drama ve vztazích, protože jsem téměř žádné neměl. Bylo mi jedno, co se děje se světem. Nechodil jsem k volbám a na nákupy taky ne. Takhle jsem byl spokojený. Nesnažil jsem se plnit ničí očekávání. Nestoupal jsem po žádném kariérním žebříčku, protože jsem už v mládí našel své perfektní místo. V lese. Se psem a fotoaparátem. Miloval jsem

svobodu, českou přírodu a fotografování víc než cokoliv jiného. Většinu času jsem trávil sám.

Má žena Anna byla krásná a energická. Místo chůze tančila a místo mluvení zpívala. Ráda a nahlas se smála. Já o ní tvrdil, že je uječená a přes hluk, který sama kolem sebe vytvářela, nemohla slyšet ani jednu svou myšlenku. Možná i díky tomu ohlušení neměla čas přemýšlet, proč je ještě pořád provdaná za mě. Nikdo to nechápal. Vesnické drbny nás zařazovaly do kategorie „protiklady se přitahují“. Nebyli jsme ale protiklady, byli jsme prostě jiní. Vlny myšlenek se nám nesynchronizovaly, ale o kousek mījely. Nebyl to příliv a odliv, byla to jen lehká výchylka, která by se, kdybych se snažil, dala za ty roky naladit. Ale já se nesnažil.

Anna byla učitelkou ve školce a na její pohřeb přišly desítky bývalých žáků. Když mi kondolovali, netušili, že ten fousatý hrbáč v první řadě je její manžel. Tolik málo o ní věděli a vlastně to vypovídalo o tom, že pohřby jsou snad ještě větší faleš než svatby. Davy lidí tu nebyly kvůli Anně. Byly tu kvůli sobě. Proto jsem tam neuronil ani slzu, za což jsem byl následně souzen.

Samozřejmě, byl jsem smutný. Strávil jsem s ní většinu života a po jejím odchodu zavládlo v chalupě pod lesem až neuvěřitelné ticho. První dny jsem si musel pouštět rádio, abych aspoň trochu nahradil ten všudypřítomný ohlušující důkaz její nepřítomnosti. Zorka mi lehávala u nohou a těžce oddechovala. Ve čtrnácti letech ji už zmáhaly i sebekratší procházky, ale

odmítala zůstat doma. Já do lesa ale prostě chodit musel, takže se za mnou ploužila z posledních sil a odmítala se vzdát. Zemřela tři měsíce po Anně. Poklidně, bez boje a ve spánku. Zakopal jsem ji na našem oblíbeném místě, kam jsme nejčastěji chodili odpočívat při polední výhni letních měsíců. Na kraji lesa, pod mechem a kapradím, na místě, kde na jaře rostou divoké sasanky a petrklíče. Její odchod mě zlomil. Chyběla mi podstatně víc než Anna.

Všichni mé delirium pozorovali zpovzdálí. Všichni až na mou snachu Milenu. Ta byla čerstvou maminkou malé Patricie a rozhodla se vzít věci do vlastních rukou. Ne že bych Milenu neměl rád, byl jsem vděčný, že si můj syn Radek našel ženskou, se kterou je spokojený, ale až děsivě mi připomínala Annu.

Svůj názor na ni jsem nezměnil, ani když mi v listopadu '97 zaparkovala před chalupou. Pamatuju si to odpoledne, jako by to bylo včera. Nebe bylo šedé a celý den pršelo. Chlad přicházející zimy mě dokonce vyburcoval natolik, že jsem zatopil v krbu a uvařil heřmánkový čaj. Stromy byly téměř opadané a na stole ležel rozpis krmelců, které musím před zimou ještě jednou zkontrolovat. Bez Zorky se mi do lesa nechtělo. Odkládal jsem to a každým dnem zanedbával svoje povinnosti. Milenin příjezd ale přinesl obrovskou změnu.

Chudince trvalo asi půl hodiny, než se dostala od auta k mým dveřím. Pozoroval jsem ji apaticky z okna, aniž bych jí šel pomoci. Z auta nejdřív vypáčila kočárek. Korbu přidělávala

k rozkládací podsadě skoro deset minut a já slyšel tlumené nadávky. Na kočárek navlékla pláštěnku a během toho komunikovala s tříměsíční Patricií v autosedačce. Když měla připravené zázemí pro dítě, začala spodní nápravu kočárku plnit krabicemi a taškami. Finále celého představení nastalo, když z auta vytáhla Patricii, která se rozeřvala a přičila s jasnou zprávou, že do kočárku nechce. Celá rudá svírala Milenin promočený svetr a tahala ji za vlasy. Našponovala se jako luk, aby ji její máma, v tu chvíli úhlavní nepřítel, nebyla schopná zlomit v pase a prostrčit do nepromokavého úkrytu korby. Milena se vztekla i se řvoucí Patricií sklonila do auta. Vytáhla vykulené baculaté štěně, které bez rozmýšlení strčila do kočárku. Nohou zavřela dveře a vyrazila.

„Arnošte, jestli mi okamžitě neotevřeš, tak to tady celý rozsekám!“ kopala do dveří jako maniak. Černé kruhy pod očima byly první, čeho jsem si na jejím obličejí stihl všimnout, než mi s dalším hlasitým výkřikem: „Na, prosím tě, vezmi si ji!“ podala vřeštící Patricii. Držel jsem ji v natažených rukou před sebou a vyděšeně zíral do velkých uslzených očí a usopleného obličejí tříměsíčního mimina.

Milena mezitím vjela kočárkem do předsíně. Porazila stojan na deštníky, přejela mi boty, kabelkou shodila buzolu ze skříňky, servala z korby kočáru nepromokavý potah a do náručí vzala střapatou hnědou kuličku.

Instinktivně jsem si přitáhl Pátu blíž a s uklidňujícím „ššššš“ se ji snažil ukolébat. Můj plnovous ji zaujal natolik, že se mi celá upatlaná od slz a nudlí přitiskla k bradě. Aspoň ale přestala plakat. Bylo hezké si ji chovat. Mockrát jsem se se svou vnučkou ještě neviděl a tohle bylo vlastně poprvé, co jsem ji měl v náručí. Otřel jsem jí z jemných vlásků kapky deště a šel se s ní posadit do křesla ke krbu, aby neprochladla.

Milena mezitím sunula napěchovanou krabici směrem k nám. „Arnošte, my všichni chápeme, že pro tebe byl letošní rok přílišně těžký, takže jsme se v rodině domluvili, že ti uděláme aspoň trošku radost. Víme, že jsi měl svým vlastním způsobem Annu rád a že ti chybí. Navíc to se Zorkou je taky hrozný. Tak snad mě s tímhle malým překvapením nepošleš k šípku.“ Na podlahu postavila štěňátko, které nezaváhalo a hned začalo zkoumat neznámý terén.

„Vybrala jsem to nejvyzranější štěně z vrhu. Paní říká, že kdybys chtěl nějaké informace o rodičích, tak jí můžeš kdykoliv zavolat. V krabici jsem ti nechala smlouvu a očkovací průkaz. Taky jsem ti tam přihodila pikslu sunaru. Vzala jsem stejnou značku, co pije Pátá, je to přece jenom taky miminko. A ještě nějaký hračky na okusování.“ Milena pokračovala dál a těkala při tom očima mezi mnou, Pátou a štěnětem zvědavě očuchávajícím sokl kuchyňské linky, kam popadaly drobečky od jídla.

„Páťa vypadá, že je u tebe spokojená, jenom si skočím do koupelny vyfénovat vlasy a uvařím si čaj, nevádí?“ zašveholila a zmizela ve dveřích. Přešel jsem si sednout na zem do kuchyně, Pátu držel na klíně a jemným luskáním prstů přivolal štěněcí holčičku k sobě. Pořádně jsem si ji prohlížel. Když jsem ji podrbal za ušima, povyskočila a ostrými zoubky se mi jemně snažila zakousnout do dlaně. Nakonec mi vlezla na klín, přitiskla se k nožičkám Patricie a očichávala ji. Tím klidným okamžikem se mi rozbušilo srdce.

Když se Milena vrátila, dokonce o oktávu ztlumila svůj projev a já zjistil, že umí mluvit i normálním hlasem. Pohládila po vlasech Pátu, mě i štěně a začala si vařit čaj.

„Líbí se ti?“ pokývla hlavou ke štěňátku.

„Jo... kdes k ní přišla?“

„To ti neřeknu, dokud neodsouhlasíš, že si ji necháš.“ Posadila se naproti mně na podlahu, opřela se o stůl a nohy natáhla směrem ke kamnům.

„Jo, jsem upřímně překvapenej, žes našla takhle krásně vybarvenýho českýho fouska.“

„Vlastně to byla jedna velká náhoda. Ale všechno začalo, když jsem šla s Pátou na novou okružní trasu, aby se po obědě prospala, protože nechce spát v postýlce, takže musíme jezdit za každýho počasí drncat ven. No, a mně už hrabalo z jedný trasy, takže jsem si naplánovala, že pojedu jinudy...“ Milena nadšeně

mlela a už zase přeladila na svůj typický jekot. Snažil jsem se poslouchat a nechápal, kolik zbytečných informací jsem se už dozvěděl. „No, a šla proti mně taková milá paní se psem a ten pes normálně vypadal jako ty! Měl úplně stejný vousy a klenbu obočí a dokonce, víš, jak máš takovou šerednou, teda pracovní bundu do lesa, takovou jako střapatou, bílohnedou? Přisahal bych, že si ten pes vzal tu tvoji bundu na sebe!“ Milena se úplně rozzářila nad svou geniální pointou celého příběhu.

„Takže ten výběr vůbec nesouvisí s tím, že je tohle národní plemeno s hrdým rodokmenem? Lovecký pes zrozený pro myslivost se skvělou genetickou výbavou a jednou z nejlepších zvířecích povah v Čechách?“ ptal jsem se překvapeně.

Milena plkala dál a zabíhala do detailů o tom, kolikrát ještě onu paní potkala, a jak dlouho jí trvalo, než ji napadlo, že pes je naprosto ideálním lékem na můj smutek. To, že mi přivezla pikslu sunaru s tvrzením, že štěně je jako dítě, jsem nekomentoval. Asi tolik toho věděla Milena o psech. Ale musel jsem jí nechat, že sice postrádala kynologické základy a cit pro přírodu, ale i tak to byla dobrá ženská od kosti a nechtěla, abych se trápil.

„Ten pes měl v očích úplně stejnou laskavost jako ty, takže jsem prostě věděla, že se k sobě budete hodit.“ Zakončila svou překotnou řeč.

Laskavost. To je slovo, kterým mě nikdy nikdo nedefinoval. Úplně mě to rozhodilo. Když s Patricií odjížděla, objal jsem ji, což

byl šok pro nás oba. Říkal jsem si, jaké štěstí měla ve svém přemýšlení. Že vlastně nezáleželo na tom, jestli provedla perfektní rešerši na všechny psí rasy a chovné stanice v republice, ale záleželo na tom, že udělala rozhodnutí srdcem.

Milena s Patricií byly jediné, kdo za mnou vydržel jezdit. Většina příbuzných měla zpočátku tendenci a snahu dělat mi společnost, ale nikdo nevytrval dýl než ony dvě. Věděl jsem, že Milena to vydržela proto, že přeřvala své myšlenky a nezamyslela se nad tím, proč by neměla. Později rozhodla, že za mnou bude Patricie jezdit na prázdniny. Týden na jarní, dva týdny v červenci, týden v srpnu, týden na podzim a tři dny na Vánoce. Občas to vyšlo i na Velikonoce a prodloužené víkendy. Každý rok pravidelně od jejích čtyř let. Nejdřív ji vozila autem a od první třídy už za mnou jezdila sama vlakem. Nejprve jsem byl z jejích návštěv nervózní. Syny Radka a Karla vychovala Anna, v tom jsem jí nechával všechny kredity. Patricie mi ale po prvních společných chvílích přirostla k srdci a já se na ni vždycky moc těšil.

Bylo tomu tak i v létě 2006. S osmiletou Amálkou jsme čekali na osmiletou Pátu na nádraží. Když vystoupila z vlaku, oči se jí rozzářily a s výkřikem „Dědooo!“ se mi vrhla do náruče.

„Co máš v tom narvaném ruksaku, prosím tě? To ke mně jedeš na dva roky prázdnin, nebo co?“ Obhlížel jsem batoh, jehož popruhy se jí zařezávaly do drobných ramen a stahovaly ji nazpět. Místo odpovědi se začala smát, jako bych řekl tu nejtipnější věc,

kteřou kdy slyšela. „Máma ti určité napakovala takový kraviný jako repelent, co?“ zabručel jsem.

„Jasně a taky lékářničku. Říkala, že žiješ jako Robinson, že ti ji mám nechat,“ zvolala zvesela Páťa, zatímco se uvelebovala na předním sedadle s Amálkou usazenou u nohou.

„Hlavně to neříkej mámě,“ poznamenal jsem během toho, co jsem hledal páčku na odsunutí sedadla, aby se tam pohodlně vešla jak Amálka, tak Pátiny nohy. Do prostoru, kde ani jedna neměla co dělat.

„A co jí nemám říkat?“ zeptala se a už konečně usazená čekala, až vyrazíme. Naštěstí ve svém energii a nadšením nabitém naladění nečekala na odpověď a páčila na mě další otázky. „Půjdeme do lesa už dneska? A budeme zase fotit? A co bude k večeři? Stavíme se po cestě na zmrzlinu, nebo máš zmrzlinu doma?“

„Tsss, samozřejmě, že nemám zmrzlinu doma, čekal jsem na tebe, až přijedeš a společně si ji vyrobíme. Schovávám na to kelímky od jogurtů už dva měsíce.“

„Ty umíš vyrobiť zmrzlinu? A můžeme si ji dát místo večeře? Může si ji dát i Amálka?“ Vždycky jsem byl na počátku v šoku z toho, kolik otázek v zásobě to dítě má.

„Ano, ano a ne.“ Konečně jsme vyjeli z města, minuli ceduli s názvem vesnice a zatočili doleva za kopec. Páťa mezitím na chvíli ztichla a přiřazovala mé odpovědi ke svým otázkám.

„Prima,“ pokývala hlavou a zadívala se z okýnka, protože věděla, že za zatáčkou uvidí kraj lesa a na jeho úpatí mou milovanou roubenku.

„Běž dál, Paťulko, bagáž ti vezmu,“ řekl jsem po zaparkování a nechal obě holky, aby se rozeběhly do zahrady.

Slunce se pomalu přibližovalo ke korunám stromů, a i když na zahradu brzo padne stín, na druhé straně lesa bude svítit ještě dvě hodiny. Usoudil jsem, že se stihneme vykoupat v rybníku. Páti nadšený ryk a sprint do batůžku pro plavky mě ujistil v tom, že v ní budu mít i letos skvělou partačku.

Rohová lavice po chvíli přetékala obsahem Pátina batohu a já s každou další vytaženou položkou zvedal obočí, až se téměř dotýkalo stropu. Nechtěl jsem plýtvat časem nad tím, abych se ptal, co to všechno sakra práce je. Amálka měla čenich zabořený v kupě oblečení a nemohla se nabažit nových vůní.

Po pár dalších obstrukcích jsme se konečně napojili na cestičku vedoucí k remízku. „Za vejmutovkou vždycky doprava, to si pamatuj, to je nejkratší cesta k rybníku.“ Poklepal jsem na mohutný kmen borovice, okolo které jsme procházeli. Páťa vážně přikývla a taky přejela dlaní po kůře. „Nejsi nějaká potichu? Předtím jsi nezavřela papulu,“ zeptal jsem se.

„Já jsem myslela, že v lese musím být zticha. Vždycky to opakuješ, že v lese se neřve,“ odpověděla mi.

„Povídat si můžeme, ale s tím řvaním, to jo, to máš pravdu.“ Nevěděl jsem, co víc říct, byl jsem tak zvyklý na život protkaný tichem, že mi nepřišlo divné většinu dne promlčet. Mezitím k nám doběhla Amálka s čumákem obaleným malými zelenými plody svízele přituly. Páťa si klekla do jehličí a začala Amálce z čenichu protivně lepivé kuličky vyndávat.

„Poslouchej, Páťo, tohle byl slavík,“ jelikož slovu „poslouchej“ rozuměla i Amálka, obě identickým pohybem nastražily uši a téměř bez dechu poslouchaly. „A koukej, tady jsme překřížili srnkám cestu k vodě. Pojd', ať to tady moc nezasmradíme.“ Zvedli jsme se a pokračovali v cestě.

Tentokrát jsem nepřestal mluvit já. Ale nemluvil jsem o tom, co budeme dělat, neptal jsem se, jak se má ve škole, mluvil jsem řečí lesa. Předával jsem jí všechno, co jsem věděl. Pojmenovával vše, co jsem viděl a tušil, že její nezkušené oči neuvidí. Pozorovali jsme stopy zvířat. Ne ty očividné otisky kopyt v blátě, ale míň nápadné jako zbytky potravy, chlupů a trusu. Identifikoval jsem pro ni zpěv ptáků, poznávali jsme brouky a motýly. K večeru, kdy jsme vykoupaní seděli na břehu rybníka a rozdělávali oheň, mě z toho všeho mluvení škrábalo v krku.

Páťa snědla tři krajíce opečeného chleba a s koleny špinavými od hlíny zapomněla na město, ve kterém vyrůstala. Těšila mě její přízřusobivost. Uměla během pár hodin přijmout přírodu za své přirozené prostředí, a až odsud odjede, stejně

hladce se vrátí zpět do vydlážděných ulic, do ruchu a hluku, při kterém člověk neslyší ani tlukot vlastního srdce. Myšlenku na to, jak dlouho ji asi bude bavit jezdit za dědkem na prázdniny do lesa, jsem rychle zaplašil. Když jsem viděl, jak soustředěně napichuje na klacek čtvrtou topinku, zařekl jsem se, že si každou chvíli s ní užiju, jako by byla poslední.

„Dědo? Počkáme tady na první hvězdičky?“ zeptala se po večeři a odskákala po kamenech do rybníka nadrobit kaprům zbývající chleba.

„Dobře, na Večernici počkáme, ale Polárku budeme hledat až od chalupy, ano? Nechci, aby sis natloukla po cestě domů ve tmě čuňu!“ Na to mi odpověděla dalším upřímným smíchem.

„Hele! Už vidím první!“ Ukázala na jasně zářící tečku na stmívající se šedorůžové obloze a nadšeně do mě šťouchla.

Cestou domů jsme si povídali o hvězdách, vesmíru, přílivech a odlivech. Líbilo se mi, jaké Páťa pokládala otázky a ticho, které většinou nastalo po mých odpovědích. Bavili jsme se tak dlouho, až bylo hvězd plné nebe a domů jsme se vraceli potmě, což Páťa kvitovala jako prima dobrodružo. Jelikož jsem byl špatný ve hlídání času, ale dobrý v dodržování slibů, vytáhl jsem před chalupu dvě lehátka, abychom mohli hledat Polárku.

„Podle ní vždycky najdeš sever, vždycky budeš vědět, kterým směrem jít.“ Ukazoval jsem na nejjasněji zářící hvězdu ze souhvězdí Malého vozu.

„A jak poznám, kam chci jít, když budu ztracená? Jak budu vědět, že sever je správný směr?“ Čelo se jí krabatilo starostmi a v očích se jí odrážel strach, jako by se právě ocitla na světě úplně sama.

„Patricie, holčičko, neboj se, i kdybys někdy v životě zabloudila, určitě najdeš Polárku a ta tě dovede do cíle. Je dobrý mít v životě svou Polárku, někoho nebo něco, co tě vždycky uklidní, že jsi na správné cestě. I když budeš myslet, že seš úplně ztracená.“ Podal jsem Pátě lahvičku malinovky, jako bych podával kumpánovi lahev piva. Samotného mě překvapilo, jak se mi zvláště rozbušilo srdce, když jsem si ji představil jako dospělou. Jak se bude proplétat nástrahami života. Moc jsem si přál, aby jí nic zlého nepotkalo, aby ty dětské naivní oči nikdy nepoznaly, čeho jsou lidi schopní. Aby byla navždy tak nevinně šťastná, jako byla teď.

„To je pravda, dědo, to máš pak svou Polárku i ve dne. To je výhoda, když není jen na obloze, ale je s tebou pořád. Třeba jako Amálka, ta je tvoje Polárka, vid?“

„Přesně tak, moje Polárka je Amálka. A taky foťák Sokol. To jsou dva pevný body mýho života, kterým nikdy nepřestanu být věrný. A věřím, že i ty najdeš v něčem nebo v někom svou Polárku.“

Šli jsme spát po jedenácté hodině, což Páťa sama okomentovala: „Hlavně to neříkej mámě.“ A usnula dřív, než jsem vyšel z jejího pokoje.

Druhý den ráno jsem přivítal Pátku náloží lívanců s čerstvými borůvkami a jejím vlastním filmkem do foťáku, který sice nebyl tak dobrý jako Sokol, ale aspoň jsem se nebál pověsit jí ho na krk a vypustit za dobrodružstvím našich dvou týdnů.

VZDÁLENÁ BLÍZKOST

Emma (37 let), srpen 2063

Bez vyzvání jsem vešla na terasu a usadila se do měkoučkých polštářů. Po kraji stolu ke mně přijela sklenka medového Jacka Danielse. Pokynula jsem Samuelovi: „Na Patricii“. Už jen to, že jsem vyslovila její jméno, aniž by se mi do hlasu propsalo, jak moc mi to trhá srdce, jsem považovala za veliký úspěch. Nic statečnějšího už dneska nedokážu.

„Na Patricii,“ zopakoval, asi aby ukázal, že tuhle hru můžeme hrát oba. „Emmi, víš, že jsem říkal, že za mnou nemusíte zrovna dneska chodit.“ Napil se, zavřel oči a nastavil opálený obličej zapadajícímu slunci.

„Jo, já vím, že jsi to říkal. A taky jsi mě oslovil Olivere, když jsem s tebou ráno mluvila.“ Datum Patriciiných narozenin byl pro všechny těžkým dnem. Čím víc se přibližovaly, tím nervóznější jsem byla. Kupodivu mnohem víc kvůli Samovi než kvůli sobě. Když jsem ho našla s poloprázdnou lahví nad stolem plným fotografií, jen se mi potvrdilo mé tušení.

„Nikdo se na svět neumí koukat tak jako ona,“ zašeptal nad fotkami.

Jako by doufal, že se mezi nimi ztratí. Že mezi nimi rozpustí svůj smutek a stesk. Že se ten srdcebol obtiskne do zachycených okamžiků, kdy byl jeho život ještě v pořádku.

„To neumí. Byla neskutečně šikovná. Uměla najít krásu v obyčejných věcech a zachytit ji v dokonalé kompozici. Podívej, třeba tady,“ podstrčila jsem před Sama fotku.

Pokýval hlavou a poprvé od mého příchodu se usmál. „Díky, žes přišla.“

„Tys mě taky nenechal se smutkem samotnou.“ Opětovala jsem mu pohled a oběma nám štědře dolila. Probírali jsme se záplavami snímků. „Same? Kde jsi vzal tyhle fotky? Ty jsem nikdy neviděla...“ Snažila jsem se, aby se mi pocit ukřivdění nepropsal do hlasu ani do tváře. Neměla jsem ale Patricii co zazlívát, sama jsem měla desítky popsaných stránek, které jsem jí nikdy nedala přečíst.

Sam se naklonil a nakouknul mi pod ruce. „Jo, to je možný. Měla je schovaný v krabičce u starých objektivů. Fotil je děda Svéráz. Jsou vyvolaný ještě starou technikou. A tyhle fotila, když dostala první foťák.“ Ukazoval na další snímky, ze kterých se na mě dívaly cizí oči. „Tohle byl její druhej děda Václav s babičkou Miladou. Díky nim jsme se vlastně seznámili. A její mámu Milenu určitě poznáváš,“ představoval mi Samuel lidi na fotografiích.

„Vůbec jim nebyla podobná.“

„Ne, Patricie byla celá tatínek. Naštěstí i dost povahově. Její maminka Milena byla sice moc hodná ženská, ale nikdy se nám nepodařilo najít společnou řeč. Patricie to v komunikaci s ní neměla vůbec jednoduchý. Měly se rády, ale nechápaly se, aspoň z mého pohledu.“

„Je to až tragikomický, když si uvědomíš, že ti, kteří by ti měli být úplně nejbližší, jsou vlastně těmi nejvzdálenějšími. Vem si nás dva, Same... Je smutný, kolik času jsme strávili tím, abychom se nestali pokroucenými verzemi našich rodičů, místo toho, abychom prostě byli šťastní. Když si uvědomím, kolik hodin já protrpěla přemítáním, jestli mám vůbec šanci nestát se Dušanem. Kolik času bych ušetřila, kdybych se soustředila spíš na to, jaká být chci, než jaká nechci,“ poznamenala jsem bez špetky emocí. Slzy za tyhle pocity už byly dávno prolitý.

„Emmi, my máme to štěstí, že si uvědomujeme, že vliv našich rodičů nemusí být tím, co nás definuje. Patricie je zářným příkladem toho, že nezáleží na čase, který s daným člověkem strávíš, ale na kvalitě prožitku. S dědou Svérázem strávila Patricie mnohem míň času než s vlastní mámou, ale vliv na ni měl rozhodně větší.“ Rozhodil rukama nad důkazy, které nám ležely před očima.

VE SMÍRU VESMÍRŮ

Patricie (36 let), srpen 2033

Pozorovala jsem nebe plné hvězd a ztrácela se v temnotě mezi nimi. Jak je možné, že existujeme na rotujícím kusu kamene a řítíme se nepředstavitelnou rychlostí prázdnotou vstříc smrti a nicotě? Jak je možné, že je pohled na noční oblohu i přesto nádherný?

„Fakt nechceš jít spát domů?“ ozvalo se ze dveří za mnou a rozsvítilo se. Ať mi bylo deset, dvacet, třicet nebo skoro čtyřicet, vždycky jsem měla pocit, že mám za zády svou starostlivou mámu.

„Ne, je mi tady dobře.“ Přicházela ke mně a v rukou nesla dva hrníčky plné až po okraj. Musela jsem se ve spacáku posadit, abych je od ní vzala, než si donese z domu křesílko, deku a s úlevným „Aaaaaaeaaaaach“ se do něj usadí. „Nevadí, když si k tobě přisednu, vid'. To je hrůza, jak málo se vídáme! Přece ten společnej čas neprospíme! Mně se stejně nechce spát.“

„Mami, už jsem ti opakovala několikrát, že je kontraproduktivní vyčítat mi v čase, kdy jsme spolu, že jsme spolu málo.“

Cucla jsem si svařeného vína a rovnou si jím spálila celé horní patro.

„No jo, no jo... Je to ale krása, vid? To večerní ticho. Kdyby jen ty komáři, svině jedny, tak nelítali!“ prohlásila, zatímco se oháněla před obličejem. „Ale jinak je to fakt nádhera! To nebe, vid? A ten klid!“ hlasitě si srkla vína a spokojeně zamlaskala.

„Jo, klid a ticho jsou balzám pro duši,“ odpověděla jsem, i když s jejím příchodem veškeré ticho zmizelo. Máma byla všechno, jenom ne klidná a tichá.

„No, přesně jsem to tuhle říkala ženskejm: ‚Ženský, není nad to si večer sednout a užívat si to božský ticho!‘ Mňam, to je dobrota, nechceš k tomu brambůrky?“ aniž by čekala na odpověď, položila hrníček do trávy, vyhrabala se z deky a vyrazila domů.

„Na, vzala jsem ti tvoje oblíbený, česnekový, měli je v akci... Říkala jsem to i ženskejm, že přijedeš. Že si spolu dáme víno a brambůrky a budeme si povídat. Pro sebe jsem vzala tuhle dietnější verzi, tady píšou o pět procent míň tuku. Tuhle na plavání jsem v šatně koukala na Ladu a tý se povedlo zhubnout sedm kilo. Za měsíc. Za měsíc! A to je o rok starší než já,“ chrllila ze sebe nálož vět a opět zahájila proces zakuklení se na křesílku, tentokrát s pytlíkem čipsů. „Ale ona si zaplatila tu kytodietu. A to jsme teda s Věrkou říkaly, že na to prdíme, že my radši budeme spokojený než hladový vychrtlíny.“

„Myslíš asi ketodietu?“ Ani po těch letech jsem se nepoučila a opravila ji. Máma ale nestála o plnohodnotnou konverzaci, prostě se mnou potřebovala sdílet všechny své myšlenky bez jakékoliv touhy po adekvátní reakci.

„Lada říkala kytodietu. Navíc to vypadá blbě, když je člověk hubenej až moc, pak ti jsou strašně vidět vrásky. To třeba tobě zatím tak vidět nejsou. Na čele trošku, když se takhle mračíš, ale jako jinak dobrý, ani ty ruce pokreslený nevypadají tak hrozně. A celkově vypadáš mladounká, no, bodejť by ne, když jsi neměla ty děti. Já, než jsem měla tebe, tak jsem taky byla jako proutek! Žádný strie, žádný jizvy... Ale ty máš ještě tu výhodu, že seš celá po Svobodovejch. No, aspoň něco k dobru jsi po nich zdědila.“

Poslouchala jsem její monolog na půl ucha. Trávit čas s vlastní mámou byla poměrně vyčerpávající disciplína. Nedivila jsem se, že táta zase pracuje do noci. Máma kromě monologů dál rušila klid noci šustěním sáčku, křupáním čipsů, srkáním vína a výkřiky: „Ha! Svině jedna, teď to schytal,“ kdykoliv se jí hlasitým plácnutím podařilo odlovit komára. Sama jsem si otevřela svůj tučný česnekový balíček a *gurmánsky* párovala jeho obsah se svařeným vínem.

„A jak se, mami, jinak máš?“ zeptala jsem se v naději, že se přesuneme k nějakému jinému tématu.

„Aaaale, já se mám výborně, mě jen tak něco nerozhází,“ řekla hlasem, který vibroval, jako by měla na krajíčku. „Jenom... ale to je jedno,“ odskřehotala už se vzlyky v hrdle.

„Tak mi to nemusíš říkat,“ začala jsem koktat. Nebyla jsem zvyklá tahat z lidí informace. Sama jsem nesnášela, když na mě někdo mluvil a chtěl vědět, jak se cítím, když mi bylo mizerně. Zase se mi potvrdilo, že já a máma jsme dvě naprosto odlišné osoby.

„Tak já ti to teda řeknu... My se s tatínkem rozešli!“ zaštkala a hlasitě se vysmrkala.

„Cože?! No dobr...“ Polovinu vína jsem si nalila do sáčku s křupkami.

„No! Je to tak! Já jsem tě toho chtěla ušetřit, ale už spolu nejsme skoro rok. Nebo teda jako jsme, ale víš jak. Nejsme no. Táta tráví většinu času v bytě, ale když něco potřebuju, tak mi přijde pomoci. Tuhle mi nešla televize, tak ji naladil. Tak jsem mu za to uvařila guláš, a i jsem mu dala buchtu do krabičky ke kafi. Shodli jsme se, že se nebudeme rozvádět, ale že už spolu prostě nebudeme. Navíc on... on je stejně šťastnější *s ní!*“

„Počkej, počkej... Mami, postupně. Nadechni se a začni od začátku. Nechce se mi věřit, že by si můj třiasedmdesátiletý otec našel nějakou jinou paní?!“ To, jak jsem měla tátu zafixovaného, mi nekorespondovalo s chováním, které máma popisovala.

„Ale já ho nepotřebuju! Stejně byl jako všichni ostatní chlapi! A já už to tušila dávno, ona to byla jen otázka času. Ta kartářka to říkala, že přijde zrada. Že letošní rok pro mě bude zkouška. Nejdřív jsem si vytáhla pikovou osmu, ta znamená neštěstí a potíže v manželství. Ale pak jsem si vytáhla srdcovou devítku, a to je šťastná karta. Ta znamená, že každou překážku překonám se ctí. To navíc sedí s mým znamením Blíženců. A taky že jo! Se na mě podívej, jen kvetu.“ Hlasitě popotáhla a do pusy si nacpala plnou dlaň brambůrků.

„Já jsem tušila, že si moc nerozumíte, ale myslela jsem, že to prostě spolu...“

„Doklepeme?“ dořekla máma, co mi bylo trapné vyslovit nahlas.

„Jo.“ Bylo mi mámy i táty moc líto.

„Pche! Mám před sebou ještě dost let a nechci je trávit pořád za plotnou. Já si chci, doprčic, taky trochu užívat, vždyť na to mám nárok! Život s tvým tátou nebyl peříčko, si nemysli... Hlavně jednou jsem mu to prominula, ale teď, na starý kolena? Ze sebe nenechám dělat krávu, no ne?“

„Cos mu už jednou prominula?“ I když jsem věděla, že mě jejich rozchod reálně vůbec nijak neovlivní, i tak jsem měla pocit, jako by se mi usadil kámen v žaludku.

„Že mě podvedl! Ale z toho si nic nedělej, Patricie, to bylo ještě v době, kdys byla v pubertě. Nechtěli jsme tě tenkrát tahat

do našich sporů... ale byl to krušnej rok. Rok Kozy. To bylo jasný, že to bude masakr.“

„Mami, můžeš mi nějak normálně říct, co se kdy a proč stalo? A prosím tě, přestaň do toho motat zvířata a karty!“
neudržela jsem se.

„Teď mluvíš přesně jako on! Seš celá po něm! Jen proto, že vy máte traumata z minulých životů, neznamená, že my ostatní nevidíme znamení...“

„Traumata z minulých životů? Takže já nejenže mám trauma v tomhle, já ho měla i v minulém? To my dvě nebudeme řešit, to byla jen řečnická otázka. Řekni mi, co se teda stalo, prosím.“
Poslala jsem do sebe zbytek vlahého svařáku a zadívala se do jejího uraženého obličeje. Už jsem byla přímo alergická na mámino vnímání světa skrz znamení, horoskopy a taroty.

„Hmmm. Tak když tě to tak moc zajímá, tak jsme za náš vztah prožili hodně krizí... Ani naše seznámení nebylo úplně tak... no, no třeba takový, jako jsi měla ty a Samuel. Víš jak, táta nikdy nebyl moc fešák, ale byl to dobrák od kosti. No, prostě řekněme, že jsme brzo po našem seznámení zjistili, že čekáme tebe, holčičko. No, ale jako aby sis nemyslela, že jsme tě jako nechtěli! To ne. To my hned věděli, že tě milujeme! Už když jsem poprvé počůrala těhotenský testy. Tvůj táta jich tenkrát s tou svou profesorskou posedlostí koupil asi deset. A já pak tři dny jenom

čůrala na testy a zjišťovali jsme, jestli teda jsem nebo nejsem v tom. Devět z deseti bylo pozitivních. Měli jsme oba velkou radost.

Jenže chvíli předtím, než ses narodila, zemřela tvému tátovi maminka, babička Anička. Bylo to pro všechny velice náročný období. Báli jsme se o dědu Svěráze, do toho já měla za dva týdny termín. Doktor říkal, že stres buď porod zastaví, nebo vyvolá. Tvá dušička se ale rozhodla přinést nám radost dřív. Jako pravá tvrdohlavá lvice ses na svět ohlásila už dva dny po pohřbu.

Už jsme si mysleli, že se to obrací všechno k lepšímu, ale dědovi jak na potvoru musela umřít čuba. Už si nevzpomínám, jak se jmenovala, takový blbý jméno to bylo...“

„Zorka,“ doplnila jsem.

„Jo, Zorka. To říkám, blbý jméno. No, tak ta pošla a děda málem pošel taky. Nikdo v celý rodině nebyl co k čemu něco udělat, takže jsem zasáhla já. Koupila jsem dědovi novýho psa a s ním i novou motivaci k životu. Taky jsme tě k němu posílali na různý prázdniny. Občas jsem si říkala, jestli tě tím netrápíme, ale vypadalas vždycky spokojená. No, a v těch chvílích jsme se snažili s Radkem přikládat pod manželským kotlem. Aby nám jako neuhlasla jiskra, chápeš? Jenže stejně se po čase ukázalo, že to nestačilo.“

„Mami, mně je líto, že jsem nic nepoznala dřív.“

„Mně to líto není! To bych si jako matka neodpustila. Poslední starost dětí by měl být vztah rodičů. Jé, tobě už došlo

víno! Tak já to taky dožahnu a ještě nám dojdu pro jedno!“ Řítla se k domu a zároveň dopíjela obsah svého hrnečku. Mezitím, co ohřívala další víno, jsem napsala tátovi zprávu, jestli se zítra sejdem. Věděla jsem, že tenhle příběh má dvě strany a chtěla je slyšet obě.

„Na, teď by to mělo bejt akorát, ale radši to ještě pofoukej.“ Jako by mi bylo pět. „No, kde jsem to skončila, jo, že jsme tě vždycky vyšoupli na prázdniny za dědou Svérázem. Doufala jsem teda, že nechytneš vzteklinu, boreliózu nebo nějakou jinou lesní chorobu, a utužovali jsme s tatínkem vztahy. To byl ten problém, že to bylo na sílu. Mechanický, víš. Já z něj prostě celý život tak trochu cejtla, že je se mnou z donucení. Že když mohl, tak byl radši kdekoliv jinde. No, a roky plynuly, ty ses nám zamilovala a on začal učit fyziku na gymplu. A ještě mu konečně přiklepli ten grant. A víš, jak měl tu skvělou kolegyni? Motyčkovou? No, tak si představ, že ta flundra po něm normálně vyjela. A on se samozřejmě neudržel. Všechno mi to přiznal, donesl kytku, tenkrát snad i brečel a já mu odpustila.

Nakonec jsme to nějak zalepili a pár dalších let to i fungovalo. Měli jsme hezký chvílky, neříkám, že ne. Třeba jak jsme byli na jedny svatbě. Po letech mě tvůj táta vyzval k tanci a my tančili, šlapal mi na špičky a já zpívala, že jsem pak ještě tři dny nemohla mluvit. Vždyť jsi tam byla taky! A tancovali jste spolu.

To bylo krásný. Je to vlastně naše poslední hezká společná vzpomínka.“

Upíjela jsem víno a koukala do prázdna. Na svatbu i tanec s tátou jsem si moc dobře pamatovala.

„No, a pak už to šlo z kopce. Chtěli jsme se snažit, ale neměli proč. Rozumně jsme se dohodli, že už nám spolu není hezky... No, dobře, možná jsme se párkrát pohádali. Nakonec jsme se ale rozešli v míru. A mně je teď tak dobře. Jak kdyby mi narostla křídla.“ Pozorovala jsem mámu, jak roztáhla ruce a natočila hlavu směrem k nebi.

„No, tak jsem to na tebe nakonec nevydržela nevychrlit. A co ty, Patricie, kdy si už najdeš pořádnýho chlapa?“ Dvakrát cukla obočím ve škádlivém gestu. „Anebo ne, víš co, nehledej si pořádnýho chlapa, stejně žádnéj takovej neexistuje. To by ses nahledala... Kdepak, najdi si radši nějakýho frajera, co bude dobrej v posteli, naladí ti televizi a pak ti dá na tejděn pokoj.“

„Asi tomu nebudeš věřit, ale já pořád věřím v lásku,“ bodlo mě u srdce. Míň než dřív, ale bodlo.

„To se ti teda divím. Patricie, mezi námi děvčaty, já si myslím, že máš Samuela, no, jak to říct, zidealizovanýho... A možná nevidíš, že...“

„O tomhle se nebudeme bavit. To, jak si Sama pamatuju, je moje věc. Ty jsi s ním šest let nežila!“ Máma mě ale naprosto ignorovala a pokračovala.

„A ta jeho matka, Evelin, to by byla panečku tchyně soupeřka, co? Podle mě to byla normální zlatokopka. Magor, a ty plastiky... tak umělá. Všechno tam u nich v rodině zavánělo dost falešně a nedůvěryhodně. Já měla vždycky divnej pocit, když jsem je viděla nebo když jsi k nim měla jít. Hele, že ona byla narozená ve znamení s živlem země? Nevíš, kdy měla narozeniny? Určitě to víš, vždyť jsem ti tenkrát musela koupit ty boty na podpatku, aby ses mohla účastnit tý její oslavy... Aha, už si vzpomínám, to bylo na jaře, tak to je jasný, to je jasnej bejk.“

Nestačila jsem se divit, jak rychle a bezprostředně chrlila jednu větu za druhou, aniž by je hnala skrz jakýkoliv filtr, který by obsahoval třeba trochu empatie nebo logiky. Začala mi vystřelovat bolest do pravého spánku a levné svažené víno za to nemohlo.

„Mami, nesud' člověka podle jeho rodičů. Se podívej, my dvě jsme taky rozdílné. Hlavně Sam byl úplně jinej než Evelin. Aspoň pro mě byl tím nejúžasnějším člověkem na světě. Uměl ve mně probudit ty nejlepší stránky, byla s ním legrace a zároveň byl inteligentní a empatický. Život po jeho boku byl lepší.“

Položila jsem se zpátky do spacáku a s třešticí hlavou se znovu zadívala na tmou mezi hvězdami. Mámin hlas se ke mně nesl v kanonádě nepřetržitě dál ještě pár minut, až v jednom okamžiku ztichla. Koukala na nebe a mlčela. Točil se se mnou celý svět. Můj svět. A nikdo, ani moje máma, ho neviděl stejnýma očima.

Jsme na jedné planetě, jsme jedna rodina, prožili jsme většinu života bok po boku, ale i tak máme každá na vesmír svůj unikátní pohled. Ona vidí uskupení znamení, která nás ovlivnila podle toho, kdy jsme se narodili, a podle toho, v jakém je zrovna postavení Mars s Měsícem.

Při pohledu na stejné hvězdy neviděla to, co já. Já viděla nicotu. Ohromující a ochromující zároveň. Jak malá oproti celému vesmíru jsem. Jak malé jsou i mé problémy a starosti. Jak tam nahoře opravdu nikoho nezajímám ani já, ani mé štěstí.

ROZDÍLNÁ OSCILACE

Patricie (36 let), srpen 2033

Střetli jsme se minutu před smluveným časem na úpatí schodů vedoucích do parku. „Ahoj tati.“

„Ahoj Patricie.“ Poplácával mě po vršku vyčesaného drdolu. Táta nikdy nebyl moc kontaktní člověk. Nedával najevo lásku a náklonnost skrz objímání nebo líbání a ani já nikdy nepochopila tendenci některých lidí se neustále dotýkat. Oba jsme cítili, že čím častěji se člověk objímá nebo jinak osahává, ztrácí pak objetí v pravý čas sílu a účinnost. Zevšední a vyprchá z něj kouzlo.

Mlčky jsme došli po štěrkové cestě k lavičce ve stínu. Zapřísahala jsem se, že budu objektivní. Už za prvních pár minut, kdy jsme si řekli dohromady dvě věty, jsem ale měla pocit, že tátovi rozumím víc. Ať se mezi ním a mámou stalo cokoliv, byla jsem jim neuvěřitelně vděčná, že ze mě nikdy neudělali rozhodčího a nenutili mě vybrat si mezi nimi. Nebyla bych spravedlivá a nezvolila, jak bych doopravdy cítila. Srdcem bych si vybrala tátu, ale nikdy bych nedokázala opustit poplašenou mámu.

„Milena ti řekla, co se mezi námi stalo, vid?“ Podíval se na mě, sundal si z očí brýle a z náprsní kapsy saka vytáhnul pouzdro, ve kterém ležel pečlivě složený hadřík na jejich vyčištění.

„Jo. Moc mě mrzí, že jsem to neviděla dřív. Nebo možná vidět nechtěla. Nemůžu říct, že bych se někomu z vás divila.“ Pozorovala jsem, jak se nad korunami stromů kupí šedé mraky. Těšila jsem se, až parné dusno rozrazí bouřka.

„Hlavně si o nás nedělej starosti. To je to poslední, co bychom chtěli. Radši mi řekni, jak se, Patricie, jinak máš? Máš nějaké plány nebo nové projekty na obzoru?“

„Co ti budu povídat, není to ideální, ale jinak se mám dobře. Teď mám trošku hluché období. Předtím jsem měla spoustu zakázek, skákala jsem z projektu do projektu a byla víc v cizině než tady...“

„Letos je to deset let, vid?“ přerušil mě a vyrazil mi dech. Zprvė táta nebyl člověk, který by skákal jiným do řeči, zadruhé mě šokovalo, že si pamatuje tenhle milník.

„Mhmm, je to deset let a kousek, co Sam zmizel,“ vydechla jsem a překvapila se, jak stoicky jsem to řekla, „to je už tak strašně dlouhá doba... delší než čas, který jsme strávili spolu. A i přesto mi pořád chybí. Já vím, že to není normální. Že bych měla být už osvobozená od bolesti, vzpomínek a představ, ale stále nejsem. Neumím to a nechci.“ Nikdy jsem s tátou nevedla rozhovor

o Samovi mezi čtyřma očima. Vždycky se kolem nás motala máma a vše důležité se ztratilo v jejím křiku.

„Chce to kuráž, žít s takovým smutkem, jaký prožíváš ty. Kdo jsem já, abych ti radil? Ale rád bych ti řekl, abys na sebe nebyla tak přísná. Vidím, jak se ženeš světem, žiješ příběhy druhých, projektuješ se skrz fotky, ale kdo jsi, když se svět nedívá? Jsi v těch chvílích na sebe aspoň trochu hodná?“

Neptám se tě proto, že ti chci kázat nebo měnit tvé vnímání, ale spíš se ptám proto, že jsi moje dcera. A vnučka dědy Svěráze. A jestli si něco troufám tvrdit, tak že emoce jsou to, co my Svobodovi nemáme úplně pod kontrolou. Nerad bych, aby ses nesnesla s jedinou osobou, se kterou budeš do konce života. Sama se sebou.“

„Tati, já asi nevím, co říct,“ zpracovávala jsem jeho slova a svěsila hlavu.

„Na to nemusíš říkat nic, i ticho je dostatečná odpověď.“

„Jak pokračuje výzkum?“ zeptala jsem se po chvíli, kdy mi bolestivě bušilo srdce a přehodnocovala jsem kompletně celý svůj život. Nechtěla jsem se pouštět do větších debat, protože dnes jsme tu nebyli kvůli mně. Dnes jsem tu chtěla být já pro něj.

„Výtečně! Vše se nakonec v dobré obrátilo a škola nám odklepla prodloužení grantu na další dva roky. Sice to byl boj s byrokracií a stála proti nám spousta paragrafů a zákonů, ale na tohle všechno mám naštěstí Evičku. Říkal jsem ti, že se jí

podářilo dostat nás do užšího výběru v mezinárodní soutěži?“ Jakmile táta začal o svém milovaném projektu, dokázal mluvit hodiny. Můj výraz ho ale zarazil. „Evička, teda, paní Motyčková, je teď moje přítelkyně. Tím jsem měl asi začít. Nevím, jestli ti i toto máma řekla.“

„Zmínila se, ale nic o ní vlastně nevím. Chtěla jsem to slyšet od tebe, a ne z mámina vyprávění. Znáš ji...“ pozorovala jsem, jak se mu na tváři objevil chápavý úsměv a spustil od začátku.

„Eva je moje kolegyně, no, to už bude přes dvacet let. Kromě fyziky je její druhý obor algebra, což z nás dělá skvělý tým, a nepotřebujeme tak žádného externistu. No, jak to říct. Co zpočátku vypadalo jako vědecký výzkum, se změnilo v něco jiného. Evička je pragmatická a praktická žena, která je pro svět fyziky velikým přínosem. Její studie pravidelně vychází v mezinárodních odborných publikacích. Velice brzo poté, co jsme začali před lety spolupracovat, jsem se do ní zamiloval. Ale trvalo mi, než jsem si to připustil, protože jsem pořád miloval i mámu.“

Odmlčel se, protože kolem nás procházela hlučná skupina dětí a psů a jestli táta něco nesnášel, tak přeřvávání. Dal mi tím aspoň chvíli na vstřebání slov. Nevadilo mi poslouchat tátův příběh, ale nebylo mi moc příjemné nasazovat jeho šablonu na můj život a mé vzpomínky. Byla jsem tenkrát v prváku na střední škole, své rodiče považovala za trapné a pokud možno se s nimi snažila

trávit co nejméně času. Kdybych třeba víc vnímala, všimla bych si, že se něco děje.

„Chápu, že to pro tebe není jednoduché poslouchat, ale myslím, že je fér, abych ti řekl všechno,“ pokračoval táta. Když jsem kývla na souhlas, plynule navázal, kde skončil: „Nevěděl jsem, co dělat, ale věděl jsem, že nechci, abyste ty nebo Milena kvůli mně trpěly. Bláhově jsem se domníval, že jsem lepší a silnější, že nepodlehnu svým pocitům. Ale selhal jsem. Abys to nepochopila špatně, Evička je v tom úplně nevinně. Nijak se mi nepodoběla, zprvu jsme byli opravdu jen kolegové. Jenže ona byla tak jiná než Milena a ať jsem se na svou situaci díval ze všech možných úhlů, neviděl jsem bezbolestné východisko. Stali jsme se s Evou milenci, ale já se sebou takhle nemohl žít, takže jsem se Mileně přiznal a s Evou jsme se vrátili pouze do vztahu kolegiálního.“

Milena mi tenkrát odpustila, tak ji před tebou nechci nijak hanit. Máme ale diametrálně odlišný pohled na život. Ona na něj kouká skrz tarotové karty a horoskopy a já skrz chemické molekuly a fyzikální zákony. Dřív nás naše rozdílnost přitahovala. Bavilo nás, že se milujeme očividným kontrastům navzdory, ale dlouhodobě jsme nemohli fungovat a divím se, že jsme spolu vydrželi tak dlouho. Oscilujeme každý na úplně jiné vlně a jediné, co se nám v životě společně opravdu povedlo, jsi ty, Patricie.“

Při vyslovení mého jména se na mě táta nepodíval. Koukal před sebe a možná viděl stahující se mračna nad Petřínem, možná

viděl sám sebe před dvaceti lety. Mluvil pomalu, jako by přednášel a dával prostor studentům dělat si výpisky. Jeho proslov byl koherentní a srozumitelný. Připravený na vyřčení možná už několik let, ale čekající na vhodnou chvíli. A stejně jako jeho studenti i já si teď ukládala do paměťových šuplat celý tenhle hovor, celý tenhle okamžik, kdy jsem měla tu čest doopravdy poznat svého tátu.

„Nechtěl jsem rozbít rodinu, ale bylo pro mě čím dál těžší odcházet z práce a vracet se domů. Eva to měla dost podobně. Byla ale profesionál a respektovala, že si po naší aféře přeji mít vztah pouze přátelský. Ale stejně jsem si s ní rozuměl jako s nikým jiným na světě. Znáš ten pocit, když jsi s někým a víš, že tě vidí a slyší? Ale ne tak, jako tě vidí a slyší většina lidí, ale tak, že máš toho jednoho ideálního člověka, který za tvými slovy vidí přesně tvé myšlenky a dává jim naprosto stejný význam.“

Mlčela jsem a nebyla si jistá, jestli je to myšleno jako řečnická otázka. Nechtěla jsem stáčet hovor na sebe, přestože má odpověď byla jasná. Ano. Přesně takového člověka jsem měla tu čest mít po svém boku. Ale už nemám a závidím vlastnímu tátovi, že našel lásku svého života.

„Byl jsem s ní opravdu šťastný, ale byl jsem zároveň šťastný i s Milenou. Bavily mě rodinné výlety, večerní hraní her i domov, který jsme pro tebe za ta léta vybudovali. Eva po mně nikdy nechtěla, abych vás opustil, toho si velice cením. Nikdy by se nesnížila k tomu, aby mi dávala ultimáta a uzurpovala si pozornost,

protože jsme se nikdy nedefinovali jako pár. Nekladli jsme na sebe nároky, nežárlili, nechtěli jsme se vlastnit. Byla v tom svoboda a volnost, která funguje vždycky lépe než zlatá klec. Oproti tomu Milena samozřejmě tušila, že se pořád něco děje, a nejhorší ode mě asi bylo, že jsem se tím ani netajil. Nepodváděl jsem ji, to jsem opravdu udělal jen jednou, ale zároveň jsem nelhal. Měl jsem ji natolik rád, abych ji neztrapňoval báborkami. Netvrdil jsem, že se změním, že ji bezmezně miluji a že je jedinou ženou mého života. Tím jsem ji iritoval ještě víc. Nejčastěji mi vyčítala, že jsem se nesnažil.

Nesnažil jsem se, když mi umřela máma těsně před tvým narozením. Nesnažil jsem se, když mi umřel táta. Nesnažil, protože jsem neměl sílu se snažit ani sám za sebe, natož za kohokoli jiného. Obdivuju lidi, kteří ve chvílích největšího smutku někde posbírají motivaci a jsou lídry. To já rozhodně nejsem. Odžívám si své trápení ve své vlastní ulitě. Ale pokud do mě někdo šťourá, rozhodně nevylezu dřív, spíš naopak a...”

„Dobrý den, pane učiteli“ ozvalo se za námi.

„Dobrý den, Tomáši, nezapomeň na ten protokol do pátku!“ odpověděl táta klukovi projíždějícímu na kole. Jen co nám zmizel z očí, táta bez hnutí brvou pokračoval.

„Svou hlemýžďí metaforou jsem chtěl poukázat na fakt, že jsem se nesnažil ani o Milenu. Což ji celý život po mém boku rozčilovalo a dokázala o tom hodiny mluvit. Ale loni nám oběma

došla energie, trpělivost i nálada. Pohádali jsme se. Řekli si v afektu nepěkné věci a já odešel za Evičkou. Vyznal jsem se jí ze svých citů, které mi opětovala. Nevyčítáme si, že jsme se nerozhoupali ke společnému bydlení dříve, snažíme se nelpět na minulosti, protože si z ní už stejně nic nevezmeme.

Nakonec jsme se s Milenou shodli, že nám bude lépe, když budeme od sebe. Jenom doufám, že na mě nesešle nějakou kletbu.“ Pousmál se nad svým vtipkem a já protočila oči v sloup, protože jsme si oba dokázali mámu představit, jak uvěří něčemu, jako jsou mířené kletby.

„Nemohu tvrdit, že se v mém životě odehrála veliká změna nebo převrat, který je tolikrát spojován se slovem rozchod. Pro mě byl rozchod spíš synonymem klidu a návratu ke člověku, kterého mám po svém boku už přes dvě dekády. Milena mi moc nechybí, nebudu ti lhát. Opravdu jsem už ve fázi, kdy nepostrádám její neustálé tlachání o tom, co která její kamarádka řekla nebo udělala. Nechybí mi hledání znamení v logicky vysvětlitelných věcech a rozhodně mi nechybí ji dokola žádat o respekt k tomu, aby přede mnou nemluvila o věštbách a dalších obdobných jevech. Trošku mi chybí její vaření a pečení, přece jenom Evička je víc akademický typ. Ale to si nestěžuju, to je pouhé konstatování.“

Připadala jsem si jako hrozný člověk, protože jsem tátu chápala. Naprosto jsem chápala, že mu máma nescházela. I tak mě ale mrzel jeho strohý přístup ke snaze, protože pro mámu muselo

být neskutečně těžké přede mnou a vlastně před celým světem předstírat, že je všechno v pořádku. Že je šťastná a spokojená, i když věděla, že tráví většinu života s člověkem, který jí není schopný opětovat lásku, po které toužila.

„Patricie, klidně řekni, že jsem špatný člověk,“ podíval se na mě táta.

„To ti neřeknu, protože si to vůbec nemyslím. Za sebe ti můžu říct, že jsem dětství prožila v klidu a jsem vám oběma za to moc vděčná. Jinak chápu, že žít vedle mámy, se kterou jsi nesdílel ani stejný pohled na život, ani hodnoty, bylo náročné. A ještě náročnější muselo být, že jsi měl ve své blízkosti člověka, který ten pohled stejný měl.“

ELIXÍR MLÁDÍ

Emma (36 let), červen 2062

„Mami! Babička Páťa se nemůže narovnat!“ přiběhla za mnou do kuchyně udýchaná Rozárka. Rychle jsem si otřela utěrkou ruce a vyběhla za ní na zahradu.

„Už dobrý! Jsem v pohodě. To nebylo potřeba volat hned maminku.“ Patricie se pomalu šinula směrem k terase. Obě ruce měla opřené v křži a ve tváři byla i přes parné počasí úplně bledá.

„Babi, seš zapíkaná!“ doběhl k ní Samuel s nadšeným výskotem.

„No, to teda jsem...“ poznamenala hořce. Bylo na ní vidět, že nemyslí ve hře na schovávanou.

„Pojďte se napít, děti, a myslím, že bude čas na jinou hru! Patricie, co si dáš ty?“

„Elixír mládí, prosím...“ řekla polohlasem a opatrnou chůzí došla k proutěnému křesílku, na které se ne úplně elegantně složila. Postavila jsem před ni skleničku s proseccem. Než jsem přinesla na tácku limonády pro děti a misku s ovocem, mohla jsem jí rovnou dolévat.

„Na zdraví!“ Během chvilky k nám přiběhly děti. Než jsem zorganizovala, aby se nepopraly o poslední jahody a opravdu nechaly babičku chvíli vydechnout, Patricie opět vypila mlčky svou skleničku. Zmizely stejně rychle, jako se přičítily, a mezi námi zůstalo po jejich ryku hluboké ticho.

„Můžu pro tebe něco udělat? Nechceš si jít lehnout dovnitř nebo nemám zavolat Samovi nebo?“ Kroužila jsem svým pitím a za šumu bublinek přemýšlela, jestli mám ještě pít, nebo jestli budu muset Patricii odvézt do Centra zdraví.

„Ne, Emmi, určitě nikam nevolej. To bude dobrý. Ono mi tam akorát tak blbě přeskočilo. Ale jak jsem se narovnála, tak mi tam zas křuplo a myslím, že se to vrátilo zpět na své místo.“ Svými slovy mě moc neuklidnila.

„Víš, je to skvělý, že jste se Samem tak aktivní a trávíte s vnoučaty tolik času, ale už jsme se o tom bavili i s Oliverem, že byste možná měli malinko... zvolnit? Rozhodně nechci, aby to vyznělo, že jsem nevděčná, to vůbec ne. Mám radost, že se jim oba takhle naplno věnujete, ale neradi bychom, aby vás to stálo zdraví.“ Patricie se při mých slovech dívala do zahrady a vypadala, že mě poslouchá tak na půl ucha. Nebo spíš na půl lahve.

„Klidně mi můžeš říct, že jsem praštěná... Že tady ve čtyřiašedesáti dělám šaška a hraju hry, který už jsou možná malinko mimo moje schopnosti a síly. Ale, Emmi, já už nemám jinej čas než právě tenhle. Já už mladší nebudu. Ztratila jsem spoustu

let,“ odmlčela se a v očích měla odhodlání, „a už nehodlám ztratit ani minutu.“

Nevěděla jsem, co na to říct, ale Patricie pokračovala dál. „Nemám ráda, když mi život připomene, kolik mi je a že je občas potřeba zpomalit. Že tenhle závod s časem stejně nikdo nevyhraje. Rychle mě pak doženou různý strachy a je mi spousta věcí líto.“

„Ale já myslím, že i v tom zpomalení se dají prožívat krásný momenty. Ty i Sam jste oba nastavení na sprint. Rychle se snažíte najít a prožít krásnej okamžik, protože víte, že brzo pomine. Chápu, proč máte tohle nastavení myšlenek, ale s dětmi je to jinak. Rozárka a Sam nikam nezmizí. Milujou vás, a ještě vám jednoho dne pěkně polezou na nervy. Fakt bych ale nerada, abyste se zmrzačili ve prospěch jejich zábavy. Oni budou spokojený, ať už budete dělat cokoliv.“ Patricii se při mých slovech skutálela slza po tváři.

„Když já hlavně nechci, aby na mě měly vzpomínky, jako já mám na své prarodiče. Nechci od nich a ani od vás jenom brát. Ani teď, ani za deset let. Chci dětem dávat energii, dokud můžu, a předávat, co umím. Trávit s nimi čas. Běhat, schovávat se, cestovat, zkrátka být tady pro ně. Chci být součástí jejich dětství, jejich života a nechci se proměnit v bábu, která jim bude jednoho dne vyčítat, že jí ani nezavolají.“ Bylo na ní vidět, že tyhle obavy jí hlavou neproběhly poprvé.

„Opravdu jim na tobě i na Samovi záleží a mají vás rádi,“ ujistila jsem ji znovu.

„Babí! Ještě tě to bolí? Chceš náplast? Mám s pejskama a klidně ti to zalepím,“ přiběhl k nám Samík a do pusy si nacpal plnou hrst borůvek.

„Vidíš,“ ukázala jsem na své dítě a obě jsme se s Patricií rozesmály. Když Sama ujistila, že náplast nepotřebuje, odběhl zpátky za Rozárkou.

„Děkuju, Emmi. Za všechno.“

V BOUŘI

Milada (24 let), červenec 1970

„Támhle se to nějak mračí,“ ozval se Vašek a ukázal na jeden z vysokých štítů, jehož vrchol zakrývaly mraky. Klikatá cestička vyšlapaná v drobné šotolině, kterou jsme dnes už od rána zdolávali, vypadala jako cesta na konec světa. Ještě před hodinou jsme potkávali horaly, kteří nás s hlasitými „Ahojte, bratia!“ míjeli a pokračovali opačným směrem. Teď se před námi rozprostírala liduprázdná krajina.

„Ale houby, ty se mračíš. Asi ti budu říkat strejčku sejčku. Radši šlapej a kušuj!“ Dala jsem mu pusku na nos, aby věděl, že svá slova myslím láskyplně.

„To prosím ne, to je divný, abys mi říkala strejdo,“ odpovídal opět vážně, „ale fakt se obávám, že jsme neměli chodit pryč z té předchozí chaty. Za tamtím hřebenem to vypadá na pořádnou bouřku.“

„A kolik nám ještě zbývá do té další chaty?“ zeptala jsem se, odfoukla si ofinu a opět ji připlácla k čelu. Ani mně se nedařilo

svou optimistickou povahou přebít čerň, která se k nám děsivě rychle blížila.

„Tři kilometry. Ale stoupání jako prase, skoro sedm set metrů. To půjdeme minimálně hodinu. Hodinu a půl, jestli bude foukat a lejt,“ zvedl oči od mapy a zase ji pečlivě složil do náprsní kapsy flanelové košile.

Já o sobě hrdě prohlašovala, že moje životní sklenice byla vždycky poloplná. Vždycky jsem se snažila zachovat dobrou náladu a vidět vše z té lepší stránky. Takže jsem Vaškův výpočet délky naší trasy spokojeně odkývala a uklidnila se. V mojí hlavě totiž vyhrával scénář, že stihneme dojít do chaty, uvaříme si v ešusu gulášovku z pytlíku, zalezeme pod duchny, a až se přitulíme, uhodí první hrom. Hodina, maximálně hodina a půl ale nekorespondovala s rychlostí černé clony. První kapky mi dopadly na tvář už po pěti minutách.

„Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú...“ prozpěvovala jsem si nebojácnou melodii naší hymny.

„Přidej, Milado, už začíná kapat!“ Vašek prudce zvýšil tempo.

„Nene. Nezačíná. Na mě ještě nekápló,“ zasmála jsem se, ale hodně rychle s ním srovnala krok.

„Milado, vytáhni pláštěnku a přehod' mi ji přes krosnu,“ udýchaně komandoval Vašek.

„Ježíš, ty naděláš. Třeba to bude jen pár kapek.“ Ale poslechla jsem a dolovala pláštěnku i pro sebe.

„To nebude jenom pár kapek. Utáhni si boty, musíme vyjít tenhle krpál a sejít do sedla. Za ním už by měla být vidět chata.“ Vašek si prokřupal prsty na rukou.

„Počasí zatím není tak hrozný, boty drží, tak pojďme!“ vykřikla jsem s přesvědčením, že já jsem ta, kdo určuje, jaký bude následující vývoj počasí. Hory mě ale uslyšely. Musely mě slyšet a naštvat se. O tom jsem přemítala ve chvíli, kdy jsem promočená na kost utíkala po skalnatém úbočí a pozorovala Vaškovu krosnu, jak mu v nepravidelném rytmu jeho kroku nadskakuje na zádech. Musela být úplně durch včetně všech jeho věcí. Pláštěnka byla k ničemu.

„Vašku!“ vyrval mi víchr jeho jméno z úst a odnesl ho v dál. Vůbec mě neslyšel. A to jsem byla krok za ním. Zařvala jsem jeho jméno ještě dvakrát, jen abych okusila znovu a znovu ten strašidelný pocit bezmoci. Doběhla jsem ho a chytla za paži.

„Dobrý?“ zařval tentokrát on větru navzdory směrem ke mně.

„Parádní! Přímo dokonalý! Tohle počasí jsem objednala, chtěla jsem vidět, co vydržíš.“ Popichovala jsem ho, ale byla ve mně malá dušička.

„Děkuju, to seš moc hodná. Tak šup, ať tam dojdeme, než padne úplná tma.“

Letos jsme spolu ušli stovky kilometrů. Vlastně od té doby, co jsme spolu začali chodit, jsme spolu začali chodit i ve smyslu turistickém. Václav byl horal. Jeho rodiče mu patrně nazuli pohorky už v kolíbce. Dalo mi zabrat, než jsem se dostala na jeho úroveň. Čím víc jsem byla zamilovaná do něj, tím raději jsem měla i turistiku. Letos o prázdninách jsme prošlapali celý Český ráj. Přenocovali jsme na hradě Houska a navzájem se hecovali, jestli se bojíme a zvládneme spát nad pověstnou bránou do pekel. Dále Bezděz, Kokořín a Doksy s vyhlídkou Máj, kde jsme velice vážně a velice teatrálně pokřikovali Máchovy verše a bylo nám jedno, že je to to nejlacinější, co může zamilovaný pár dělat. Milovali jsme život, dobrodružství a hory. Václav taky miloval literaturu, kterou začal po příchodu z vojny učit na středním odborném učilišti, kde jsem mu domluvila místo. Pracovala jsem tam jako soudružka učitelka výtvarné a pracovní výchovy pro dívky.

Jelikož jsme byli oba kantoři, těžili jsme z dvou měsíců prázdnin a trávili je většinou na výletech v přírodě a poznáváním krás Československa.

Hory, které poslední týden předváděly katalogové počasí a které nás uchlácholily v blaženém pocitu bezpečí, námi teď mávaly jako loutkami. Chvillemi jsem měla pocit, že mě poryvy větru srazí k zemi. Klopýtala jsem na ostrých kluzkých kamenech a šněrovala cestičku z jedné strany na druhou jako opilec, co se snaží jít rovně. Zpočátku jsem měla snahu otírat si oči a obličej,

abych přes kapky, které mi ulpívaly na řasách, něco viděla. Po pár metrech jsem to vzdala a nechala se větrem i deštěm bičovat ze všech stran.

„Ještěže nepadají kroupy,“ otočil se směrem ke mně Vašek. I to jedno obrácení ho vyvedlo z rovnováhy a málem spadl.

„Tos, milej Vašíčku, právě přivolal! Taková začátečnická chyba! Nikdy neříkej nahlas, co nechceš, aby se stalo,“ zaúpěla jsem a byla napůl ráda, že mě neslyšel. Vašek se se mnou dohadoval, když jsem byla pověřčivá. Došli jsme prudkou serpentýnou na stezku vytesanou v hoře, kde byl k jejímu boku připevněný rezavý řetěz. Chytit ho do rukou bylo jako držet ledového úhoře. Slizká oka mi pod prsty prokluzovala a kloubky jsem měla bílé zimou a silou, jakou jsem ho svírala.

„Dobrý?“ zadýchaně zasupěl Vašek. Po vystoupení jsem nemohla ani mluvit. Zvedla jsem koutky, aniž bych se snažila, aby to vypadalo jako úsměv. Srdce mi pumpovalo až v krku. V moment, kdy vítr rozehnal mraky, jsem spatřila strmý sráz pod námi. Stačil by jeden chybný krok.

Soustředila jsem se jen na své nohy. Na kožené pohorky, které jsem si koupila za úspěšnou maturitu. Rodiče mě pro ně vzali do Prahy do Prioru, kde jsme všichni jeli poprvé na jezdících schodech. Maminka mě přemlouvala, abych si koupila rifle v Tuzexu jako ostatní holky, ale já trvala na pohorkách. Ta bolest, než jsem je rozchodila, byla nezapomenutelná. Brečela jsem

s každým nazutím a doslova v nich prolila krev. Puchýře se mi hojily skoro dva měsíce, ale Vašek tvrdil, že takhle to je správně, že jenom takhle se s nima člověk sžije a může jim pak v horách věřit. Nevěděla jsem, ke komu jsem v ty momenty cítila větší nenávisť, jestli k botám, nebo k němu. Ale nevzdala jsem se. To nepřicházelo v úvahu, už jen proto, kolik jsme za ně dali korun.

Ted', s okopanými špičkami a šněrovadly dvakrát ovázanými okolo kotníků, jsem si přála, aby mě odnesly do bezpečí. Na chvíli kolem mě utichl celý svět. Koncentrovala jsem se pouze na to, abych překonala tenhle úsek. Aby ruce synchronizovaně s nohama postupovaly vpřed. Za ostrou zatáčkou se před námi najednou rozestoupil pohled do údolí. Na obzoru se obloha rozsvítila v bílé záři blesku. Věděla jsem, že jestli chci tohle přežít, musím se dostat z dosahu řetězů, na kterých sice ted' závisel můj život, ale v kombinaci s blesky mohly být moje smrt. Když mi začaly na bundě jiskřit kovové zipy, myslela jsem si, že je to náš konec. Takový respekt a strach, jaký se mi prohnal v tu chvíli tělem, jsem za celý svůj život nikdy nepocítila.

Všude vládla šedá. Jako by příroda vymazala ze své palety všechny ostatní barvy. Ztuhle jsem se přibližovala k Vaškovi, který už na mě čekal za nejvyšším a nejhorším bodem cesty. Konečně jsem se taky mohla pustit řetězu a pěsti v křeči mi chvíli nešly dát od sebe. Začali jsme sestupovat. Párkrát jsem popojela po zadku a rozedřela si dlaně do krve, jak jsem se snažila mít co nejrychleji

za sebou poslední kilometr k chatě, jejíž střechu jsem hypnotizovala a přemostila na ni veškerou svou vůli. Když mi Vašek potřetí pomohl na nohy, už mou ruku nepustil. Stejně jsme oba jen zhruba odhadovali, kudy ve srážu, který se změnil v jeden velký vodopád, vede cesta.

V jeden moment, kdy nás oslepilo intenzivní světlo, se ozval tak silný hrom, až se mi rozklepaly zuby. Hluk a síla přírody nás na okamžik přikovaly na místě. Bouřka nás obklopila a my začali utíkat. S každým krokem, který jsem se snažila udělat delší a delší, jsem se sama sebe ptala: „Neměli bychom si dřepnout? Neměli bychom si lehnout? Neměli bychom zastavit?“

Vašek běžel po mém boku. Snadno jsem s ním ve chvíli útěku o život udržela krok, i když měl jinak lepší fyzickou než já. Měla jsem pocit, že se kolem nás celé hory hroutí, posouvají, že padají laviny. Tvary blesků se mi vypalovaly na sítnici. Přišlo mi ale, že běžíme na místě, že se chata vůbec nepřibližuje.

Zažila jsem ten podivný pocit, kdy jsem se na nás dívala svrchu. Viděla jsem dvě malé tečky, velikosti a důležitosti mravenců, jak utíkají, co jim nohy stačí, v batohu s gulášovkou a vírou, že do nich neuhodí blesk. Začala jsem se smát a zpomalovat. Smála jsem se té absurdní situaci na hraně života a smrti. Chechtala jsem se jako šílenec.

Když Vašek viděl můj výraz, zvedl vyjeveně obočí a bez komentáře pokračoval dál. Na zastřešenou terasu chaty dorazil

chvíli přede mnou a hned začal bušit na dveře a okna. Já si opřela ruce o kolena a rozdýchávala škytavku, která mi vibrovala celým tělem, jak jsem se skrz přerušovaný dech a smích snažila mluvit.

„Milado, ty seš fakt praštěná.“ Vašek nevěřičně vrtěl hlavou a otíral si obličej, který i přes jeho snahu zůstával stále mokrý.

„Když já –“ škyt „si vzpomněla na tu gu-“ škyt „hahaha, na tu gulášovku,“ hýkala jsem opřená o chatu a svírala si bok, kde mi mezi žebry vystřelovala křeč.

„Koho nám to čerti nesú! Taký nečas. Odkiaľ idete? Podte ďalej!“ pobízela nás okamžitě paní, která když nás viděla, rovnou zamířila roztopit krb a rozehrát plotnu. „Tamto je kúpeľňa, bežte a tie premočené veci mi tu nechajte, rozvesím ich,“ úřadovala kolem nás o dvě hlavy menší podsaditá Dana.

S tisícerým „velmi děkujeme“ jsme shodili batohy na zem, společně s promáčenými vrstvami mikin, tepláků, triček a ve spodním prádle odskákali do sprchy. Teplé vody nebylo moc, rohy sprchového koutu kvetly plísní a teplota v místnosti byla snad ještě nižší než venku, ale i tak jsem cítila, jak se mi ulevilo. Přežili jsme.

Paní Dana nám půjčila suché oblečení a pomohla rozvěsit po celé společenské místnosti obsah našich krosen. U toho se nás nepřestala vyptávat, kdo jsme, co děláme, kde jsme už všude byli. Jako završení celé její péče před nás postavila kouřící a po okraj plně talíře „domácej kapustnice,“ ve které stála lžice.

„Pripravila som vám izbu vedľa kuchyne. Keby ste mali ešte hlad, poslúžte si,“ srdečně a čiperně kolem nás pobíhala a sem tam mi položila mateřsky dlaň na rameno. Vyprávěla nám, že na chatě žije od konce května do poloviny září a má tři pokoje, které jsou k našemu štěstí dnes volné. Vaří a pere pro hosty a jednou týdně jí nosiči přinesou nákup a zásoby.

„Vôbec nie! Ved' je so mnou každý deň niekto iný. Zbieram ľudské príbehy a váš búrkový je ďalší do zbierky,“ odpoveděla se smíchem na můj dotaz, jestli se uprostřed hor sama v chatě necítí opuštěná.

Z atmosféry domova se nám oběma brzo klížily oči. Dana si s námi nepřestávala povídat a přišlo mi neslušné jít spát. Vidle do krásného večera hodila a můj rychlý odchod zařídila, i když nevědomky, jen pár chvil po mé úvaze.

„Kedy budete mať dieťaťko? Ved' už na to máte vek,“ zeptala se nás a nápadně mi zírала na břicho, jako by najednou čekala, že vyroste do těhotenských rozměrů a odpoví jí samo.

„Eeeh, nezlobte se, už jsem unavená, dobrou noc, Dano, a ešte raz veľmi ďakujeme.“

Po pár minutách se i za Vaškem zavřely dveře našeho miniaturního pokoje. Když si ke mně lehnul, prastará matračka se pod námi prohnula.

„Jsi smutná?“ zeptal se a přitiskl se ke mně celým tělem.

„Já nechápu, proč se nás na to lidi *pořád* ptají!“ přidušeně jsem i přes vzlyky deroucí se do hrdla zašeptala.

„Já vím, že tě to štve. Taky mě to štve,“ pokračoval mírným a klidným hlasem Vašek.

„Zvládla jsem to naučit i ty pitomý pubertáčky, že se člověk nikdy, *nikdy*, NIKDY, nemá ptát, jak je na tom kdo s miminem. Ani v tom nejvíc nejlepší slova smyslu. Nikdy. Ani když to myslíš přece dobře, tak prostě do prdele práce nikdy. Já se taky neptám lidí na jejich sexuální život. Vždyť je to tak strašně intimní a bolestivý a...“ Slzy vzteku mi tekly po tvářích a skoro bych si přála, abychom tuhle chatu nikdy nenašli. „Neměla by se ptát kamarádka, neměla by se ptát máma, ani moje, ani tvoje a už vůbec by se neměla ptát cizí ženská, co nás zná hodinu i s cestou.“

Pokračovala jsem v litanii vyjmenování příkladů, kdy a na co by se lidi nikdy neměli ptát, až mě Vašek přerušil: „Milado, uklidni se! Tohle je sice strašně těžký období, ale zvládneme ho. Já tomu věřím. I když před tím teď utíkáme na túry do hor. Ale podívej, jak se dáváš do kupy. A já taky. Jsme mladí, snad i zdraví, a to miminko se nám jednou určitě povede.“

„Já ale nechci žádný jiný miminko. Já chtěla to, co jsme měli,“ nemohla jsem mluvit déle, protože mi na hrudi najednou seděl slon a jeho tíhou ze mě zmizel všechen kyslík a život, stejně jako ze mě zmizel život vymodleného děťátka letos v zimě.

„Já vím.“ Otíral mi Vašek slzy. „Ale ty seš statečná ženská, která tuhle životní etapu překoná, a podívej, jaký vliv můžeš mít třeba na životy holek, který učíš. Měla bys o tom mluvit. Měla bys mluvit o tom, co se ti stalo, aby se necítily samy, protože i jim se to může stát. Nebo aby aspoň věděly, že ty před nima stojíš s hlavou vztyčenou a nebojíš se žít dál. Vždyť ty seš úplná hrdinka, která se nebojí ani toho, když je uprostřed bouřky v Tatrách! Vždyť ty ses tý bouřce normálně vysmála,“ povzbudivě mě zmáčknuv v objetí a já se chtě nechtě musela usmát.

„Já ale měla hroznej strach, že do nás uhodí blesk,“ zahuhlala jsem a hlasitě popotáhla.

„Přesně proto tě tak moc miluju. Protože sice máš strach, ale i tomu strachu navzdory běžíš dál. Všem hromům, bleskům, životním karambolům jdeš vstříc, a většinu času s úsměvem na tváři. Víš, jak to říká tvoje máma, že ty bys byla ta, kdo by rozesmál lidi i v bombardovaném bunkru. Stejně jako rozesmával tvůj táta lidi na frontě. Máš v povaze neskutečnou sílu a energii a já se nevzdám toho, abych mohl být po tvém boku a abychom prožívali společně co nejvíc šťastných okamžiků.“

„Mám hlad,“ otřela jsem si slzy a odkopala duchnu, „a miluju tě,“ dořekla jsem a doufala, že tenhle večer je posledním, kdy mě oceán smutku málem stáhl do svých hlubin. Neustále jsem přemýšlela, kolik usměvavých žen, které v životě minu, má za sebou tenhle otřesný prožitek. Tu soukromou nepopsatelnou

prázdnotu, která je vaší součástí od doby, co zjistíte, že nebudete máma.

S uchem na dveřích jsem poslouchala, jestli už Dana odešla. „Zdá se, že je vzduch čistý,“ dala jsem signál Vaškovi do postele a oba jsme bosky vyrazili do kuchyně.

„Říkala, že si můžeme dát, když budeme mít hlad, že jo?“ ujišťovala jsem se s plnou pusou kapustnice, která stála ještě ohřátá v hrnci na kamnech.

„A co říkala o pití?“ zeptal se Vašek a z vrchní poličky sundal lahev borovičky.

„Říkala, že si můžeme dát úplně všechno.“

O čtyři roky později

Následující rok jsme spolu málem nepřežili. A to jsme přežili bouřku v Tatrách. To bylo kupodivu jednodušší, než žít v tichu a bezpečí domova, kde nás od prvního září semlel stereotyp. Do školy, ze školy, po škole přípravy na další výuku, vedení kroužku volejbalu, o víkendu turnaje prokládané obědy u rodičů nebo večere s přáteli. Na první pohled bezstarostné mládí. Já do toho ale každý měsíc měla záchvaty pláče, když jsem zjistila, že se mi opět nepodařilo otěhotnět. Byla jsem v té době poslední ze všech spolužaček a kamarádek, poslední ze všech známých.

„Absolutně si nedokážeš představit, jak mi je!“ opakovala jsem dokola jako kolovrátek a nedbala na to, že si tím zavírám dveře mezi sebou a Václavem. Většinou byl trpělivý. Vysvětloval, chlácholil, uklidňoval, snažil se mě přivést na jiné myšlenky nebo rozesmát. Občas mu ale tvář ztvrdla a skrz zaťatou čelist mě šeptem prosil, ať se uklidním. Ale já to neuměla. Vždycky jsem byla destruktivní papiňák. Takže jsme se občas tak pohádali, že jsem myslela, že se už nikdy neusmíříme. Ale i přes desítky hádek, slz, křičení a vyřčení tolika ošklivých věcí jsme spolu zůstali. Sama to nechápu a moje zásluhou to rozhodně nebylo. Zvládli jsme to jenom díky Vaškovi a lásce, pro kterou mu stálo za to bojovat a nevzdat se, i když by to bylo kolikrát mnohem jednodušší.

Ten den v horách jsem měla pevně zafixovaný v paměti. Jsou totiž momenty, které když přežijete, posílí vás. Bouřka uprostřed Tater byla jedním takovým. Porovnávala jsem s tím všechny situace, kdy jsem měla pocit, že si sahám na dno. Ať už při zdolávání dalších vrcholů nebo o čtyři roky později při porodu zdravé dcery Mileny.

PŘÍSTAV VZPOMÍNEK

Milada (71 let), prosinec 2017

Z návštěvy u Mileny jsem odcházela s hořkosladkou pachutí, která neměla nic společného s tureckou kávou, kterou jsem vypila. Na to, že byla mou dcerou, jsme se scházely pomálu. Ještě míň jsem se ale vídala se svou vnučkou Patricií. Naposledy jsme se všichni viděli v srpnu na oslavě jejích dvacátých narozenin, kdy jsme ji obdarovali poukazem do Pražského kulinářského institutu. Slíbila, že se na nás přijde po první lekci vaření podívat, ale nakonec se vůbec neozvala. S Vaškem nás to mrzelo.

Pravdou ale bylo, že mě poslední dobou mrzelo hodně věcí. Náladu mi už nezlepšovala ani posezení s kamarádkami, protože si všechny do jedné neustále stěžovaly. To byly pořád jen léky, bolesti, doktor řekl tohle, doktor zakázal tamto.

Cestou domů jsem se chtěla stavit v trafice koupit Vaškovi noviny s jeho oblíbenou křížovkářskou přílohou, ale zapoměla jsem si brýle na blízko a pak nemohla najít drobné, takže jsem odcházela s prázdnou a ještě horší náladou k tomu.

Nevěřila jsem nikomu, kdo tvrdil, že si stárnutí *užívá*. Nikdo si nemůže užívat tu postupnou a nezastavitelnou degradaci celého těla a ducha. Záviděla jsem Patricii roky, které měla před sebou, a kladla jí na srdce, ať si užívá, dokud je mladá. Ale bylo to k něčemu? Nebylo. Myslela si svoje, jako já si myslela svoje, když mi to říkala moje babička. Mladí neslyší, co se za tou frází skrývá, že to opravdu znamená: *Užívej si, dokud jsi mladá*, protože stáří stojí za nic. Já bych tak ráda, aby Paťulka pochopila, že to myslím dobře, když na ni apeluji, aby okoušela život plnými doušky. Že to neříkám proto, abych něco říkala. Že neplácám blbosti s diagnózou začínající stařecké demence, ale že si jen přeju, aby si uvědomila, jak vzácné a pomíjivé mládí je.

Čím jsem byla starší, tím víc mě to na světě přestávalo bavit. Tak ráda jsem vzpomínala a koukala na fotky, kdy jsme byli ve věku naší vnučky a byli hloupě odvážní. Běhali jsme po horách, plavali v rybnících, zpívali s kytarou u táboráků a pili krabicák až do rána. Neřešili jsme, jaký máme tlak, cholesterol a cukr v krvi. Prostě jsme byli. A bylo to jednoduché. Brala jsem vždy své tělo jako něco automatického, dokud jsem nezačala postupně přicházet o ty drobné samozřejmé věci jako ostřížní zrak, perfektní sluch nebo chození do schodů.

Došla jsem domů a hned po příchodu začala vytáčet číslo na Patricii. Už jsem to málem vzdala, když se na druhé straně ozval rozesmátý hlas: „Ahój babi!“

„No, ahoj Paťulko, ty se nám vůbec nezveš! Jak se máš? Nechceš přijít v sobotu na oběd?“

„Já se omlouvám, babi, mám hrozně práce. V sobotu bych mohla přijít, ale jen na ten oběd, moc dlouho se nezdržím, máme... teda mám už nějaký program.“ Bezstarostná bezelstnost jejího hlasu mě zamrzela až do morku kostí.

„No, tak se na tebe s dědou budeme moc těšit. Přijď, co nejdřív budeš moct.“

Nezlobila jsem se na ni, zlobila jsem se na sebe. Neuměla jsem stárnout s grácií. Rozhodně jsem nezrála jako víno, a i když jsem s každým přibývajícím rokem bojovala, v hloubi duše jsem cítila, že prohrávám na plné čáře. Tuhle bitvu se stářím nikdy nikdo nevyhrál a ani já nebudu výjimka. Každé narozeniny jsem si pro sebe přála, abych umřela dřív, než umře má důstojnost.

„Nazdar dědo, ahoj babi!“ ozvalo se v sobotu v jedenáct hodin z předsíně. Společně s Patricií nám do bytu vešla energie a vůně květin. Otřela jsem si ruce do zástěry, objala ji na přivítanou a v duchu si povzdechla nad tím, jak už je dospělá. Prohlížela jsem si, jak větší kabát na ramínko a jak jí v dlouhých rovných vlasech roztávají sněhové vločky. Tím, že jsem ji nevidala tak často, jsem byla pokaždé trochu zaražená z toho, jak krásná žena vyrostla z holčičky, která ještě nedávno nosila dva zapletené copánky a věřila na Ježíška. Když jsem se střetla s jejím pohledem, viděla jsem jí v očích, že z nich ta víra nezmizela. Už sice nevěřila

na pohádky, ale věřila v život. Cítila jsem z ní naději a naivitu. Pro její vlastní dobro jsem doufala, že až se střetne s realitou, bude pro ni co nejméně bolestivá. Přála jsem si, aby ji svět nějak citlivě snesl z nebe na zem a nesrazil na kolena jako nás všechny, kteří věřili.

„Paťulko, běž se posadit, rovnou naleju polívku.“ Z hrnce jsem nabírala plnou naběračku, na které se leskla krásná oka a silný vývar voněl celým bytem.

„Nudle jsou domácí, a kdybys chtěla přidat, tak máme dost. My to stejně všechno nesníme, tak ti to pak zabalím s sebou.“ Položila jsem před ni talíř a postupně nalila i nám.

„Babi, moc děkuju, je to výborné jako vždycky. A jak se jinak máte?“ zeptala se po prvním soustu a foukala do kouřícího talíře.

„Ále, my se máme pořád stejně, stárneme no... Spíš nám řekni, jak se máš ty? Jaké jsou kurzy vaření, které jsi od nás dostala k narozeninám?“ Bylo mi jasné, že Patricie moc dobře ví, od koho kurzy má, ale cítila jsem urgentní potřebu položit otázku právě takto. Abych jí to připomněla.

„No, upřímně jsem nečekala, že mě to bude tak bavit. První lekce byla šílená!“ vyprskla smíchy a zakuckala se. To má z toho, že mluví s plnou pusou, ale nechtěla jsem ji okřikovat, přece jenom je dospělá. I když jí dal Vašek herdu do zad a ona se vysmrkala a utřela slzy, které jí vhrkly do očí, nezmizel jí úsměv z tváře a pokračovala: „Takový trapas, co se tam stal. Takže představte

si...“ Její vyprávění bylo plné nadšení a energie, že jsem měla na okamžik pocit, že jsem na kurzu byla s ní. Patricie líčila celou situaci s obrovským elánem, předváděla sebe i nějakého Samuela, napodobovala točení s těstem, které se stalo osudným, chtěla se a tváře měla červené z toho, jak ten moment prožívala znovu.

„A teď je Sam můj přítel...“ zasnila se a připitoměle koukala z okna. „Mňam, bylo to luxusní, babi. Ne, nechci přidat, ne, fakt nechci,“ ujišťovala mě, než jsem začala servírovat druhý chod.

„Kolik chceš knedlíků?“ houkla jsem od kuchyňské linky přes rameno.

„Dva a patku, jestli máš, děkuju.“ Dostala tři a dvě patky a dvě masa. Přišla mi celá hubená, ale neodvážila jsem se komentovat, jak vypadá. Minule jsme se kvůli tomu málem pohádaly. Když jsem před ní naservírovala talíř svíčkové omáčky plný až po okraj, čekala jsem na reakci. K mému údivu všechno snědla a během jídla nám začala vyprávět, kdo je ten báječný Samuel.

„Má vlastní byt, což je obrovská výhoda, protože jeho rodina je... jiná, než jsme třeba my. Jeho rodiče mají velkou síť firem po celém světě a jeho táta je Španěl. Potrpí si na etiketu a třeba tohle by u nich nikdy neprošlo.“ Rozmáchla se neurčitě rukama mezi talířem a polovinou naší kuchyně. Co tím myslela, jsem se radši neptala, ale celá ta rodina zněla minimálně ne-

sympaticky. „Jinak Sam je pilot,“ brebentila dál a posadila se do tureckého sedu, ze kterého by mě už nikdy nikdo nevymotal.

„Pilot? No neříkej! A jestlipak tě už někam vzal letadlem?“ zeptal se Vašek a já mu vděčně zmáčkla ruku. Jestli byl na Václava v něčem spoleh, tak na to, že mu záleželo na blahu naší vnučky. A já díky jeho účasti v rozhovoru aspoň nepůsobila jako všetečná babka, která jenom vyzvídá.

„Vzal!“ nadšeně se rozeběhla do předsíně, aby v kabelce vylovila mobil, na kterém nám chtěla ukázat fotky.

„Kdybyste měli normální mobily, mohla jsem vám ty fotky poslat,“ brblala, když se vracela a odsuzovačně přelétla pohledem můj a Vaškův poctivý, tlačítkový telefon bez internetu a obrovského displeje. Ty jejich internety a velký obrazovky, nechápala jsem, na co by mi taková blbost byla, vždyť se to stejně hned rozbije. Volat a psát můžu i z tohohle.

„Počkej, Paťulko, tak se posadíme do obývacího a já vám k těm fotkám rovnou uvařím kafe. Dáš si taky, nebo tak moc spěcháš?“ zvedla jsem se od kuchyňského stolu, začala sklízet talíře a dala vařit vodu do konvice.

„Ne, babi, mám ještě čas, chceš pomoct s nádobím?“

„Ně, já to pak naházím do myčky, takže si dáš kafe?“ zeptala jsem se znovu a z trouby vytáhla dvě šišky štrúdlu.

Vašek mezitím odešel do svého oblíbeného ušáku a čekal, než přineseme všechny dobroty na malý stolek u sedačky.

„Takže, letěli jsme na Madeiru,“ začala vyprávět a během pár chviliek se jí podařilo propojit mobil s naší televizí, takže jsem si nemusela brát brýle a fotky jsme viděli na velké obrazovce. „Sam to měl v rámci typových zkoušek, letěl jako druhý pilot. Takže jsme spolu dojeli na letiště, já prošla normálně až ke gejtu...“ Ani jsem se nesnažila pochopit, co to je „gejtu“. Tenhle pojem byl úplně mimo můj svět. „Setkali jsme se pak u východu z letiště v hlavním městě Funchal.“ S tím na televizi skočila fotka, která mi připomínala obálku časopisu, kde se vyhlásují nejbohatší lidé na světě. Stál na ní vysoký opálený muž v uniformě s čepicí, slunečními brýlemi a úsměvem jako z reklamy na zubní pastu.

„To je teda fešák,“ pokývala jsem uznale hlavou a Patricie se štěstím zatetelila.

„Půjčili jsme si auto a projeli celý ostrov. Vyšli jsme na nejvyšší horu. To by se vám líbilo, ty hory tam jsou ohromující!“ Na obrazovce se v rychlejším sledu měnila panoramata těch nejkrásnějších pohledů, které jsem kdy viděla.

Mlčky jsme pozorovali horská úbočí, skalnaté cestičky, výhledy na východ slunce, levády tekoucí podél stezek, vodopády, hortenzie, ještěrky a oceán. Čerstvost a svěžest, která z fotek sálala, nás unášela na vlnách k našim soukromým břehům, kde kotvily nejkrásnější vzpomínky na naše cestovatelská léta. Paprsky slunce nás i přes obrazovku rozehřivaly, ale místo toho, abych cítila radost, zahalila mě mlha úzkosti. Patricii jsem přála šťastné

zážitky plné lásky a nezapomenutelných prožitků, ale i tak jsem se nemohla ubránit závisti.

Tam se my nikdy nepodíváme.

Nikdy už nebudeme chodit po horách s elánem, jaký nás poháněl v našich dvaceti.

Nezažijeme ten pocit, kdy zdoláme nejvyšší vrchol a dáme si zpocením a zadýchaním pusy a tatranku.

Nemáme na to peníze, nedorozumíme se a hlavně je to mimo naše fyzické schopnosti. Všechny naše výšlapy a horalské zážitky zůstanou už jen ve vzpomínkách.

„A tady je pláž s černým pískem, kde jsme si zaplavali. Bylo to u města Porto Moniz, kam jsme pak šli na výbornou večeři. Měla jsem mořské plody a k tomu portské víno, což se vůbec nehodí, ale to jejich víno, to je taková dobrotá!“

„Vypadá to všechno moc krásně,“ začal Václav, „asi jsi s tím Samuelem šťastná, co?“

„Copak ti nepřipadám dost šťastná, dědo?“ zeptala se Patricie trochu uraženě.

„Připadáš, ale jen jestli to tak i doopravdy cítíš.“ Věděla jsem, kde jeho zvědavost pramení, ale taky jsem chápala, jak divně to může na Pátu působit. Ptal se, protože si se mnou prožil období nalhávaného štěstí a věděl, že je to jedna z nejhorších věcí, kterou na sobě může člověk páchat. Patricie ale stočila hovor zpět na lekce vaření a povídali jsme si už jen chvíli, protože spěchala

vyzvednout Samuela na letiště. Měli společné plány na zbytek víkendu.

„No, tak nám ho někdy přived' ukázat, moc rádi se s ním seznámíme,“ loučili jsme se ve dveřích. „Jé! Málem bys tady zapomněla to jídlo!“ plácla jsem se do čela a utíkala zpět do kuchyně. „Není to nijak nóbl, tak nevím, jestli ten štrúdl bude panu Samuelovi chutnat. Jsou v něm rozinky, má vůbec rád rozinky?“

„Babi, děkuju, ale to je jídla jako pro regiment! Ano, Sam si dá určitě rád a rozinky mu nevadí. Ještě jednou moc děkuju, mějte se krásně, a ahoj!“ Mávala nám od výtahu, a když se za ní zavřely dveře, oba jsme s Václavem vydechli a nemuseli si říct ani slovo.

HLAVOU V OBLACÍCH

Emma (37 let), říjen 2063

„Teto, a kam jedeš?“ ozval se za mnou hlas jednoho z mých milovaných synovců.

„Za dědou, vyzvednu ho na letišti a jedeme se projet.“
Nasadila jsem si helmu.

„A proč?“ Dvojičata Oskar a Viktor právě procházela fází, kdy bylo všechno „proč“, a já byla vděčná, že mé děti už tohle období přešlo.

„Protože teta je trošku šílená. Ona si stejně jako děda myslí, že jezdit na kole je zábava,“ odpověděl za mě Patrik, který přišel s klukama za Oliverem a našimi dětmi.

„Díky, Patriku, lepšího švagra jsem si fakt nemohla přát. Jsi přímo zosobněním taktu.“ Probodla jsem ho pohledem, protože mi nepřišlo vhodné, aby o mně před kýmkoliv vykládal, že jsem šílená. Někdo by tomu mohl i uvěřit. „Kdepak, já jezdím proto, abych byla zdravá, a taky proto, abych si odpočinula.“ Vysvětlila jsem pro jistotu dětským uším.

„Mami! Kde máme kostýmy pirátů?“ zavolala na mě z okna Rozárka.

„Na prádelním koši!“ odpověděla jsem nazpátek a přehoupla nohu přes sedátko.

„Tak čau, tetó!“ mával mi z domu Oskar, který vypadal podezřele nadšený mým odjezdem.

Jen co jsem se naplno opřela do pedálů a uslyšela šum větru, oprostila jsem se od všech myšlenek a soustředila se jen na jízdu. Zanedlouho jsem dorazila na malé letiště na kraji města. Opřela jsem kolo o roh plechové budky, kde se dnes, protože byl jeden z posledních hezkých dnů, točilo pivo.

„Dvě dvanáctky, prosím,“ objednala jsem rovnou u pana Františka, který byl stejně starý jako celý areál letiště. Byl jedním ze třech posledních žijících členů „staré letky“. Tak si říkali chlapi, kteří celé dny trávili tím, že se šťourali v letadlech, které postavili před padesáti lety. Létali s nimi, dokud to bylo legální a dokud jim to zdraví dovolovalo. Pak už trávili čas jen údržbou areálu, pořádáním leteckých dnů, pronajímáním malých letadel a točením piva.

„Esli se nemejlím, dlouho ste tu nebyla,“ usmál se na mě, „sem si říkal, esli vás eště někdy uvidim. Vypadáte vobstojně.“ Podal mi dva plastové kelímky.

Poděkovala jsem a zamířila k lavičce na konci louky. Až když jsem se posadila, zarazilo mě, jak automaticky jsem všechny

kroky vykonala. Dřív jsme tu byli v jednom kuse. Letiště bylo naším pravidelným cílem, ať už při procházkách s kočárky, později s dětmi na odrážedlech a v posledních letech na kolech. Od naší poslední návštěvy uběhlo přes deset měsíců, a přitom jako by neuplynul téměř žádný čas. Pro nás se ale změnilo úplně všechno.

Nevypila jsem ani půl kelímku, když jsem na obloze uviděla Samuela. Jakmile jsem se dozvěděla, že se Sam dnes chystá proletět, chtěla jsem být u toho. Chtěla jsem, aby věděl, že má mou podporu v návratu k věci, kterou miloval a od které se na posledních deset měsíců úplně odřízнул. Chtěla jsem tu pro něj být, stejně tak jako on tu byl vždycky pro mě. Věděla jsem, co létání pro Sama znamená, a možná byl jeho návrat na oblohu větším přelomem pro mě než pro něj.

To, že každý člověk prožívá a vstřebává smutek odlišně, jsem věděla. Překvapilo mě ale, jak rozdílní jsme v tomhle se Samem byli, když jinak jsme měli tolik společného. Ve svém smutku jsem se já patologicky upnula na jedinou věc, která mi v životě šla a bavila mě, kdežto Samuel se od ní naprosto distancoval. Psala jsem většinu života, ale poslední rok jsem skrz psaní přímo žila. Samuel naopak od loňského prosince přestal pilotovat. Vlastně se o létání vůbec nebavil a vypadal, že ho úplně vymazal nejen ze svého života, ale i slovníku. Až do dneška. Takže když přede mnou elegantně zaparkoval, zaslzela jsem dojetím.

„Ahoj! Úplně jsem zapomněl hlídat čas. Čekáš dlouho?“
Převzal svůj kelímeček se spadlou pěnou a posadil se vedle mě.

„Ahoj, čekám chvíličku, jen půl piva. Tak povídej! Jaký to bylo?“

„Bylo to úžasný, Emmi. Už jsem skoro zapomněl, jaký to je. Lítáš si mezi mraky a najednou se všechny problémy a starosti zdají titěrný. Člověk tak nějak líp vstřebává realitu, když ji vidí z ptačí perspektivy. Najednou všechno nevypadá tak bezvýchodně, když vidíš, kolika cestama se můžeš vydat.“ Samuel si při svých slovech položil lokty na kolena a v hlase mu zněl klid a jistota, které působily přímo nakažlivě.

„Už jsem se skoro nechal zviklat, že jsem na lítání starej. Zkusil jsem si pár přemetů a výkrutů a pořád to tam je! Jak kdyby mi bylo třicet! Je mi jasný, že si někdo může myslet, že bych už neměl. Že jsem už v životě zažil dost, takže nemám za kniplek ve skoro sedmdesáti co dělat. Ale jenom proto, že už nejsem nejmladší, tak to neznamená, že přestanu žít, ne?“ S posledním lokem se na mě otočil: „Jdu si ještě pro jedno, dáš si taky?“

„Ne, díky, to bych pak mohla to kolo rovnou vést.“

Pokýval hlavou a šel si objednat jen pro sebe. Prohodil pár slov s Františkem, zaslechla jsem „Si tam nahoře dál pěkný kousky“ a „Máš to eště v sobě, chlape!“ než mu pivo načepoval.

„Starej dobrej František,“ uchechl se Samuel. Posadil se zpátky vedle mě a pokračoval: „Chtěl jsem tím říct, že bychom si

nikdo neměl nechat nakukat od ostatních, co je v jakým věku nebo fázi života normální a ideální dělat. Vem si tady Františka. Ten se tady na letišti snad i narodil. Miluje letadla a létání a pravděpodobně tady i umře, ale umře šťastnej. Jeho obrovská výhoda je, že mu vždycky bylo ukradený, co si o něm kdo myslí. Vykašlal se na všechny rady, že by měl jít po učňáku studovat dál, a rozhodl se věnovat letadlům. A dnes? Rozumí jim víc, než kdejaký inženýr. Jenže to společnost nevidí. Ta vidí, že se Franta zapikal na celý život na jednom letišti, ale přitom je tisíckrát šťastnější než oni. Protože dělá, co miluje.“ Sam se odmlčel, napil a za chvíli pokračoval. „No, a když už mluvíme o tom štěstí, jak se máš ty, Emmi, jak jde psaní?“

„Pomalů. Potřebovala bych, aby měl den minimálně čtyřicet osm hodin, abych všechno stíhala. Štve mě, že se mnou mozek nespolupracuje, jak bych chtěla. Po čtyřech hodinách psaní a editování už prostě vypíná a nedokážu se pak vůbec soustředit.“

„To je ale blbost. Kdyby měl den jednou tolik hodin, tak by ses zahltla dvojnásobkem práce, já tě znám. To by ničemu neprospělo. Určitě bys ten čas navíc nevyužila k odpočinku.“

Rozhovory se Samem mě bavily, protože se nebál se mnou nesouhlasit. Mluvil se mnou bez filtru, nesnažil se mě uchlácholit báchorkami a jednal se mnou na rovinu. Díky tomu jsem měla pocit, že opravdu poslouchá a slyší, co říkám.

„Ty si fakt myslíš, že jsem takovej workoholik, že bych si nenašla ani chvíli, kdy bych nic nedělala?“ Moc dobře jsem znala odpověď a věděla, že bych si tu chvíli na odpočinek možná i našla, ale pak bych si stejně vyčítala, že jsem nic neudělala. Trpěla jsem pocitem, že si jakýkoliv odpočinek musím vysloveně zasloužit.

„Ne, myslím, že by ses zhuntovala. Ale aspoň by ses zhuntovala o to rychleji, to asi zas jo. Skončila jsi v práci, abys nemusela pracovat pod tlakem cizích termínů a limitů, ale sama si na sebe šiješ brutální bič. Nikomu nic nedlužíš. Zpomal, Emmi, nebo tě něco v životě zpomalí samo. Tohle tvý tempo není udržitelný, tak přestaň chtít takový nesmysly, jako je delší den, a spíš pracuj líp s časem, který máš. Pracuj efektivně, ale stejně efektivně i odpočivej. Tím mám na mysli, abys věnovala sobecky čas jenom sama sobě. Ne že se budeš starat o děti, vařit, žehlit nebo uklízet a budeš tomu říkat odpočinek. Běž se proběhnout, projed' se na kole, nebo tupě zírej na televizi, ale prostě si dovol se na sto procent od jakýkoliv práce odpoutat.“

Samova slova bolela mé ego, ale nějakou mou část potěšilo je slyšet. Jako by ta unavená část mě dostala za pravdu. Konverzace s ním mi odkryly pravdu, kterou jsem sice měla před očima, ale buď jsem ji nedokázala vidět, nebo si ji nechtěla přiznat. A byla jsem mu za to vděčná. Nikomu v posunu vpřed nepomůže slepý posluchač a tupý nohsled. Já byla vždycky pyšná na to, že jsem obklopená lidmi, kteří se mnou jednali upřímně, jenže kde

jsou ti moji lidé teď? Moje mentální nestabilita je ode mě odehnala. Zabouchla jsem pomyslné dveře mezi mnou a těmi, kteří mi byli nejbližší, a neuplynul den, abych si to nevyčítala. Zároveň jsem ale nebyla schopná s tím něco udělat. Měla jsem strach, že se se mnou třeba už nebudou chtít nikdy bavit. Bylo těžké přiznat, jak špatně jsem se vůči nim zachovala a jak aktivně mě to zraňovalo. A nejhorší bylo, že jsem to neuměla sama spravit. Zoufale jsem toužila po tom, aby to napravil někdo za mě.

„To se lehkou řekne, ale mnohem hůř udělá,“ poznamenala jsem po dlouhé chvíli ticha, myšlenkami už úplně někde jinde. „Ale máš samozřejmě pravdu. Měla bych si hlavně najít čas na lidi. Je to už fakt doba, co jsem si nepovídala třeba se Sofií.“ Sofie byla moje první skutečná kamarádka. A nejenom proto, že byla moje švagrová. Našla jsem v ní spřízněnou duši, který stačí jeden jediný pohled a ví, jestli potřebuju obejmout, nalít víno, nebo říct do očí bolavou pravdu. A pak nalít víno a obejmout.

Jenže tahle Emma a Sofie, které spolu trávily hodiny a hodiny času a které se scházely téměř dennodenně, už neexistovaly. Ze mě se stal sebedestruktivní papiňák a Sofie? Vlastně jsem neměla tušení, jak poslední rok prožila. Spokojila jsem se s útržky „mám se dobře“ a „mohlo by to bejt lepší“ a zdvořilostními konverzacemi mezi dveřmi nebo nad hrajícími si dětmi. Radši jsem si hledala důvody, proč se omluvit, odejít z místnosti, zaměstnat se čímkoliv jiným. Neměla jsem totiž odvahu sdílet s ní svůj smutek.

Přišly mi líto i všechny další rodinné vztahy, o které jsem nepečovala tak, jak si zasloužily. Co když jim už vypršela lhůta trvanlivosti? Slzy se mi nahrnuly do očí, a než jsem se stihla dostatečně sebrat, už mi tekly po tvářích.

„Něco mě tam nahoře napadlo,“ ukázal Sam na oblohu. „Potřebujeme všichni vypadnout. Odcestovat. Jako dřív. Dlouho jsme nikde jako celá rodina nebyli a myslím, že si to všichni zasloužíme. Měli jsme to udělat už dávno a já jsem blbej, že mě to nenapadlo. Dnes jsem se v tom utvrdil, když jsem viděl, jaké divy s psychikou dělá změna prostředí a jiná perspektiva. Izolace nikomu nepomůže a moc mě mrzí, jak málo radosti jsme si za poslední dobu dovolili prožít.“

„To by bylo sice hezký, Same, ale nevím, jestli na to máme čas. A upřímně si nejsem jistá, jestli je na to nálada.“

„Emmi, vždyť přece víš a já vím, že to víš, že čas je jenom otázkou priorit. Vždycky. Ať si říká, kdo chce co chce, prostě buď si ten čas chceš udělat, nebo ne. Tak prostý to je. A nálada? To mi chceš říct, že je někde nějaká vesmírná ruleta, která losuje, s jakou náladou se zrovna probudíš? Pro lidi, který si tohle myslí, je život asi o dost jednodušší. Ale ty víš, že tohle všechno závisí jenom na nás. Že naše nálada je jen naše práce.“

Seděli jsme na letišti déle, než bylo v plánu, a vyhnala nás až přicházející tma. Na projížďku bylo pozdě, takže jsme rozsvítili světla na kolech a vyrazili domů. Sam mě jel doprovodit, a když

jsme zaparkovali u nás před brankou, na chvíli jsme se oba zastavili. Rozsvíceným oknem bylo z ulice vidět přímo k nám do obýváku. „Koukni na ně,“ kývnul hlavou Samuel. Oliver, Samík, Rozárka, Patrik, Oskar a Viktor, všichni v převlecích za piráty stáli na improvizované palubě našeho gauče a patrně stále ještě hledali ztracený poklad. Opřela jsem se o branku a pozorovala je. „Pro tyhle okamžiky stojí za to žít.“

GENIUS LOCI

Emma (25 let), květen 2051

„To snad ne,“ zašeptala jsem, když mi na holém rameni přistála s nechutným šplíchnutím bíločerná tekutina. Na okamžik jsem zavřela oči a doufala, že se na místě propadnu. Bleskově jsem hmátla po ubrousku a zatímco jsem se snažila co nejrychleji očistit, rozhlížela jsem se, kolik okolo sedících lidí si toho všimlo. S nikým jsem se ale nesetkala pohledem. Hledala jsem diváky svého potupného zážitku, ale nikdo nezvedl hlavu od své kávy a konverzace. Vůbec nikdo si mě nevšimal. Byla jsem všem naprosto ukradená. Jako bych byla neviditelná. Klepající rukou jsem vyndala telefon.

„Ahoj Američanko! Tak co? Máš dnes už lepší den?“ slyšet Oliverův rozesmátý hlas mě rozlítostnilo ještě víc.

Začala jsem natahovat: „Olivere! Já chci domů. Já to tady nedávám. Vůbec jsem sem neměla jezdit, byla to chyba! Nic se mi nedaří. Nejdřív ten ztracenej kufr! Pak...“

„Emmi, vždyť se vracíš už za tři dny. To uteče jako voda. A určitě to není zas *tak* hrozný...“ snažil se mě uklidnit přes několik časových pásem.

„Je to tady naprosto příšerný! Nemám kufr, podle posledních zpráv skončil někde v Severní Dakotě! Bydlím v pokoji s rodinou švábů a potím se každou noc jako prase, protože mi nefunguje klimatizace, ale bojím se odkrýt, aby po mně něco nelezlo. A co je nejhorší? Jsem tady už pět dní a nemám ani stránku! Ani jeden kloudnej odstavec! Ani jeden řádek... Co řeknu v práci? Díky, že jste mě poslali na drahou pracovní cestu, a hádejte, co jsem napsala. Absolutně nic.

Dnes ráno jsem byla odhodlaná mít dobrý den, oprostít se od všech nezdarů, které mě doposud provázely. Šla jsem si dát předražený ledový kafe, který mi vlastně ani nechutná, a víš ty co? Posral mě racek! V kavárně. Na nejrušnější promenádě v celým Malibu. A víš, co ještě? Nikdo si toho nevšimnul, protože tady si nikdo nikoho nevšímá.“ To už jsem úpěla a vztekle odpochovala ulicí od nedopitého kafe pryč. Kličkovala jsem mezi cyklisty, lidmi na kolečkových bruslích, matkami s kočárky a páníčky se psy. „Jsi tam?“

„Jo, jsem...“ Lekla jsem se, že máme chybu ve spojení. Ale to se nestalo. Oliver nemohl mluvit, protože se smál a snažil se, abych to nepoznala.

„Ty se mi směješ?“ kuňkala jsem se slzami v očích.

„Promiň, já jen, já si představil...“ hýkal do telefonu, „no... radši nic...“ Snažil se zastavit nevhodící se záchvat smíchu.

„No, tak to jsem ráda, že jsem tě pobavila... Olivero, když já mám asi opravdu strach, že to nezvládnou.“ Sedla jsem si do písku a zoufale pozorovala svět kolem sebe. Svět, který měl být kolébkou každého snu a úspěchu. Svět, který měl vystřelit mou kariéru až do nebes. Nebo snad ne? Neneslo snad Los Angeles na svých celoročně sluncem zalitých křídlech tenhle příslib?

Jedno březnové ráno napochodoval šéf do práce s tím, že potřebuje do dvou hodin náhradu za článek cestovního reportéra. Sebrala jsem veškerou odvahu a přinesla mu na přečtení své staré psaní z ostrova Sokotra. Aniž by ho dočetl, odsouhlasil vydání. „Nic lepšího stejně neseženu a něco tam prostě musím dát!“ vykřikoval a lomil ve své prosklené kanceláři rukama.

Přes noc jsem svým článkem zbožila veškeré žebříčky čtenosti. Sokotra se stala mým odrazovým můstkem. Sice jsem se nehнула ze svého místa v rohu sdílené kanceláře, ale povýšila jsem mezi cestovní redaktory. Od mého úspěchu uběhlo třičtvrtě roku a šéf si mě zavolal na kobereček, aby mi sdělil, že jsem místo vánočního bonusu dostala pracovní cestu do Ameriky. Málem jsem se rozplakala štěstím. To je to, co jsem si vždycky přála a po letošním pracovním nasazení i zasloužila. Byla jsem na sebe pyšná. Doma jsme to oslavili výbornou večeří a nejednou lahví vína. Bylo to vlastně poprvé, co jsem se mohla s někým radovat

ze svého úspěchu. S Dušanem a mámou jsem něco takového nezažila. Naopak s Oliverem, Samuelem, Patrikem a Sofií se úspěchy slavily a navzájem jsme si fandili.

Před dvěma týdny jsem si při skládání nových triček a bikin do kufru totálně idealizovala svou budoucnost. Představovala jsem si, jak se při východu slunce procházím liduprázdnou pláží a sbírám inspiraci, kterou pak s naprostou lehkostí sepíšu u ranní kávy do nejlepšího článku své kariéry. Celé dny se na mě budou usmívat opálení a cílevědomí lidé. Každý den se dám do řeči s někým jiným a skromně jim přiznám, že jsem tu jako novinářka. Že píšu o jejich městě a oni mi sdělí své životní příběhy. Jak jsem byla mladá, tak jsem byla blbá, vzpomněla jsem si na oblíbenou větu své třídní učitelky ze střední školy.

„Emmi, tak se na to podívej z té lepší stránky,“ ozval se mi v uchu Oliver a já se ze svých myšlenek vrátila zpět pod palmu, do horkého písku a páchnoucího vánku.

„Já tady žádnou lepší stránku nevidím. Nevím, jestli mi nejvíc vadí ta všudypřítomná kombinace smradu rybiny, marihuany a kanalizace nebo hluk a ruch, který nikdy nemizí, jenom mění svou intenzitu.“ Kňourala jsem a ani se nesnažila být konstruktivní. „Místo nejlepších článků mého života jsem si tady akorát vytvořila pisatelskej blok, potím se tady v jedněch hadrech a...“

„Emmi, víš, co bys měla udělat?“ přerušil mou znovu nabíhající litanii problémů Oliver.

„Kdybych to věděla, tak bych se ti tady právě nehroutila v přímým přenosu.“

„Měla bys na sebe přestat tak tlačit. Měla by ses uklidnit. Měla by ses vykašlat na to, že po tobě někdo něco chce. Že teď musíš. To pak prostě nepůjde. Po návratu ze Sokotry ses taky nesnažila napsat nejlepší články, ale prostě jsi jen popsala svoje zážitky. Tak to udělej stejně. Dovol si to tam prožít. Běž se projít, nasávej tu atmosféru. Ať už je jakákoliv. A buď v klidu. Vůbec nepochybuju o tom, že to zvládneš.“

„Ach jo.“

„Emmi, jsi úžasná novinářka, tak si tam ještě ty poslední chvíle koukej pořádně užít. Jsem na tebe moc pyšnej. Miluju tě a nemůžu se dočkat, až se mi vrátíš.“

Po našem rozloučení jsem zůstala ještě chvíli sedět. Myslela jsem na to, jak se na Olivera neskutečně těším a jak mi i týden bez něj přijde jako neuvěřitelně dlouhá doba. Jak moc jsem si odvykla být sama. Jak divně jsem se každý večer cítila, nejen kvůli švábům, ale hlavně kvůli tomu, že jsem na posteli pro dva usínala sama. Nemohla jsem se dočkat, až se uvidíme. Byla jsem za něj tak vděčná. Tak nesmírně vděčná za pocit, že mám komu zavolat. Že jsem v něm našla partnera, který mě podporuje v plnění snů

a dodává mi odvalu, když mám pocit, že se na mě všechno hroutí. Rozhovor s Oliverem byl jako objetí.

Oprášila jsem se od písku a poprvé za celou dobu jsem šla městem bez cíle. Bez honby za jakýmkoliv prožitkem, senzací nebo poznáním. Bez očekávání. Na chvíli jsem se plně odpoutala od myšlenek na práci a jen se motala po bulvárech. V jednom ze stovek rychlých občerstvení jsem do sebe nasoukala (ne)smrteľnou kombinaci burgeru s hranolky. Nevím, jestli to bylo dávkou přepáleného oleje nebo hovorem s Oliverem, ale cítila jsem se lépe. Stres ze mě každým krokem opadával a já si začala město užívat. Bloumala jsem ulicemi, obdivovala luxusní vily, které jedna vedle druhé vypadaly jako zhmotnění amerického snu. Jen kdyby nesousedily s ulicemi, do kterých jsem se ani neodvážila vkročit. Napojila jsem se na jednu z hlavních tříd, mĳjela korporátní budovy a desetiproudou silnicí kolem mě frčelo jedno auto za druhým.

Během cesty po chodníku slávy, kde měla právě odhalení a fotografickou seanci hvězda, kterou jsem nepoznávala, mi pĳpnul telefon. Zpráva z práce, protočila jsem oči. Lidi v kanceláři byli těmi posledními, na které jsem teď chtěla myslet. Reakce kolegů na můj odlet mě zamrzela, ale vlastně ani nepřekvapila. Polovinu to nezajímalo a ta druhá se na mě falešně usmĳvala. Zaslechla jsem i verzi, že jsem se musela se šéfem minimálně vyspat, abych si tuhle cestu do Ameriky zasloužila. Pověst našeho šefa tomu

bohužel nahrávala. Kromě pochybných vztahů na pracovišti byl taky známý svým chorobným nezájmem o kvalitu textů. Šlo mu jen o statistiky přečtení a co největší zisk. Jinak nechával prostor naší kreativě, což bylo na jednu stranu velice osvobozující, ale na druhou velice obtížné.

Celé odpoledne jsem nenapsala ani řádek. Chodila jsem po městě, jedla, pila, pozorovala. Když začalo zapadat slunce, posadila jsem se na lavičku u mola, sledovala ruské kolo a všudypřítomný mumraj.

Přede mnou prosvištěl rychlou chůzí navoněný třicátník v obleku s kufříkem, vykřikující něco o akcích. Vůbec si nevšiml dechberoucího západu slunce nebo roztomilého pejska, který si na pláži hrál se svým páníčkem. Neviděl malou copatou holčičku se zmrzlinou, jak si opatrně nese obrovskou porci k lavičce. Nevšiml si ničeho. Sedl do taxíku a uháněl směrem k mrakodrapům v centru, aby mohl ještě teď večer pracovat. Los Angeles se totiž s nikým nemaže. Tady zdaleka nestačí být dobrý. Pokud chceš uspět, musíš být nejlepší.

V ten okamžik mě osvítil nápad, jak bych svůj projekt mohla uchopit. Napíšu dopisy lidem. Obyčejným lidem, kteří žijí v Los Angeles své životy. Měla jsem dostatek sebereflexe, abych pochopila, že nikdy, ani kdybych tu žila deset let, neobléknu jejich boty a neprojdou jejich cestu. Nechala jsem se pohltit duchem místa a začala rovnou psát.

Psala jsem prodavači donutů. Ptala jsem se ho, jak se cítí, když sídlí na dotek oceánu, který se jmenuje Tichý, ale přes křik racků a lidí z kolotočů neslyší zašumění jediné vlnky.

Psala jsem policistovi, který s loktem vystrčeným z okénka krouží po hlavních třídách a snaží se pochytat malé rybky v oceánu kriminality. Chtěla jsem vědět, jestli v hloubi duše věří, že pomáhá a chrání tím, že rozdává pokuty za parkování.

Psala jsem bezdomovci ležícímu na chodníku slávy. Zajímalo mě, jestli si vybral své místo pod hvězdami na hvězdách v dlažbě naschvál, aby světu ukázal, jaká parodie na štěstí Los Angeles vlastně je.

Psala jsem miliardáři, který se vypracoval od nuly. Dotazovala jsem se ho, jestli mu peníze stojí za to, že zmešká šest ze sedmi večeří s rodinou. Jestli si splnil sen a jak se cítil, když si to uvědomil.

Psala jsem naivnímu snílkovi, který doufal, že ho město přivítá s otevřenou náručí, obejmeme ho svými křídly a naservíruje na zlatém podnose to nejlepší, co může nabídnout. Psala jsem mu, aby se na sebe nezlobil, až mu ty růžové brýle srazí realita z nosu.

Psala jsem padlým andělům. Všem, kteří už neunesli tíhu bytí a stali se součástí tohoto města navždy. Ptala jsem se jich, jako bych byla pevně přesvědčená, že mi odpoví, co bylo tím posledním, co je srazilo na kolena.

Psala jsem ženě, která obětovala své zdraví, jak fyzické, tak psychické, aby se dostala do Hollywoodu, a ve své slávě našla jenom prázdnotu.

Psala jsem ženě, která obětovala své zdraví, jak fyzické, tak psychické, aby se dostala do Hollywoodu, a ve svém neúspěchu našla vysvobození.

Psala jsem dokud se do mě nedala zima. Pak jsem se zvedla a pomalu se vracela zpět k hotelu. Opět jsem se musela proplétat mezi stovkami lidí. Po celém dni jsem byla vyčerpaná a nechtěla jsem už slyšet ani slovo. Když jsem čekala v davu před přechodem silnice, uvědomila jsem si, že v tomhle městě není nikdy nikdo sám. Že je tu tolik lidí, že samota je nedostatkové zboží, a i přesto jsou tu tisíce osamocených duší. Zvedla jsem hlavu a pozorovala, jak nebe místo hvězd křížují letadla. Málem jsem pro ten pohled zmeškala zelenou na semaforu.

Druhý den jsem se šla posadit na tu stejnou lavičku. Napsala jsem ještě jeden, soukromý dopis. Napsala jsem sama sobě. Děkovala jsem si, že jsem příležitost odletět sama do Ameriky využila, a ač to tady nedopadlo podle mých očekávání, byla to lekce, na kterou nikdy nezapomenu. Děkovala jsem Oliverovi, že mě podpořil na každém krůčku celé cesty a že mi byl neskutečnou oporou. Psala jsem i svému budoucímu já a přála mu, aby se v životě nebálo udělat krok do neznáma.

KOŘENÍ ŽIVOTA

Emma (34 let), květen 2060

Seděla jsem v letadle a litovala každého rozhodnutí, které mě sem dostalo. Šéf potřeboval člověka v terénu. Emmo, buď letíš, nebo letíš. Řekl to jako vtip, ale nesmál se. Už jsem ho pár let znala, abych věděla, že to myslel smrtelně vážně. Bylo mu úplně jedno, že se mi to nehodí, že mám doma dvě děti s neštovicemi a manžela s vlastní kupou práce. Sice už jsme měli v týmu daleko víc lidí, ale stejně jsem většinu článků do cestovní rubriky psala já.

Vystoupila jsem v Benátkách. Přesun do hotelu byl otázkou pár minut. Padla jsem na postel a se staženým hrdlem volala domů.

„Mami, táta mi nechce dovolit čokoládu v posteli!“ ozval se plačtivý hlas Rozárky. „Kdy přijedeš domů? Až se třikrát vyspíme?“ Málem mi v ten okamžik puklo srdce. I když jsem věděla, že je Oliver nejúžasnější táta, kterého jsem si pro své děti mohla přát, chtěla jsem být já tím, kdo se o ně postará. Být tím, kdo jim zakáže sladkosti, bude je konejšit a tišit největší bolení při mazání pupínků. Tím, kdo jim uvaří krupicovou kaši a přečte pohádky před spaním.

„Emmi, slyšíš mě? Kromě čokoládové neshody je tady jinak všechno v pohodě. Že jo, děti?“ Dvojitý jásot v pozadí mi potvrdil, že se jim opravdu s každou hodinou vrací víc a víc energie. „Cesta bez komplikací?“

Povídala bych si s nimi klidně celý večer. Vůbec by mi nevadilo viset mezi nimi jako kouzelné sluchátko a jenom poslouchat, co si povídají. Ale to nešlo. Stálo mě obrovské úsilí, abych se přiměla ukončit hovor. Když udělám co nejvíc práce tady, budu moct po návratu trávit víc času s dětmi, opakovala jsem si při balení malé kabelky a vyrazila na první procházku Benátkami.

Vzala jsem sama sebe na večeri, ale měla jsem tak stažený žaludek, že jsem skončila jen u předkrmu. Druhý den jsem bloudila uličkami. Okukovala jsem oloupané omítky na domech, které byly svědky toho, kam až dosáhla při záplavách voda a kam pravděpodobně i za pár let dosáhne. Polemizovala jsem nad tím, že bych si zaplatila plavbu po kanálech, ale nějak jsem si nedokázala představit, že bych romantickou plavbu ve zlaté gondole absolvovala sama bez Olivera. Když se mi rozezněl telefon, v prvním momentu jsem se lekla, že se doma něco stalo.

„Nic se neděje!“ avizovala s prvním nadechnutím místo pozdravu Patricie, protože jí bylo jasné, že mě popadne strach. „Jen jsem tě chtěla pozdravit a zeptat se, kde jsi?“

„Ahoj Patricie, no... přece v Benátkách?! Už od včera...“

„Jo, ale kde *přesně* teď jsi?“ netrpělivě mě přerušila.

„Nejsem si jistá, jak se to tady jmenuje. Vymotala jsem se z náměstí od Baziliky svatého Marka a jsem v ulici, počkej s názvem Frezzeria... Proč se ptáš?“

„Tak se ani nehni!“ zněl její pokyn a položila mi telefon.

„To si děláte legraci?!“ vykřikla jsem, když ke mně ruku v ruce a potutelně se usmívající přicházela nejen Patricie, ale i Samuel. Nemohla jsem uvěřit tomu, že mě přiletěli takhle překvapit. Jen co ke mně došli, oba mě objali. „Co tady děláte?“ nevěřičně jsem koukala z jednoho na druhého.

„Ále, to víš. Celý včerejšek jsme strávili s Rozárkou, Samíkem a Oliverem a dnes jsme si řekli, že máme ve světě ještě jedno dítě, které nás potřebuje. Takže nás napadlo, že bychom tě mohli rozptýlit, dát si společnou večeři a popovídat si.“ Odpověděla mi Patricie.

Samuel pokračoval: „Nemusíš mít sebemenší obavy, doma je všechno v naprostém pořádku. Uvařil jsem jim poctivej hovězí vývar. Čtyřicet hodin taženej, ten postaví na nohy i nebožtíka!“ Že k sobě Samuel s Patricií neoddělitelně patří, na to už jsem si zvykla, ale stejně jsem znovu žasla nad tím, jak úžasně se doplňovali. Jak ve slovech, tak v životě. Byli dokonale sehraní, vždy přesně věděli, co ten druhý potřebuje a chce říct ještě dřív, než to vysloví.

„Jo, dovezli jsme jim tenhle kouzelný vývar, taky kupu ovoce a pár dobrot. Dětem se už vrátila většina jejich energie

a dnes se za nimi vydali na návštěvu Patrik se Sofií a s dětmi. Sofie prohlásila, že už chce, aby to Viktor a Oskar taky měli za sebou, takže se k vám jdou nakazit.“ Doplnila ho s lehkostí Patricie.

Taky jsem se dozvěděla, že Sam to sem odpilotoval a že jsou tu kromě poznání dalšího kousku světa především kvůli mně. Usadili jsme se na zahrádku restaurace a nad lahví prosecca sdíleli své dojmy z Benátek. Odpoledne nám pomalu mizelo v jedné sklence za druhou, až se o slovo přihlásil hlad a připomněl nám s pomalu zapadajícím sluncem, že už bude čas večeře. Objednali jsme si talíře mořských plodů a další lahev.

Dvakrát jsem se zvedla od stolu a telefonovala domů, kde bylo všechno samozřejmě v pořádku. „Já vím, já vím. Jsem přišerná úzkostná matka, která ale místo toho, aby se starala o děti, radši trajdá po světě,“ řekla jsem, když jsem dosedla zpět na své místo.

„To si přece o sobě nemyslíš?“ zvažněla po mých slovech Patricie.

„Já už ani nevím, co si mám myslet. Ale jsem fakt naštvaná, že jsem se za sebe a za to, co jsem vážně chtěla, nedokázala postavit. Že jsem nedokázala říct ne. Kvůli dětem, ale hlavně kvůli sobě.“ Posouvala jsem vidličkou po talíři prázdné škeble.

„Emmi, vzpomínáš si na svou úplně první pracovní cestu? Jak jsi z toho byla vyřízená a jak bylo všechno proti tobě? Taky jsi to nakonec zvládla,“ utěšoval mě Samuel.

„Ale tohle je něco úplně jiného. Nebo teda jiného, pravda je, že to tady páchne dost podobně.“ Upřela jsem pohled do protékající vody pod námi. „Tenkrát jsem potřebovala léčbu šokem. Ale teď? Co si tady dokazuju? Moje kariéra začíná být za zenitem. Potápí se, stejně jako Benátky. Postupně, ale nenávratně. Cítím to na sobě a cítím to na svém psaní. Psát přes deset let články na povel vyčerpalo veškerou mou zásobu tvořivosti. Je jen omezený počet způsobů, jakým se dá popsat místo, a připadám si na prahu vyhoření. Psaní mě pořád baví, je to můj život. Tohle psaní podle zadání mě ale totálně vysává. Už to není, co to bývalo, a čtenářů ubývá. Je čím dál těžší zaujmout obyčejným vnímáním světa, takže se dojmy doplňují uměle. Navíc ta nová politika, kterou šéf zavedl? Nacpat reklamu na hotely, kde jsme na cestách ubytování, a recenze na restaurace, se kterými máme předem domluvené spolupráce? Z toho mi je akorát špatně, je to jako hození vidlí do veškeré kreativity. Celá rubrika cestování se stala děsně komerční. Už je to jenom o tom, kdo dá nejvíc peněz.“

Patricie se Samem mlčeli. Oni prostě dělali všechno spolu. I to mlčení. „A je mi líto, že mě tolik let práce na článkách připravilo o kouzlo, kterým cestování je. Úplně to ve mně ubilo touhu po syrových prožitcích a zničilo veškerý adrenalin.“

Přitom cestování je kořením života. Kořením, které nejvíc voní, když je drcené. Když se z turisty stane cestovatel. Když

pochopí, že krása dané země se neschovává u pěti hlavních památek, ale že je schovaná mimo hlavní cesty, mezi lidmi, v jejich kultuře a vnímání světa. Že tam se sbírají zrnka zážitků, a pokud člověk dostatečně vnímá, může si je přidat do své vlastní kořenící směsi života. Když člověk pochopí, že autentické zážitky s tebou zůstanou a budou ti vonět životem navždy. A čím víc zemí procestuješ, tím víc poznáš příchutí, které si pak přenášíš do svého každodenního bytí. Každá cesta by měla trošku okořenit cestovatelův život, nebo se pletu?“ zvedla jsem na oba oči. Samuel a Patricie na mě koukali se zvláštním zaujetím.

„Ne, nepleteš, já s tebou plně souhlasím. Akorát si člověk musí dát pozor, aby si ten život nepřepepřil, aby mu pak ještě vůbec chutnalo.“ Pokývala souhlasně hlavou Patricie.

„Tak to si dáme ještě jednu lahev, ne?“ zeptal se Samuel, když k nám mířil číšník. „On ti to občas okoření život sám a tobě nezbyde nic jiného, než si to vyžrat.“

Samuel se otočil na Patricii a ta se na něj smutně usmála. Vyměnili si pohled, který vydal za tisíc slov. Jejich láska byla tak křehká a zároveň tak silná. Kolikrát denně asi zalitují, že se nenašli dřív? Věděla jsem, že na tenhle dotaz nikdy nedostanu odpověď. A možná to bylo dobře. Možná by mi ta odpověď zlomila srdce. Přistihla jsem se, že se nad jejich poutem dojímám. Jak o sebe pečovali, jak se bezmezně milovali i se všemi rozdíly a pro všechny

rozdíly. Při pohledu na tyhle stále zamilované lidi se mi ještě víc zastesklo po Oliverovi, po mé spřízněné duši.

„Tím, že opustíš svou komfortní zónu, sbalíš si jenom pár věcí a vrhneš se po hlavě do země, kde jsou úplně jiné zvyky, pravidla, kde nikomu nerozumíš a jsi odkázaná jen sama na sebe, daleko od všech nejbližších, získáš úplně jinou perspektivu,“ rozvášnil se při svých slovech Samuel.

„Kolik zemí už jsi vlastně navštívila?“ zeptala se Patricie.

„Dvaadvacet,“ odpověděla jsem. Dnes jsem zrovna přemýšlela, v kolika zemích jsem už byla a kolika městy prošla. Díky ostrovu Sokotra jsem zjistila, že nejkrásnější místa najdeš tam, kde je nejméně čekáš. Díky Los Angeles jsem přišla na to, že záleží pouze na úhlu pohledu a že nic není tak černé, jak se může zpočátku zdát. Na druhou stranu, kvůli Pekingu jsem přišla o Rozárčin první zoubek. Kvůli Dubaji jsem zmeškala Samíkův první krůček. Už jsem se nechtěla nechat o žádná další poprvé připravit.

„No, vidíš, to jsme na tom podobně, a to jsi skoro o třicet let mladší.“ Patricie se natáhla přes stůl a přikryla mou ruku svou dlaní. Emoce, které se ve mně praly, jsem zapila další skleničkou. Neměla jsem slov. S Oliverem a později i s příchodem dětí na svět jsem pochopila, že rodinu člověk získává a buduje v dospělosti. Netušila jsem, že budu mít takové štěstí a najdu i své nové, milující rodiče. Přesně takové, o jakých jsem v dětství četla a snila. Takové, jakými pro mě byli Samuel a Patricie. Cítila jsem za ně neskutečný

vděk. Už jen to, že za mnou přiletěli, protože věděli, že tahle cesta je jedna z těch náročnějších. Postarali se o mé děti a manžela a přiletěli se postarat i o mě. Podpořit mě a ukázat, tím nejmíň okázalým způsobem, co je na světě nejdůležitější. Rodina.

„Na Emmu!“ zvedla skleničku Patricie. „Určitě napíšeš skvělou reportáž,“ povzbudivě na mě mrkla.

„Na Emmu,“ Samuel se při těch slovech díval na Patricii.

OKAMŽIKY

Emma (38 let), listopad 2063

„PŘEKVAPENÍ!“ Nesynchronizovaný osmihlasý řev mě přivítal po příchodu do obýváku. Samozřejmě jsem tušila, že se něco chystá. Jestli mé rodině opravdu něco nešlo, bylo to udržení jakéhokoliv tajemství. Ale muselo se jim nechat, že byli vytrvalí. Nikdy je to v plánování dalších překvapení nezastavilo.

Děti byly od samého rána jako na jehlách a nepřetržitě mi kladly na srdce, které věci musím v obchodě nakoupit a zároveň jmenovaly důvody, proč se mnou na ten nákup rozhodně nemůžou jít. Ostentativně se kolem mě ochomýtal. Usilovně se mi snažily neprozradit, že pro mě něco chystají a až dojemně v tom selhávaly. Ještě se nenaučily finty a triky dospělých. Nenačily se přetvářce, neuměly si nasadit masku a předstírat, že se nic neděje. Prostě se chovaly tak, jak se cítily. Trochu jsem jim záviděla tu nevinnost, s jakou prozatím vnímaly život. Po obědě už nedočkavostí houstla atmosféra jako mlha za oknem, tak jsem radši vyrazila na ten nenápadný nákup.

Dala jsem si na čas. Bloumala jsem ulicemi, i když byl jeden z nejošklivějších dnů letošního roku, aspoň co se počasí týče. Potěšilo mě, že má statistika narozeninového nečasu tak zůstala neporušená. Rok co rok, už minimálně deset let, každý jedenáctý listopad foukalo, přšelo a teploty nepřekročily pět stupňů.

Při návratu domů jsem se ani nestihla rozkoukat, kdo všechno na mě v obýváku čekal. Nestačila jsem si ani prohlédnout balonkovou výzdobu a už jsem byla usazená do čela stolu se zlatou korunkou na hlavě, kterou mi nasadila má dcera Rozárka. Vnitřní bouře mi bránila v mluvení, a tak jsem se na všechny jenom zuřivě usmívala. Děti byly nadšené, jak moc se jim povedlo mě překvapit. Dala jsem si záležet, abych při jejich výkřiku „Překvapení!“ pořádně zalapala po dechu a tvářila se, že mě ani ve snu nenapadlo, že by pro mě něco chystaly.

Naštěstí se zatím vše obešlo bez gratulování tváří v tvář. Neměla jsem odvahu podat si s každým z nich ruku a podívat se jim do očí. Sice jsem se už poslední týdny vracela do něčeho, čemu by se dal říkat normál, ale cesta ze smutku nevedla rovnou, dlážděnou cestou. Byla plná serpentýn. Taková horská dráha, kde za každou zatáčkou číhaly nové překážky a strachy. Dlaně se mi nervozitou potily. Oliver mi podal sklenku, takže jsem aspoň zaměstnala ruce.

Při nalévání zavládl chaos. Děti se překřikovaly a Sofie v poslední chvíli zabránila tomu, aby i ony dostaly alkoholickou

verzi přípitku. Seděla po mé levé ruce. Takovou blízkost jsme spolu nesdílely skoro celý rok. Z prvotního přesvědčení, že Patriciinu smrt zvládneme jako rodina, se stala pouhá nenaplněná tužba. Nedodržela jsem přísliby v proslovech o tom, že jsme tu jeden pro druhého. Stáhla jsem se a odžila tenhle rok jako solitér. Prostě jsem to nezvládla. Mé obranné bariéry ale byly na mou rodinu krátké. Nenechali se odstrčit. A dnes se tu pro mě a kvůli mně sešli.

Sofie se se mnou snažila navázat už po několikáté oční kontakt, ale kdykoliv jsem se na ni podívala, vehnaly se mi do očí slzy lítosti. Sofiiny pokusy o komunikaci se mnou úspěšně přerušovalo kombo energie, které sedělo vedle ní. Uhlídat dvojčata Oskara a Viktora byla totiž disciplína pro pokročilé a plně zaměstnávala nejen ji, ale i Patrika na druhém konci stolu.

„Tak co? Tak už?“ Samík klečel na židli a v napřažené ručce držel skleničku. Všichni jsme ho napodobili.

„Na Emmu,“ pronesl Oliver, došel ke mně a políbil mě. Ostatní se natáhli ze svých míst a přitukávali jsme si, dokud se opět neozval netrpělivý dětský jekot.

„Dědo! Jdeme? Můžeme už pro to dojít?“ Při Rozárčiných slovech všechny děti seskočily ze židlí a vyřítily se směr kuchyň. Sam se ještě jednou napil a následoval je. Po jejich odchodu zavládlo mezi námi čtyřmi zvláštní ticho. Dokonce ani Patrik nevtipkoval.

Několik tichých, bolestně dlouhých vteřin uplynulo a z kuchyně se opět ozvalo překřikování. Na velikém ozdobném tácu, který uprostřed držel Sam a po okraji ho svíraly čtyři dětské pěstičky, ke mně plula žlutá neforemná hrouda s očičkama.

„To je... to je ale krása!“ koktala jsem a ve vzletných větách chválila na první pohled dětmi odvedenou práci. Ty se málem nadnášely štěstím, když viděly mé nadšení.

„Musíš poznat, co to je! To je ten dárek,“ řekl Oskar a vlezl si ke mně na klín. Jeho automatická blízkost a láska mě opět rozlítostnily.

„Emmi, připravili jsme pro tebe společnou cestu a tvar dortu je náповěda, kam tě chceme vzít,“ uvedl na pravou míru Oliver.

„No, já si myslím, že to bude někam do tepla a že je to sluníčko,“ hádala jsem.

„To není sluníčko, mami!“ vykřikla Rozárka a vypadala až rozhořčeně, že jsem to nepoznala napoprvé.

Tyhle překérní situace, kdy mi děti něco vyrobí a chtějí, abych hádala, co se za jejich výrobkem skrývá. „Co by to tak jenom mohlo být?“ Snažila jsem se v sobě probudit veškerou imaginaci a zoufale těkala očima po náповědě u dospělého osazenstva. „Že by to byl kanárek? Letíme na Kan...?“ Konec mé věty se ztratil v bouřlivém potlesku.

„Ty vole, nechápu, že to poznala. Vždyť ani já to nepoznal, a to jsem věděl, co to má bejt.“

„Patriku! Musíš to těm dětem hned kritizovat? Vždyť víš, že si na tom daly tak záležet.“

„Jo, táto, musíš nám to hned kritizovat? Je to jasnej kanárek.“

„Klídek, prosím vás... Hlavně když to bude chutnat líp, než jak to vypadá.“

Vanilkový dort s kokosovým krémem chutnal přímo báječně. Když se děti nadopovaly cukrem, odběhly si hrát do pokojíčku. To nejzajímavější pro ně stejně už pominulo. Po jejich odchodu se mě Sofie zeptala: „Myslela jsi to vážně? Že se těšíš, až pojedeme, nebo jsi to řekla, jen abys nezkazila dětem radost?“ Tón, který použila, nebyl útočný, byl vyčerpaný.

„Ano, myslela jsem vážně každé slovo. Těším se. Snad vám nebude vadit trávit čas v mojí přítomnosti.“ Hned jsem zalitovala svých slov.

„Ach jo, Emmo! V tom snad nikdy nebyl ten problém, ne? MY jsme s tebou chtěli trávit čas vždycky,“ opáčila mi Sofie.

„Letíme za dva týdny na dva týdny. Vybrali jsme ostrov Tenerife. Podívej, tady budeme bydlet,“ Oliver mi začal před obličejem mávat fotkami našeho ubytování. Netrvalo dlouho a s Patrikem a Samem se pustili do debaty ohledně tras, které chtějí projít.

Vzala jsem lahev, dolila nejprve sobě a pak i Sofii, která se debaty neúčastnila, jen vedle mě seděla a mlčela. „Říct promiň asi nestačí, co?“ zeptala jsem se jí.

„Ale Emmi, ty to nechápeš. Já se na tebe přece nezlobím. Já si jenom přeju, aby to mezi náma bylo jako dřív. Aby ses mi ozvala, když budeš sama chtít, a ne proto, že tě bude hlodat pocit povinnosti. Nejsem pitomá, vím, že některé věci nebudou jako bývaly, ale prosím, můžou aspoň nějaké zůstat stejné? Protože, Emmo, já loňskou zimu přišla nejen o Patricii, ale i o tebe.“

„Sofie, já... já se snažím... Udělám všechno proto, abych se dala dohromady.“

„Emmi, sakra, ale já tě nepotřebuju v hromadě, v kupě nebo v něčem, co označíš za normální stav. Já tě potřebuju prostě takovou, jaká jsi.“ Že na opačné straně stolu utichly mužské hlasy, mi došlo až v momentě, kdy po jejích slovech zavládlo hrobové ticho.

Vůbec jsem nevěděla, jak mám reagovat. Připadala jsem si jako zrádce a srab. Znovu jsem vykoktala omluvu a odešla do kuchyně. Opřela jsem se o ostrůvek a zuřivě mrkala, abych se nevrátila zpět s uplakanýma očima. Pár vteřin na to vrzly dveře a přišel za mnou Oliver.

„Pojď sem,“ natáhl ke mně konejšivě ruce, a ještě než to dopověděl, už jsem se mu choulila v náručí. „Víš, že se na tebe

nikdo nezlobí, ale Sofie má pravdu. Pro nás nemusíš být perfektní. Chceme tě takovou, jaká jsi. Takovou tě všichni milujeme.“

Vrátila jsem se ke stolu, a když Sofie zavelela k odchodu, zvedla se proti ní malá dětská revoluce. „Ale mami, my jsme si nestihli vůbec pohrát!“

„Teto, prosím, ještě nechodte. Mami, můžou tady Oskar a Viktor spát?“ prosebně se na nás koukal Samík.

„Když to nebude tetě a strejdovi vadit, klidně můžou, pyžamka a kartáčky tady mají. Tak proč by ne?“ odsouhlasila jsem a všechny hlavy se na mě otočily.

„Vadit? Vadit?! Emmo, díky!“ Takhle nadšeně se na mě Patrik nepodíval ani nepamatuju, a jednou nohou mizel za dveřmi.

„Zas nemusíš bejt tak moc nadšenej, že se zbavíš vlastních dětí,“ zasmála se jeho kvapnému odchodu Sofie, ale vzhledem k tomu, že nic nenamítala, měla patrně stejnou radost.

„Hele, můžou u vás bejt zítra i na oběd? Už asi sto let chceme jít se Sofií do té nové restaurace...“

„Jasně že můžou. Nechceš přijít na oběd taky, Same?“

...

Od svých narozenin až do našeho odletu jsem nenapsala ani čárku a vůbec mi to nevadilo. Naopak jsem cítila, že sbírám síly na napsání konce, abych uzavřela celou knihu. Věnovala jsem se teď hlavně dětem, vařila jsem, uklízela a byla sama se sebou a svými myšlenkami.

Jakmile se letadlo odlepilo od země, zaplavil mě uspokojivý pocit, že jsem svou radost nepředstírala. Že se na dovolenou a čas strávený s celou rodinou moc těším.

„Podívejte, támhle je Tenerife,“ ukazoval v řadě před námi Samuel dětem. Ty musely mermomocí sedět s ním a uzavíraly dohody o tom, kdo s dědou poletí tam a kdo zpátky. Jakmile jsme se totiž vydali na jakoukoliv cestu, kormidlo přebíral Samuel. Děda, který byl v očích našich dětí zosobněním hrdinství, a my proti němu trapní žabaři.

„Jak to víš, dědo?“ zeptala se Rozárka, která si jako nejstarší vybojovala právo sedět u okýnka.

„No, vidíš tamtu velikou horu, co má na vršku sněhovou čepici? To je nejvyšší hora celého Španělska. Vlastně i proto se Tenerife jmenuje Tenerife. V jazyce původních obyvatel to znamená zasněžený,“ vysvětloval Samuel a děti ho poslouchaly v posvátném údivu.

„A jaký další ostrovy tady jsou?“ vyptávala se dál Rozárka.

„Dědo? A jak rychle letíme?“ natahoval se k němu přes uličku Oskar.

Samuel trpělivě odpovídal. Bylo na něm vidět, jak je rád, že letíme všichni spolu. Když jsme ho ráno vyzvedávali cestou na letiště, málem jsem ho nepoznala. Jeho nadšení možná zastiňovalo i to dětské. Měla jsem pocit, že s námi cestuje vrstevník, ne o třicet let starší člověk.

Při pohledu na naši devítičlennou partu by nás kdekdo mohl považovat za nejšťastnější rodinu na světě. Dva bratři, kteří se špičkují a vtipkují, děti, které se věší na svého milovaného dědečka, a dvě mámy, které jsou rády, když jsou všichni rádi. Nikdo ale neviděl, jak moc nám chybí desátý člen téhle výpravy, jak nejsme zvyklí, že nás je o jednoho míň.

Děti se jako na každé naší cestě toužily od nás rodičů co nejvíc odpoutat. Soutěžily o Samuelovu pozornost a jejich boj byl o to složitější, protože tu už nebyla jejich úžasná babička Patricie, která pro ně byla stejným vzorem.

Shodli jsme se, že já s Oliverem a Patrik se Sofií pojedeme napřed do pronajaté vilky na severním pobřeží. Děti a Sam jeli na základní nákup, na misi, jak tomu říkali. Když jsem si lehla na lehátko u bazénu, měla jsem pocit, že šťastnější už nemůžu být. Sofie vedle mě začala téměř do minuty podřimovat a Oliver s Patrikem vyrazili do oceánu užít si nerušené chvíle, než kolem nich budou plavat i děti. Pozorovala jsem je z terasy a užívala si čerstvého slaneho vzduchu, který k nám vál od Atlantiku.

„Jsme doma!“ ozval se po hodině výkřik ode dveří. Vyběhla jsem pomoci s nákupem.

„Dobrý, nezapomněl,“ s těmi slovy Oliver rovnou pro všechny otevřel lahve piva.

„Představte si, že po dědovi chtěla nějaká cizí paní číslo!“ informovala nás všechny Rozárka. „Říkala, že mu to sluší, a povídala si s ním ve frontě u pokladny.“

„Taky musíš všechno vykecat,“ utrousil Sam, ale bylo vidět, že se nezlobí.

„Jsi šikovná, že už rozumíš tak dobře španělsky, abys mohla odposlouchávat, jak dědu zve španělská šťabajzna na rande,“ ušklíbnul se Patrik a Rozárka se nad jeho pochvalou nadmula pýchou.

„Kdo si jde se mnou zaplavat?“ změnil téma Samuel a bravurně odvedl dětskou pozornost. Na pláž jsme nakonec vyrazili všichni, kromě Sofie, která zůstala doma a připravovala pozdní oběd. Rozložili jsme deky na černý písek a nebojácně vyrazili do vln.

V klidném tempu jsme procestovali téměř celý ostrov. Vytvořili jsme si malé rituály a já si po deseti dnech dokázala představit, že bych tady bydlela napořád. Každé ráno, ještě před snídaní, bral Sam děti k moři, kde na pláži provedli rozcvičku a pak šli plavat. Vraceli se hladoví a rozproudění, zatímco my nachystali snídaní a sbalili věci na celý den, který jsme většinou trávili na túrách. Každý večer jsme byli buď na pláži a v oceánu, nebo na terase u bazénu.

„Mamí! Vyfoť nás, jak děláme stojky!“ ozvala se Rozárka poslední listopadový podvečer. V mžiku opět zmizela pod hladinou a z bazénu vykukovaly čtyři páry kývajících se nohou.

„Nikam nechod', já je vyfoťím.“ Zvedl se Samuel a šel pro foťák. „Rozárko, udělejte to ještě jednou!“

Kéž by tu byla Patricie. S ní jsme nikdy nemuseli řešit, kdo nás vyfoťí. S něžností brala času okamžiky a vytvářela nám tím nezapomenutelné vzpomínky. Zachycovala detaily našich životů a skládala z nich alba, nad kterými jsem v posledním roce prolila litry slz. Věděla jsem, že i když se ji Sam právě pokouší nahradit, bylo by možná míň bolestivé, kdyby to nedělal. Kdyby se tak moc nesnažil vyplnit prázdné místo, které po ní zůstalo.

„Dědo, ale ty tam máš krytku,“ vypískl Oskar a všechny děti se začaly řehtat. Sam se taky smál, ale místo, aby krytku sundal a děti vyfoťil znovu, položil foťák na stůl a skočil do vody za nimi.

Večer jsem dětem dočetla pohádku a po špičkách se vracela na terasu, kde Patrik zrovna servíroval salát s krevetami. „Už se nám to tu krátí. Vydržel bych tady klidně ještě měsíc,“ okomentoval, jako by mi kradl slova z úst.

„Já taky,“ souhlasila s ním Sofie.

„Děti se strašně těší na bílé Vánoce, to jim nemůžeme udělat. Dneska se mě Viktor ptal, jestli stihne napsat dopis Ježíškovi,“ poznamenala jsem.

„Jak to vlastně letos na Štědrý den uděláme?“ zeptal se Oliver.

„No, jak bychom to asi udělali? Budeme spolu. Nebo ne? Tati?“ Patrik se podíval na Samuela, který nepřítomně hleděl na mahagonové dno své skleničky.

„Cože? Jo. Jasně že budeme spolu. Přijďte všichni ke mně. Počítám s tím.“ Usmál se na nás. „Letos chystám celodenní program nejen pro děti, ale i pro vás. Takže se připravte, všechno bude zase v mojí režii. Ale to budeme řešit, až se vrátíme.“

Loňské Vánoce byly těmi nejponurejšími, které jsme kdy zažili. Za zvuku koled a v odlescích třpytivých ozdob, které jsme přece jen kvůli dětem nainstalovali, se naše čerstvá bolest odrážela s mnohonásobnou intenzitou. Letos jsme věděli, že Sam udělá všechno proto, aby dětem vrátil kouzlo Vánoc.

Vánoce byly pro Sama mnohem víc než jen křesťanský svátek s povinností utratit co nejvíc peněz za dárky. Pro něj byly Vánoce oslavou rodiny. Nikdy nám nekupoval zbytečnosti, ale připravil celodenní hru, která i když byla primárně určená pro děti, tak většinou úplně pohltila i nás dospělé. Celý den gradovalo napětí a vše končilo u večeře a rozsvíceného stromečku. Kde vůbec máme krabice s vánočními dekoracemi? U nás na půdě, nebo zůstaly u Sama? Ponořila jsem se tak moc do představ o Vánocích, až do mě musela Sofie drknout: „Emmo, Samuel se tě na něco ptá...“

„Tak co? Ty bys šla?“ zopakoval mi Samuel.

„Kam? Pardon, jsem se nějak zamyslela.“

„Počkejte, neříkejte jí to! Vsaďme se. Já říkám, že Emma taky půjde.“ Zachechtal se Patrik.

„Seš praštěnej, Patriku. Tak mi to řekněte. Kam chcete jít?“
Rozhlížela jsem se po ostatních.

„No, my nikam. Sam a Patrik chtějí jít,“ odpověděla mi Sofie.

„Na Pico del Teide, tu nejvyšší horu. Nebo vlastně sopku. Celou dobu tady kolem ní kroužíme, a tak jsem si říkal, že bychom tam zítra vyrazili na východ slunce. Co ty na to?“

Když mi v jednu hodinu ráno zazvonil budík, už jsem si svým rozhodnutím tak jistá nebyla. Stálo mě veškeré přemáhání vyhrabat se zpod deky, ale nemohla jsem nejít. Nemohla jsem dneska, druhého prosince, nechat Sama na holičkách.

„Seš si tím jistá?“ ozval se Oliver.

„Ne... ale napíšu, až budeme nahoře.“ Dala jsem mu pusy.

Oblékla jsem na sebe všechny vrstvy oblečení, které jsem měla, a připojila se k Samuelovi, který balil ovoce a sušenky do batohu. Na Patrika jsme už ustrojení netrpělivě ťukali, ale v poslední minutě svoji účast zrušil. Vrčel přes dveře, ať ho necháme spát, že on teď rozhodně nikam nejede. Cesta autem uběhla rychle. Sam řídil a já se snažila navzdory zatáčkám pospávat opřená o okýnko.

„Kolik že ta sopka měří?“ zeptala jsem se, když jsme vystoupili na malém parkovišti.

„3 718 metrů. Není to krásný? Čtvrtej nejvyšší bod Evropy! Letos jsem ještě žádnou třítisícovku nezdolal.“ Sam se bez většího zdržování napojil na kamenitou cestu. S pochybnostmi, které mě tížily víc než tři litry tekutin v batohu, jsem vyrazila za ním.

Dýchala jsem tak zhluboka, až mě to bolelo. Svěží vzduch mě řezal v krku a plicích. I přesto jsem měla pocit, že nemám dostatek kyslíku a že se udusím. Kruh světla z čelovky mi sice osvětloval cestu, ale nestabilní kameny na prudkém svahu byly pro mé netréované nohy těžko zdolatelnými nástrahami. S každým škobrtnutím mě osvětlil i druhý kužel světla, jak se Samuel otáčel a kontroloval, jestli jsem v pořádku.

„Dáme pauzu?!“ Ze zad jsem rovnou sundala batoh a lovila v něm termosku. Zkřehlými prsty jsem odšroubovala uzávěr.

„Počkej, ještě to vylepším.“ Z kapsy vytáhl placatku a její obsah nalil do čaje.

„Už jsme v půlce a máme krásnej čas, budeme tam tak akorát,“ zkontroloval hodinky a čiperně vyrazil vzhůru bez dalšího ohlédnutí zpět. „To jsem nečekal, že tu budeme skoro sami. To je paráda!“ hlásil, když na mě znovu čekal. Povzbudivě se na mě křenil a asi doufal, že mě tím namotivuje. Žila jsem v domnění, že v troskách je jen má psychika. Kdybych tušila, jak bídně jsem na tom i s fyzičkou, začala bych se sebou něco dělat mnohem dřív

a rozhodně bych neodsouhlasila tuhle výpravu. Se stoupající nadmořskou výškou se kamenitá cesta měnila v lávovou stezku, až nám se svítáním začal křupat sníh pod nohama. Zhasli jsme čelovky, abychom lépe viděli, jak se příroda kolem nás probouzí.

Když na nebi zmizela poslední hvězda, minuli jsme horní stanici lanovky. V ten moment, kdy byl vrchol už téměř nadosah, jsem prožívala největší krizi. „Běž napřed!“ zasípala jsem na Samuela. Převýšení už přestávalo být pro moje tělo únosné.

„Nejdu napřed! Kopce se chodí hlavou, Emmo. A ty to dáš!“ Hulákal na mě nazpátek a já měla sto chutí si natruc sednout a nepohnout se už ani o píd'. Překonala jsem se a zdolala vzdálenost, která nás dělila. Snažila jsem se s každým krokem nemyslet na to, jak moc trpím. Snažila jsem se ignorovat černé fleky, které mi vyskakovaly před očima, a taky se snažila neposlušat své tělo, které mě prosilo, abych se na to už vykašlala. S očima upřenýma na Samuelův batoh jsem pokračovala malými krůčky vpřed.

Cítila jsem každý sval a pocit, že asi omdlím, mě málem naprosto pohltit. Z mrákot mě vyvedla neobyčejná podívaná. Kameny pod našima nohama se třpytily, jako bychom šli cestou dlážděnou diamanty. Nemohla jsem se vynadívát na drobné jiskřičky, které se všude kolem nás blýskaly. Upřela jsem veškerou pozornost na růžové odlesky slunečních paprsků na jinovatku obalených kamenech. Byla to čirá nádhera.

Samuel šel kus přede mnou a já mu záviděla, že v něm s přibývajícími kilometry rostla energie. Já to měla naopak, ale nezastavila jsem se. Věděla jsem, že už bych se znovu nerozešla. Lýtkové svaly mi škubaly a stehna mě přišerně páčila. V uších jsem slyšela jen tlukot svého srdce. Když jsem vyšla na vrchol, pach síry valící se z vnitřku sopky mě málem porazil. Samuel se rozhlížel kolem a přecházel po hrbolatém vrcholku.

„Koukej, nejdelší stín na světě,“ ukazoval Samuel na pyramidový stín, který dopadal přes kus ostrova a končil daleko na vlnách oceánu. Rychle jsem napsala Oliverovi, že žiju a že je všechny miluju. Když už jsme byli panoramaty a sirnými výpary nasycení, vydali jsme se na cestu zpět.

„Nemůžu uvěřit, že jsme to dali,“ řekla jsem při sestupu. Byla jsem na sebe pyšná, jako bych vylezla na Everest. Radost z vyplavených endorfinů mi ale nevydržela dlouho. Stejně jako zima lezoucí pod všechny vrstvy, se mi do myšlenek postupně vkrádaly výčitky.

„To je divný, tohle počasí mělo přijít až po poledni.“ Samuel znovu kontroloval čas na hodinkách. „Můžeš ještě trochu zrychlit?“ zeptal se a přidal do kroku. Zbytek trasy jsme sešli mlčky. Musela jsem se soustředit, protože cesta byla strmá a sílící vítr mnou občas pěkně zamával.

K autu jsme došli v mlze, ošlehaní větrem a promrzlí na kost. Nikdy bych nečekala, že na subtropickém ostrově zažiju

takovou zimu. Jen co jsem se zahřála a zklidnil se mi tep, dohnaly mě myšlenky, které jsem neměla čas poslouchat, když jsem za vichru a za drobného sněžení utíkala poslední kilometr. Jakmile jsem ale neměla pozornost plně upnutou na cestu pod nohama, padla na mě jejich tíha a zavalily mě jako lavina. Rozplakala jsem se.

Plakala jsem, protože emoce jsem mohla posouvat jen na dobu určitou a fyzická únava úplně podkopala nohy mé psychické stabilitě. Ze všech koutů myslí na mě křičelo, že je to dneska přesně rok od Patriciiny smrti.

Plakala jsem, protože mnou zmítaly výčitky, že jsem Samovi přidělávala starosti svým truchlením. Přitom on sám měl na smutek mnohem větší právo. A já pro něj nebyla podporou, jakou by si zasloužil.

Plakala jsem, protože jsem ne vždy zvládla být takovou mámou svým dětem, jakou potřebovaly. Naštěstí Oliver byl tak úžasný, že mě ve všem bez zaváhání zastoupil.

Plakala jsem, protože jsem při psaní přemýšlela nad smyslem života, abych ho propsala do příběhu, ale přitom mi unikal pravý smysl toho mého.

Plakala jsem, protože i přes všechnu bolest a kupu lítosti jsem cítila, že teď už jsem připravená pustit do svého života opět radost. Že jsem nahoře na hoře nechala zbytky všeho zmaru, které jsem v sobě za poslední rok nakumulovala. Že po dlouhé temné noci i v mém životě vyšlo slunce a ozářilo všechny trpytivé

momenty, ty malé okamžiky štěstí, které jsem doteď nebyla schopná vidět. A konečně jsem cítila, že si nic nenalhávám. Že jsem konečně sama sebe nemusela přesvědčovat, že jsem šťastná. Že jsem překonala nejen vrchol Španělska, ale i smutku.

Nemám tušení, jak dlouho jsem plakala, ale nakonec mi přece jen došly síly i slzy. Hlava mi třeštila. „Same, já se moc omlouvám,“ začala jsem skuhrat zastřeným hlasem. „Nechci, aby sis myslel, že se tady skládám v depresi, když je to spíš naopak. Neskutečně se mi ulevilo. Mám pocit, že už to bude lepší, ale nejde mi to dát do slov...“

„Jo, Emmi, hory jsou ty nejlepší psychologové. Ušla jsi obrovské kus cesty. Jak poslední rok, tak vlastně i dneska tady. Jsem na tebe moc pyšnej. Jsem pyšnej na vás všechny. A jsem vám moc vděčnej, že jste mi pomohli přenést se přes ty nejhorší chvíle. Díky času s vámi jsem si uvědomil, že začínám na tu bolest zapomínat. Víím, že nikdy nezmizí, ale už taky víím, že se s ní dá žít. Nikdo nemůžeme změnit minulost a musíme se naučit žít s tím, co se stalo, i když je to strašně těžký. Ale teď už vnímám a troufám si tvrdit za nás oba, že zažíváme čím dál víc momentů opravdové radosti a štěstí. A věřím, že se nám tyhle momenty budou postupně prodlužovat.“

Jen jsem pokývala hlavou, abych se znovu nerozplakala. Když jsme projížděli podél oceánu k domovu, došlo mi, že tahle cesta nikdy nebyla o tom, dojít na nejvyšší horu. Byla o tom, dojít

si pro Emmu. Dojít si pro Emmu, která řekne ano na každé dobrodružství, které jí život připraví. Dojít si pro Emmu, která i když nemůže, tak se na ten vrchol vydrápe. Dojít si pro Emmu, která ví, že není slabost cítit se na dně. Dnes jsem si došla pro sebe!

„Mamí!“ řítíl se ke mně Samík, jen co jsme otevřeli dveře. „Pojď se podívat, jak skáčeme šipky, co nás strejda naučil!“ Převlékla jsem se do plavek a lehla si na lehátko vedle své švagrové. Pozorovat Patrika, jak se snaží neztratit trpělivost s dětmi, které měly obdivuhodnou vytrvalost a červená břívška z nepovedených pokusů, nás se Sofií přívádělo k záchvatům smíchu.

„Vítej zpátky,“ řekla mi Sofie.

„Díky, bylo to náročný, ale stálo to za to.“ Protáhla jsem si nohy.

„Já spíš měla na mysli, vítej zpátky, stará Emmo. Vypadá to, že jsi mi z té hory přivedla moji nejlepší kamarádku.“ Povzbudivě mi zmáčkla hřbet ruky a vřele se usmála.

„Sofi, i mně tahle Emma chyběla. Říkala jsem si, co kdybychom letos společně zase pekli cukroví? Nadělám těsta, koupím vaječňák, že bychom si udělali takové vánoční odpoledne, s dětmi a Samem, co ty na to?“ Už teď jsem se těšila.

Sofiina odpověď se ztratila ve křiku, který následoval, když se k dětskému blbnutí připojil Samuel. Svým kufrem, kterým

zmáchal nás i většinu terasy, odstartoval soutěž o nejoriginálnější skok. Zapojili jsme se všichni a já se bavila tak dobře, jak dlouho ne.

Po chvíli jsem se posadila na kraj bazénu. Cítila jsem se naprosto šťastná. Jako by starosti a povinnosti neexistovaly. Nemyslela jsem na práci nebo na budoucnost. Bylo jenom teď a tady. Řádili jsme v bazénu do západu slunce. Samík mi usnul v náručí ještě před večeří, vyčerpaný a dojemně roztomilý, s medailí kolem krku za nejlepší piruetu. Najednou jsem si byla jistá, na čem opravdu záleží.

Na každé hodině strávené s lidmi,
kteří mají srdce na pravém místě.

Na každé minutce v objetí tak pevném,
že se dotýkají nejen těla, ale i duše.

Na každém okamžiku, kdy se zvedneme ze dna
a žijeme dál, jak nejlépe dovedeme.

PODĚKOVÁNÍ

Vám, čtenářům.

Neskutečně moc si vážím Vaší zpětné vazby a vztahu, který jsme si skrz příběhy vytvořili. Děkuji Vám, že v knihách nacházíte okamžiky svých životů a souzníte s hrdiny i se mnou.

Mému manželovi Vaškovi.

Patří Ti můj nekonečný vděk za to, že jsi hlavní oporou celého příběhu. Děkuji Ti za to, jak vnímáš děj a že jsi neodmyslitelnou součástí editací, korektur a úprav textů. Děkuji za vytvoření citlivé grafiky a děkuji za to, že se knihy díky Tobě dostávají ke čtenářům.

Děkuji Ti za trpělivost. Děkuji Ti za každý šálek kávy a za každou skleničku vína. Děkuji za společných deset let bok po boku. Děkuji, že mě inspiruješ a motivuješ. Děkuji, že jsi mým přístavem klidu, když kolem sebe rozpoutávám myšlenkové bouře. Děkuji za Tvůj smysl pro humor, laskavost a empatii. Děkuji, že jsi mým domovem, nejlepším přítelem a partákem, na kterého se můžu spolehnout.

Miluji Tě.

Janě Karlovské.

Děkuji Ti, že ses stala součástí rodiny knihy Hodinky a zlepšuješ a posouváš každý náš krok. Jsi neodmyslitelnou součástí jak celého našeho pracovního kolotoče, tak mého života. Děkuji za pomoc s hledáním (ne)smyslu celého příběhu. Děkuji za všechno, co jsi do Okamžiků dala.

Radce a Milanovi Jonešovým.

Děkuji za křídla, pod která jste mě přijali. Děkuji za optimistický přístup k životu, kterým mi jdete příkladem.

Radce děkuji za konzultování celého příběhu a za inspiraci jak pro postavy, tak pro život.

Milanovi děkuji za podporu a pomoc s každým naskladněním knih a za nevyčerpatelné přílivy otázek.

Petře Kubizňákové.

Děkuji za tu nejintenzivnější podporu a důvěru. Jsem na Tebe hrdá, protože si nevybíráš ty nejjednodušší cesty životem, ale cesty, které tě někam posunou. Vždycky budu Tvá nejvěrnější fanynka! Jako jsi ty moje.

Marcele Hrachové.

Mami, děkuji za to, že jsi mě od malička vedla k lásce k přírodě. Propsalo se mi to do života i do knih.

Markétě Hrachové.

Děkuji za podporu a za vytváření nezapomenutelných zážitků napříč světem. Děkuju, že mi pomáháš překonávat všechny hory v životě. Pico del Teide bych bez Tebe nezdolala.

Lindě Merhulíkové.

Děkuji za mateřskou náruč a podporu.

Janě Mikuškové.

Děkuji za přátelství, důvěru a jistotu, že si stojíme bok po boku u všech důležitých životních událostí.

Kláře Blažkové.

Děkuji za chvíle plné smíchu a za hlášky, které dávají hlas i mým postavám.

Nejen za gramatickou korekturu děkuji:

Mgr. Radmile Jonešové

Mgr. Jitce Baudischové

Ing. Petru Kubizňákovi, Ph.D.

Za konečnou úpravu textu zodpovídají Veronika a Václav Jonešovi.

Veronika Jonešová

OKAMŽIKY

Grafická úprava obálky a sazba Václav Joneš.
Vydalo nakladatelství Veronika Jonešová – Hodinky
ve Dvoře Králové nad Labem roku 2022.

První elektronické vydání – PDF (2022)

ISBN: 978-80-908737-3-5

Doporučená cena: 249 Kč

www.facebook.cz/knihahodinky

www.instagram.cz/kniha_hodinky

info@knihahodinky.cz

www.knihahodinky.cz